SAFE MAGASINET 02

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren. **Nr 2 Juli 2008**

Oljearbeidere og flygere til kamp mot turbinoljer i "Åpent lende".

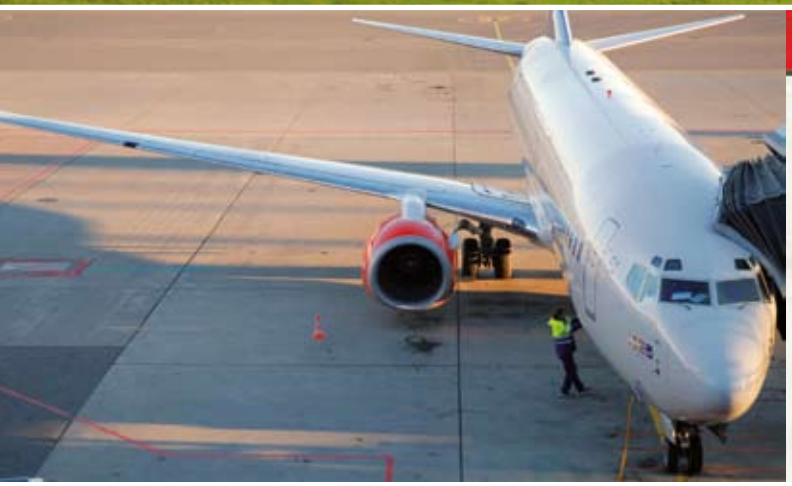

Dagbladet

PASSASJERENE I LIVSFARE

Piloter slått ut av giftgass

– Måtte forte meg å score

KRIGEN I IRAK

Amputerer uten nok bedøvelse

Stil

Et rettferdig arbeidsliv

SAFE

Innhold

3 Leder **5** Turbinolje ut i "Åpent lende" **7** 20 års kamp for rettighet **11** Intervju med Stein Bredal
17 StatoilHydro intergrasjonsprosess **21** Nattarbeid, samsoving og hotbedding
23 Hvor ble det av alle løftene fra ifjor til de tarifferte arbeidstakerne? **25** Vennegjeng vitner i retten
27 Han var der! **29** Myndighetene lytter ikke **33** Cubalife **43** Referat fra årsmøte i SAFE klubben i D&F Group as **44** Nok er nok
49 En liten oppdatering og oppfordring fra SAFE Ung **50** Lønnsforhandlinger 2008
51 Besøk fra EWHN og Universitetet i Leeds 1-4. mai **53** Ut av YS? **55** Mindre olje mer agrobrennstoff

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren .
Ansvarlig redaktør Terje Nustad **Redaktør** Mette Møllerop. Telefon 51 84 39 09/95 73 57 10
Besøksadresse redaksjon Engelsminnegaten 24, Postadresse PB. 145, 4001 Stavanger. Telefon 51 84 39 00. Telefaks 51 84 39 40. E-post safe@safe.no
Layout og oppsett Melvær&Lien Idé-entreprenør **Trykk** Kai Hansen Trykkeri AS

UTGIVELSESPLAN Manusfrist /*Utsendelse* **Nr. 1** 10.02/*10.04* **Nr. 2** 10.06/*10.07* **Nr. 3** 10.08/*11.09* **Nr. 4** 10.11/*18.12*

ANNONSEPRISER S/H **1/4 side** kr. 2.500,- **1/2 side** kr. 5 .000,- **Hel side** kr. 7.000,-
For annonsering ta kontakt med: SAFE på telefon 51 84 39 09/51 84 39 00. E-post mette@safe.no
Kai Hansen v/Torfinn Hansen på telefon 51 90 66 02. E-post torfinn@kai-hansen.no

ISSN 1890-0577

StatoilHydro 58 + galskap satt i system

Hei alle SAFE venner, sommeren er her og vi kan endelig nyte ferietid sammen med de vi måtte ønske. Tariffoppgjørene er så godt som i havn. Vi avventer uravstemningen på flyteriggene, vil våre medlemmer i NR-området akseptere Riksmeklingsmannens skisse? Isolert sett burde det økonomiske resultatet med en ramme på ca 12 prosent være godt nok. Det er imidlertid andre lønnsmessige forstyrrende element i dette området som gjorde at vi valgte å la medlemmene samlet ta en avgjørelse. Resultatet vil foreligge 1. august. Det var enklere i NHO/OLF-området hvor det i utgangspunktet hadde et samordnet oppgjør. Konfliktretten forsvant i fellesskapets ånd, men allikevel fikk vi til et akseptabelt økonomisk resultat med en ramme på rundt 9 prosent. Etter initiativ fra SAFE ble det i OLF-området etablert et langt bedre samarbeid med IE og Lederne. Lederne hadde konfliktrett og det greide vi å utnytte til felles beste da ingen skrev under noen protokoll før alt var avklart. Dette i motsetning til hva vi maktet å samarbeide om i NR-området. Vi bryter en forhandling med tilbud om et generelt tillegg på 7 prosent, og så går IE og DSO til mekling med et krav om 8 prosent. Da skjønner alle hvorfor ikke resultatet kunne bli høyere enn 8 prosent. Det forteller vel alt om deres forhandlingsstrategier.

Integrasjonsprosessen i StatoilHydro pågår for fullt, og det viser seg å være langt vanskeligere å komme til enighet om hvordan sokkelen skal drives enn landvirksomheten. Det viser helt klart at der er en kulturforskjell mellom land og sokkel. Landsiden aksepterer det meste av hva arbeidsgiverne måtte foreslå, i motsetning til sokkelen hvor den internasjonale cowboy-kulturen har vært grunnleggende. Norske oljearbeidere gikk til motangrep, ble bevisste på sin maktposisjon og erfarte tidlig at her får en ingenting gratis. Derfor utviklet de langt dyktigere tillitsvalgte som kunne ivareta deres interesser og kreve sin rett. Derfor får en også en kamp om hvordan sokkelen skal drives i fremtiden og med hvilken driftsmodell. Konserndirektør Tore Torvund viser seg å være akkurat den typen som de Statoil-ansatte fryktet i forkant. En arrogant og udemokratisk bedreviter som i utgangspunktet ikke vet hva han holder på med. Sterke ord, men det er nettopp det han nå viser i denne prosessen i StatoilHydro. Torvund sin måte å drive plattformer på i Hydro har vel vist seg å ikke være den beste. Det er merkelig at ledelsen i StatoilHydro som har drevet plattformer i flere tiår fremdeles ikke vet hvordan en plattform skal driftes? De har dyktige ansatte som har erfaringer med alle de typer og modeller som de landbaserte teoretikerne har funnet på. Derfor har de ansatte gjennom sine tillitsvalgte enstemmig, uansett organisasjonstilhørighet, foreslått en alternativ modell. En modell som ble blankt avvist av ledelsen. Ikke nok med det, den ble også avvist av de sentrale tillitsvalgte i selskapet. De gikk altså i mot sine egne tillitsvalgte som hadde sittet i arbeidsgruppen som faglige ressurspersoner. Dette er direkte oppsiktsvekkende. Kan man leve med slike tillitsvalgte?

IE viser nok en gang hvem sine interesser de virkelig ivaretar. IE og Tore Torvund har i alle år hatt et nært samarbeid både formelt og uformelt. Er vi nå kommet til ”payback-time”? IE viser sitt sanne ansikt når de den ene dagen står frem og taler arbeidstagernes sak, for så å gå inn i de lukkede rom hvor tonen blir en helt annen. Det var et enstemmig styre i StatoilHydro som vedtok Torvund-modellen, hvilken pisk har han brukt på Lill-Heidi Bakkerud? Det var en tillitsvalgt som foreslo å gjøre norsk sokkel til en IE-fri sone, ingen dum ide, spør du meg. Det hele blir et narrespill, masse krefter og ressurser benyttes i arbeidsgrupper som igjen blir pålagt en uforståelig og uakseptabel taushetsplikt. Hvem kan de da representere? Arbeidstagernes erfaringer og realkompetanse som kommer til uttrykk via arbeidsgruppen blir nok

en gang neglisjert i en skinnhellig prosess som så blir udemokratisk når avgjørelser fattes. McKenzie er leid inn fra selskapet, konsulenter som opptrer i prosessen som "organisasjonsspioner" som kartlegger de ansattes disposisjoner og argumenter. De er ledelsens redskap i å ufarliggjøre arbeidstakernes innspill og synspunkter, hva har de greie på av plattformdrift?

Fagforeningene ble lurt inn et manipulerende spill der de tror fornuften og de gode argumenter vil bli vektlagt, Så feil kan man ta, dette er politikk, og sterke ledelsesteorier blir avgjørende. Torvund ønsker å tømme selskapet for slike kategorier egne ansatte som kan drifte en plattform. De er en farlig og umedgjørlig gruppe, fremfor "billigere og ufarlige leiesoldater" organisert i IE eller Felleforbundet.

Tidligpensjoneringen 58+ ble brukt i en strategi for nettopp en slik Torvundmodell. I motsetning til forutsetningen fra fagforeningene blir nå nærmere 41 000 stillinger fjernet fra sokkelen. Disse vil ikke bli erstattet med nyansettelser til tross for etterslep av vedlikehold som tilsvarer 350 stillinger og utkall av ekstrapersonell som tilsvarer 700 stillinger. Når de 1 000 ikke skal erstattes, så er dette galskap satt i system.
58 + pakken var for god til at de kunne angripes, det visste selskapets strateger. Men ikke nok med det, også fagmiljøene skal splittes og raseres. Hvor og hvem skal nå videreutvikle fagmiljøene? Dette er korttenkt politikk som kan synes å fungere så lenge en har etablerte fagmiljøer som en kan plukke dyktige fagfolk fra. På lengre sikt vil dette bety en forvitring og fragmentering av kompetansen. Det vises når selskapet i tillegg vil lokke de gjenværende med et engangsbeløp på 60 000 kroner for å gjøre seg fleksibel og bli en flyttbar nomade. Vil alle havne i ressurspoolen PKF? Dette er så sikkerhetsmessig uforsvarlig at myndigheten og de store eierne bure de gripe inn og stoppe galskapen. SAFE støtter de partnerne som ikke vil betale ekstrautgiftene og vil gå til rettssak mot StatoilHydro. Torvund forsøker å manipulere sin modell på plass og hevder at det vil bety kostnadseffektiv plattformdrift. Torvund bør spørre folkene på Statfjord som har prøvd modellen. StatoilHydro har erfaring med alle modeller. Dette betyr det motsatte med en rasering av fagmiljøer og en forvitring av verdifull kompetanse. SAFE vil også mene at regulariteten kan bli skadelidende og produksjonsmålene kan bli vanskeligere å oppnå. Oljearbeiderne varslet streik da ledelsen ville innføre ferdig skrelte poteter i vannbad fra Sverige. Det fikk de stoppet på 90-tallet. Hva gjør vi nå?

SAFE venter spent på rapporten om korrupsjonssaken i Libya som Hydro skal være involvert i og som StatoilHydro har overtatt. Vil Tore Torvund overleve den saken?
Utfordringene for arbeidstakerne og deres fagforeninger vil aldri utgå på dato med slike direktører.
Glem galskapen for en stakket stund, ha en god sommer og kos dere.

Chris Winder, Pål Molander, Halvor Erikstein, Tristan Loraine og Susan Michaelis

Turbinoljer ut i ”Åpent lende”

Tekst og foto: Mette Møllerop

Konferansen ”Åpent lende” var en av de største og mest omfattende konferansene om kjemisk helsefare innen vår industri , sier Halvor Erikstein, yrkeshygieniker i SAFE og ildsjel i arbeidet for å få konferansen gjennomført. Sammen med SAFE sto flykaptein og medlem av flysikkerhetskomiteen til Norsk Flygerforbund, John Kristoffersen. Disse to forbundene har vist hvor viktig samarbeid er for å sette alvorlige problemstillinger på dagsorden.

Sandnes, med Hotell Residence som ”vertskap”, ble valgt som konferanseby i dagene 6. 7 og 8. mai. Konferansen ble høytidelig åpnet av stortingsrepresentant Åse Gunhild Woie Duesund. Hun er også saksordfører for kjemisk arbeidsmiljø i Arbeids- og sosialkomiteen. Listen over deltagere, foredragsholdere og gjester passerte 170. Konferansen var delt opp i to deler. Del 1 ”Kjemisk helsefare – eksponering og tiltak” Del 2 ”To sider av samme sak – turbin- og hydraulikkoljer innen luftfart og petroleumsindustri”.

Unikt samarbeid

- Det at vi kunne gjøre dette sammen med Norsk Flygerforbund var spesielt, sier Halvor Erikstein. - Det forteller mye om sakens omfang når oljearbeidere og flygere har felles erfaringer. Konferansen samlet en rekke innledere?

- Ja, fagområdet ble belyst på en grundig måte. Vi hadde eksperter fra Norge, Sverige, Danmark, England, Australia og Frankrike, og dekket stort sett alle områder som kan knyttes til kjemisk eksponering i olje- og flyindustri, ikke minst tidligere flypiloter som selv er blitt skadet av turbinoljegass. Vi hadde skadegruppen fra Ekofisk på plass, sammen med Harry Brevik fra den såkalte MS-saken på Statfjordfeltet. Intenst og spennende Det var få dødpunkter, og tilbakemeldingene var entydige, dette var flott!

Hva tror du gjorde mest inntrykk?

- Det er vanskelig å si. Det avhenger nok av eget ståsted og egen kunnskap, men jeg tipper de tidligere oljearbeiderne fra Ekofisk gjorde et sterkt inntrykk sammen med Harry Brevik. Det var mye fagstoff som ga folk ny kunnskap, ikke minst fordi det ble presentert i en form som var forståelig for folk flest. Jeg tror og at folk gikk ut fra konferansen med en følelse av at nå er det viktig å gjøre noe. Nå må det tas ansvar og skadde må ikke overlates til seg selv.

Ikke ”ut av syne ut av sinn”?

- Nei, det håper jeg virkelig ikke. Nå tok også pressen tak i konferansen, og for eksempel har Teknisk Ukeblad hatt både Brevik og luftfart som tema i to nummer. Flott er det også at SAFE-klubben i Statoil-Hydro nå tar nytt tak i saken til Harry Brevik og den omfattende MS-saken.

Synliggjøring

”Åpent lende” er en spesiell tittel på en konferanse. Hva ligger bak det?

- Vi valgte navnet for å synliggjøre og trekke fram kunnskap om temaet. Vi ville rett og slett få problemstillingene ut i åpent lende. Vi ville diskutere dem og gjøre noe med dem. I tillegg ønsket vi å vise hva som faktisk kan gjøres. Ved å ta med produsenter som utvikler forskjellige former for industriutstyr, kan vi og få vist fram at dette er i konstant utvikling.

Har du fått reaksjoner på at flygerne og oljearbeiderne kjører felles konferanse med felles tema?

- Ja, en del er overrasket over at dette

Åse Gunhild Woie Duesund

Hohn Kristoffersen og Halvor Erikstein

dreier seg om samme type kjemisk eksponering og at skadene er sammenfallende. Folk er og overrasket over at vi jobber så tett sammen for å hindre at denne form for helseskadelig arbeid fortsetter. Det syns folk er flott og viktig!

Kunnskapsbehov

Når folk engasjerer seg blir de en kraft. Ekofiskgruppen var et svært synlig bevis på dette, forteller Halvor.

- Vi ser heldigvis og at Harry Brevik sin kamp viser at det nytter å stå opp mot urett. Flere av reaksjonene vi fikk underveis, dreide seg om at folk har et stort behov for kunnskap om kjemikalier i forbindelse med arbeidsmiljø og at dette er et område som har fått lite oppmerksomhet. Konferansen viste viktigheten av å jobbe på tvers både når det gjelder fagforeninger og yrkesmiljø.

- Vi må aldri glemme at den kjemiske eksponeringen rammer enkeltmennesker. I motsetning til en akutt ulykke, er dette en snikende skade. Kjemisk skadde vil alltid være enkeltmennesker og derfor må de også følges opp som det. De skal ikke overlates til seg selv. Menneskene med slike skader har alltid gått ut bakdøra i en bedrift.

MS-saken

Hva er egentlig MS-saken? Er det MS eller er det MS-symptomer?

- Først og fremst vil jeg si at hadde det ikke vært for Harry Brevik, hadde vi ikke visst så mye om denne skaden som det vi vet i dag. Vi hadde heller ikke visst så mye om motparten som vi vet i dag på grunn av Harry sin kamp mot arbeidsgiveren sin i 20 år.

Når det gjelder MS, er det den verste dommen å få som du kan tenke deg. Sykdomsforløpet er dramatisk. Du ender som regel i rullestol og etter hvert som pleiepasient. Jeg tror ikke det er gjennomgående at de har MS. Diagnosen kan være feil, men symptomene ligner. Ved feil diagnose er konsekvensene feil medisinering. Det gir bivirkninger. Et viktig krav er derfor at de aktuelle skadde sendes til en helt ny utredning. Når det gjelder de skadde fra Ekofisk ser vi at det er mange som er fullstendig arbeidsutføre eller har fått kreft, men at det fortsatt ikke er gjort forsøk på å kartlegge forekomsten eller skaffe seg oversikt over sykdomstillfellene i denne store gruppen av oljearbeidere. En kan frykte at dersom disse behandles uten at eksponeringen blir vurdert, kan de bli utsatt for alvorlig feilmedisinering. Det er slett ikke umulig at slik medisinering faktisk kan forsterke allerede alvorlige symptom og gjøre den skadde sykere. Her trengs det opprydding og involvering fra tilsynsmyndighetene.

En flott konferanse

John Kristoffersen, flykaptein og medlem av flysikkerhetskomiteen til til Norsk Flygerforbund var både glad og imponert over all kunnskapen som kom fram i løpet av de tre dagene i Sandnes.

- ”MS-saken” og ”Ekofisk-saken” har vært fremme i media, uten at det har ført til store endringer i kunnskapsnivå og oppfølging av de syke. Den bredden av kunnskap som vi fikk presentert på konferansen, var rett og slett imponerende. Jeg er sikker på at vi alle har fått hevet kunnskapsnivået vårt kraftig i løpet av disse dagene.

Syns du ditt område fra flyindustrien ble godt dekket?

- Ja, med Chris Winder, professor in applied toxicology fra The University of New South Wales i Australia, tidligere flypiloter som Tristan Loraine fra England og Susan Michaelis fra Australia, svenske Niels Gomer, flykaptein i Malmø Aviation, fikk deltakerne høre innledninger fra noen av verdens fremste eksperter på problemstillinger rundt Aerotoxic syndrom. Dette er en benevnelse på de symptomer og helseskader ansatte i luftfarten får etter kjemisk påvirking om bord i luftfartøy. På verdensbasis er det over 2000 piloter som har blitt arbeidsuføre på grunn av dette. De samme smøroljene som gir aerotoxis syndrom benyttes

Fortsetter på side 66

20 års kamp for rettferdighet

Tekst: Harry Stiegler Brevik, foto og redigering: Mette Møllerop

20 år - det er lang tid. 20 år av et liv - et familieliv - et arbeidsliv - eller av mine barns liv. Min yngste datter på 22 husker ikke annet enn en far med sykdomsproblemer.

Innledningsvis vil jeg starte med å slå fast at dette ikke er en følge av tilfeldighetenes spill. Jeg ser det som en konsekvens av en kynisk mangel på respekt for enkeltmennesker. Det har heller ikke blitt presentert troverdige argumentasjoner som tilsier jeg og mine kollegaer burde avfinne oss med behandlingen. At arbeidere skades i utøvelsen av sitt yrke og må kjempe ufattelige lange og tøffe kamper for sin eksistens, er ikke noen bransje eller samfunn verdig. I alle fall ikke den mest penge- og resurssterke bransje av alle, i det rikeste landet som påberoper seg et miljøvern for ansatte og innbyggere.

Statfjord-syndromet

Det har vært både sterkt og skremmende å følge historier bli rullet opp om sammenlignbare forhold, og det gjør et uutslettelig inntrykk å bli kjent med at så mange har mistet livet eller sliter med alvorlige og store skader etter eksponeringer på sin arbeidsplass uten at vi får det vernet vi har krav på.
Som alle oljearbeidere har vi fra Statfjordfeltet bidratt til ufattelig store verdiskapninger - til beste for land og selskap. Da er det med en undrende bitterhet vi opplever å bli motarbeidet når helsa svikter. En avdød kollega følte ikke han hadde noen fullgod forklaring - og trøst - å gi sine nærmeste. Han forsøkte å forklare at han var rammet av "Statfjord - syndromet". Jeg håper denne konferanse kan bidra til å bedre dette sørgelige kapittel - så bransje og myndigheter igjen kan se folk i øynene i framtiden - når oljebransjens historie og oljeledernes roller skal oppsummeres.

Min sak starter tidlig i 1992. Arbeidere i en liten turbingruppe på SFA hadde fått symptomer på sjeldne og fryktede sykdommer som tilsa nerveskader, MS (multippel sclerose) - lignende symptomer eller MS-diagnoser. Jeg kan bevise at selskapet da hadde hatt kjennskap til farene og sykdommene i flere år. I begynnelsen forsøkte vi å finne ut av våre uforståelige sykdomsbilder. Da det ble klart dette måtte være jobbrelatert, måtte vi sørge for dokumentasjon, både for egen del og for de som overtok jobbene etter oss.

Det viste seg å bli både personlig ubehagelig og en langvarig, utmattende kamp mot en godt synlig overmakt. I dag har jeg personlig kjennskap til ca 25 personer som har turbinrelaterte skader. Trolig finnes det enda flere. Turbinoljer fellesnevneren for gruppen skadde, er at vårt arbeid er knyttet til turbiner. Det dreier seg hovedsakelig om eksponering av kjemikalier og additiver i turbin - og hydraulikkoljer. Det dreier seg om eksponering både gjennom innånding og hudkontakt.
Arbeidslokalitetene hadde i tillegg et enormt støynivå, ekstreme temperaturer, en nærmest fraværende ventilasjon både i moduler og kontrollrom, massive helkroppsvibrasjoner, elektromagnetiske felt (spesielt i de tidlige år), avgasser i kontrollrom/ utstyrsrom av varm elektronikk og isolasjonslakk, høyt stressnivå - da en "tripp"/en stans fikk innvirkning på en dyrebar produksjon.
Vi hadde lange skift, 16 timers arbeidsdag (m/overtid) og for noen nesten utelukkende nattskift. Totalt sett altså et arbeidsmiljø som var en medvirkende faktor for ekstra mottage-

Til høyre:
Professor Allan Nyfors fra Haukeland Universitetssykehus.

Lengst til høyre: Marianne Dalane og Gunnar Skarping fra Universitetet i Stockholm

lighet av kjemikalier. Verneutstyr, med unntak av hjelm og øreklokker, var ikke i bruk. Vi ble aldri advart eller fikk opplysninger om farlige oljekjemikalier skjult i produktene. De kom som oftest uten faretrekant.
Når kjemikaliedatablad ble framlagt i ettertid, viser det seg at disse heller ikke var riktige. I de fremlagte norske kopiene fant vi lettere advarsler, men uten at det fantes organofosfater som additiv.
En meget sentral bedriftslege i Statoil var for øvrig klar over de høye konsentrasjonene av organofosfater ("opp i 10 %"). Dette var blitt fortalt av en på "ledernivå i produksjonsavdelingen" (uttalelse kan "framlegges").

Produksjonen på SFA startet på slutten av 1979. Teknisk startet ombyggingen av utstyret omtrent samtidig. Da jeg forlot plattformen sju år senere, het det seg den var "bygget 2,5 ganger".
For å si det på en annen måte, teknologien var "gammel" og oppfyllte ikke våre "strenge" krav til arbeidsmiljølover. Når Statoil i de senere år har kommet med innrømmelser om at "arbeidsforholdene på SFA i tidligere år ikke kan sies å ha vært ideelle -- og arbeidsforholdene var mer belastende i de tidligere år", kan dette neppe regnes som "overdrevne" innrømmelser.

Et annet moment i utviklingen av arbeidsmiljøet, er "jakten" på produksjonsrekorder,. Det ble opplyst over PA at "i dag er det ny rekord igjen". Ganske snart overskred vi den grensen SFA var konstruert for, uten at tenkte over prisen vi betalte for det ekstreme kjøret. Høyere temperaturer, høyere trykk, ventiler "blåste" oftere, mer vibrasjoner. Når utstyret til tider var ustabilt, var en kun bekymret for produksjonstallene. SFA skiller seg fra andre installasjoner ved at den var bygget opp av et stort antall tette moduler. Når en da ser på teknologien og disse tette modulene, trenger en ikke mye fantasi for å forstå dette kunne gå på helsa løs.

Hvem er de skadde?

Blant de skadde finner en teknikere, operatører, mekanikere, elektrikere og instrumentrørleggere. Alle har det til felles at de har jobbet med vedlikehold under drift og/ eller like etter en stans - mens utstyret ennå er varmt.

Symptomer

I tillegg til MS-symptomer, finner vi:
- Flere med hjerneslag, brystsmerter, høyt blodtrykk, vaskulære skader
- Flere med lammelser/nummenhet i en side, kramper, muskelsmerter og mange havner i rullestol/er avhengig av krykker
- Invalidiserende hodepine, nevrologiske skader
- Alvorlige mage/ tarmproblematikk, smerter i buk/ gastroproblemer
- Kroniske hudutslett. SFA har den største andelen av hudproblemer
- Mange opplever utslitthet, trøtthet, til tider kortpustet. Dette er folk som var i god form, hadde godkjent helsesertifikat og var aktive mennesker på fritiden.
- Mange melder om synstap og synsforstyrrelser

Statoilundersøkelse

I 1992 startet Statoil en undersøkelse for å "berolige uro oppstått på SFA - plattformen" fordi folk ble syke. Det het videre: "da det gjennom tiden har vært en del tilfeller av sykdom som må karakteriseres som alvorlige med klare likhetstegn og sammenlignbar symptomatologi - er det en tankevekker at turbingruppen er utsatt."
Det går fram at den egentlige årsaken til undersøkelsen er at "hele feltet diskuterer sykdomstilfellene." Før undersøkelsen ble satt i gang, konkluderer nemlig Statoil sin bedriftshelsetjeneste med at: "u-søk vil vise at det er ingen sammenheng med arbeidsmiljøet og vil med stor sikkerhet komme til å vise at forekomsten er en statistisk tilfeldighet."
Undersøkelsen fikk verken konklusjon eller fortsettelse. To innleide konsulenter påpekte det faktum at undersøkselsen kun kom til en innledende oppstart, den ble påbegynt, men ikke avsluttet. Statoil krevde nemlig meget raskt å avslutte undersøkelsen på egen

hånd. I ettertid forsøkte også Statoil å kreve at konsulentene skulle omdøpe skrivet "Foreløpig notat" om til "Endelig notat", til tross for at konsulentene var "oppsagt".
Begge konsulentene (professorene) har uttalt seg til Dagbladet i etterkant.

Saken inn i en lang og kranglete epoke med mange skriftlige henvendelser fra undertegnede til Statoil, til myndigheter , diverse departement og lignende.
Jakten på kjemikalieopplysninger var i gang, parallelt med at jeg krevde en arbeidsplassbeskrivelse fra arbeidsgiver. Uansett spørsmål fra min side, ironiserte Statoil med en "standardkommentar"; at jeg "synes være av den oppfatning vi holder tilbake opplysninger". Det viste seg at det var nettopp det de gjorde.

Kontakt mot OD

Jeg hadde behov for å få ut lovbestemte opplysninger og kontaktet Oljedirektoratet, OD. Jeg trengte og å få saken innmeldt som "mulig yrkessykdom" ihht lovverk på blankett 154b.
Dette ble blankt avvist av Statoil, og til min overraskelse hentet konsernet god støtte til dette nettopp fra "vaktbikkja" OD". Hovedgrunnen som ble brukt av begge var "den grundige, omfattende undersøkelse i 1992 med 2 fremragende professorer som støttet Statoil". At jeg dokumenterte at dette ikke var korrekt, blant annet med skrivet fra undersøkelsen, hjalp ikke. "OD velger stole på Statoils forsikringer", het det fra OD.
Det tok meg fem år med tungt skrivearbeid før innstillingen endret seg og Statoil ga OD lov til å ta imot innmeldingen for de fire første skadde fra undersøkelsen på SFA. Som vi nå vet, hadde Statoil på dette tidspunkt kjennskap til langt flere. Deretter fulgte tre andre innmeldinger fra undersøkelsen til trygdesystemet, unntatt meg.
Et av midlene OD brukte, var å veie sitt eget interne regelverk som tyngre enn arbeidsmiljøloven (Lex superior).

Dokumentfalsk

Jeg fristes i denne sammenhengen til å bruke en kjent Statoilsk vri, på norsk kalt dokumentfalsk: Bedriftshelsetjeneste står for I54b til OD, og det gjøres i mitt tilfelle av en lege jeg aldri har møtt eller hatt kontakt med. I ettertid skaffer jeg meg en kopi, og til min overraskelse leser jeg "har hatt 2 konsultasjoner" med angjeldende lege, og begge "forløp uten aggresjoner"?
Jeg protesterer til OD, men protesten tas ikke til følge.
Jeg har opplevd at Statoil ved to sykehusinnleggelser har hatt kontakt med sykehusets avdeling med desinformasjon om meg. Det er også gitt feil informasjon, insinuasjoner og spekulasjoner om to kollegaer som ikke hadde noe med dette sykehuset å gjøre, kun for å overbevise sykehuset om at jeg ikke hadde en yrkessykdom.
Min fastlege ble kontaktet med samme manipulasjon, likeså er min kone. Hun måtte "få ham til å forstå at han må slutte med å forsøke - det vil ikke nå fram likevel".
Alle mine skriv ble besvart med et telefonisk svar, for - blir jeg fortalt – "et konsern som Statoil – må du jo forstå – kan ikke ha en skriftlig dialog med en av sine uførepensjonister". Derimot kunne de krangle både med min kone og meg på telefonen, og gi beskjed om at "du har ikke lov til å snakke med noen som er ansatt i Statoil".

Politianmeldelse

Jeg mottok også jeg et skriv fra en av Statoils advokater med fire punkt: tre frynsete påstander og en regelrett løgn. Løgnen er dokumentert. Saken er tatt opp i advokatforeningen og foreningen konkluderte med at "advokaten må ha lov til dette fordi hun kun refererte hva oppdragsgiver ønsket hun skulle si".
Jeg vet ikke hvorvidt det er "stuerent" å ta opp dette her, men det toppet seg med at jeg gikk til en politianmeldelse i 1998, tuftet på arbeidsmiljølovenmot en direktor med ansvar for saken i Statoil og mot OD sin direktør. Saken ble fratatt politikammeret og overfort til Statsadvokaten som avviste saken. Jeg føler meg likevel trygg og komfortabel med det jeg gjorde.

Niels Gomer,
svensk flykaptein

Innrømmelser

I de senere år er det kommet innrømmelser av feil i saksbehandlingen, Men hva de kan ha lært, lurer jeg på når de fortsatt skaper vansker i saken. Når konsernets infoavdeling kan uttale at "Alle kan ha MS på en dårlig dag", er vel det et tegn på hvor seriøst en ser på våre skader.
Kanskje mente han egentlig å si at: "alle kan ha MS etter en dag i Statoils arbeidsmiljø offshore".
For som reklameteksten sier: "Statoil forandrer hverdagen" Jeg skulle også få kr 100.000 av Statoil "for å avslutte saken". Jeg godtok ikke formuleringen, og den ble forandret til: "for arbeid med dokumentasjon i den såkalte MS' – saken". Her blir det en sammenligning med hva dykkerne har gjort.

I ettertid viste det seg at det blant annet i Statens Forurensingstilsyn, SFT, i 1979 sirkulerte en rapport som slo fast at giftige organofosfater i turbin - og hydraulikkoljer var i bruk. Og det var nettopp de nevrologiske seinskader en etter hvert nå ser, det ble høylytt advart mot.
Likevel valgte Statoil å fortsette bruk av disse kjemikaliene. Når en gambler med andres liv og helse på denne måten, burde en forvente at en var beredt til påta seg ansvaret om skader kom for dagen.
Resultatet foreligger nå, arbeidstakerne må betale prisen for bransjen og myndighetenes ufattelige rikdom.

Hva bør skje videre?

En bedre kjemisk karakterisering av hydraulikk- og turbinoljer, en tettere oppfølging av eksponeringsnivå, en kvalifisert og verdig utredning for de som er skadde. At skadde blir møtt på en seriøs måte med hjelp i stedet for motarbeidelse i konsern og trygdesystem. At helsevesen og yrkesmedisinere tar ansvar. At skadde med familier ikke tvinges ut i økonomiske uføre som følge av rike, mektige selskapers ansvarsfraskrivelser.
Store selskaper bør "overvåkes". Det må bli slutt på at rike oljeselskap med makt og innflytelse får hjelp til å verne deg mot personer som er "sand i maskineriet".
Sammen med sine advokater og pengesekker klarer de dette utmerket selv.

Paradokset

Organofosfater brukes i krig som nervegass for a skade og drepe fiender. Brukt i lukkede moduler med manglende ventilasjon "mot"" egne arbeidere, reises det tvil om dette er skadelig. I krig har en vern i konvensjoner mot bruk. Arbeidsmiljøloven derimot, makter ikke å gjøre noe.

Miljøkrigeren

Noe nytter heldigvis!
En uredd ansvarsfull miljøkriger Halvor Erikstein i fagforeningen SAFE, sammen med en slagkraftig og undersøkende journalist Asle Hansen i Dagbladet, jobber med saken. I fellesskap rettes et søkelys på arbeidsmiljøproblematikk, og får det satt på den politiske dagsorden under sutrende bifall fra oljeselskapene. Uten disse to hadde ikke dette vært et tema her i dag. De fortjener stor ros og jeg uttrykker takk på vegne av mine skadde kollegaer!

Avslutning

For 20 år siden uttalte jeg at jeg var glad jeg hadde en arbeidsgiver som Statoil om jeg skulle bli syk. Dette var mildt sagt forhastede ord. I dag har jeg erfart at Statoil er den minst ønskelige motpart om en blir syk og får en tvist om en yrkessykdom.
En tøff voksenopplæring for en person som ramlet ut av yrkeslivet 40 år gammel.

Det burde være unødvendig i vårt samfunn å stå her i dag for å gi oss skadde kollegaer og våre familier en stemme - fordi arbeidsgivere og det offentlige ikke viser oss respekt nok til å gi oss den hjelp vi har krav på.
Hvem foretrekker å være "syk og blakk" framfor "frisk og i jobb", om de fikk den valgmuligheten?
Derfor: denne historien må få en avslutning på en korrekt og rettferdig måte.

Stein fra Statoils skuldre?

Tekst og foto: Mette Møllerop

Med 36 års erfaring og kunnskap fra oljeindustrien, en aldri sviktende rettferdighetssans og en egen evne til å velge riktig side i forhold til arbeider – arbeidsgiver, har Stein Bredal satt dype spor i oljemiljøet.

Stein har en stil som rommer både temperament og romslighet. Selv om han tordner på talerstolen eller fyrer løs i diskusjoner, er aldri latteren langt unna. Uansett hvor ubehagelig en sak kan oppleves, viker ikke Stein. Det har Statoils ledelse og styre fått erfare, ikke minst Statoils styreleder Leif Terje Løddesøl og Statoilsjef Olav Fjell, da Hortonsaken ble rullet opp.

Stavangergutt i oljå

Stein Bredal er født og oppvokst i Stavanger, på Våland. Som så mange andre Stavangerungdommer, så han de første plattformene som kom til distriktet i slutten av 60-årene som spennende utfordringer og muligheter for arbeidsvillige unggutter.

- I 1972 fikk jeg sommerjobb i på et amerikansk boreskip, Glomar Grand Island. Det var mildt sagt en ny opplevelse å komme på et boreskip, til og med på et skip som hadde både Europa og Nord-Afrika som arbeidssted.

Stein begynte fast på Friggfeltet i 1976 for North Sea Exploration og jobbet for Saipem som hadde boreoppdraget. Jobbtittelen var boredekksarbeider og tårnmann.

- Det var et internasjonalt miljø, med italienere, franskmenn, mexicanere og spanjoler, blant annet. Det var en flott opplevelse med alle nasjonalitetene. Det var spennende å treffe folk fra så forskjellige kulturer både når det gjaldt det faglige og på det menneskelige plan.

Hvordan fungerte alle nasjonalitetene sammen?

- Utrolig bra! Ikke minst opplevde jeg folkene som svært dyktige fagfolk, dessuten var de morsomme og romslige mennesker.

Risikoutsatt industri

Steins karriere som tillitsvalgt startet allerede her.

- Karriere og karriere... Det er nok å ta godt i. Jeg begynte som tillitsvalgt, og det var lett å bli valgt siden jeg bodde i Stavanger. Dermed var det enklere for meg å oppsøke arbeidsgiver og myndigheter når det var spørsmål og saker som skulle tas opp. Senere ble det noen år for Loffland Brothers, med boring på Statfjord A, Edda og Eldfisk. Da var jeg for øvrig klubbleder for Nopef.

Stein var ute den dagen i mars da Alexander Kielland gikk ned.

- Jeg sto klar til å reise bort på plattformen i 18-tida på kvelden. Jeg var i radiorommet og hørte "mayday". Ulykken var nok avgjørende for forståelsen av alvoret i jobben ute på plattformene.

Jeg ble med en stund i Kiellandfondet. Alle som var der ute vil nok si at det å miste kolleger og venner gjør at du får en inngrodd og mye dypere forståelse

Stein som 22-åring med sommerjobb på Glomar. 14-14 rotasjon ga unggutten fine dager i sanddynene på Sola.

for HMS. Du opplever at HMS-apparatet, verneombud, AMU er særdeles viktige redskaper å ha for å skape en trygg arbeidsplass.

Alvor og humør

På samme måte som Stein selv er en utpreget kombinasjon av alvor og humør, bar også oljearbeidsplassene preg av det samme. Fire år i England på flyteriggen Vildcat er et godt eksempel på det.

- Jeg syns jeg hadde kommet på en særdeles artig arbeidsplass. Her var humørfylte folk med sans for humor og "ståpåvilje". Det førte til at Vildcat i perioder lå i verdenstoppen når det gjaldt boring og resultater. Folk "ville noe" arbeidsmessig, de ønsket virkelig å gjøre en god jobb. Samtidig var tonen og kulturen blant folk flott og fargerik. Jeg tror mange vil betrakte rederiet Sverre Ditlev Simonsen (SDS Drilling) som det rederiet med best omdømme i hele Nordsjøen på den tida.

I 1985 kom Statoil ut med sin første plattform bygd i egen regi. En ny plattform betyr nye arbeidsplasser.

- Fire – fem av oss som jobbet på Vildcat søkte på jobb der. Vi var heldige og fikk jobbene.

Var det mange søkere?

- Ja, det var en mengde søkere til hver eneste jobb. Statoil ville gjerne ha en blanding av nytt og gammelt, og i den forbindelse var noen av oss heldige på grunn av vår erfaring.

Jeg hadde for øvrig ikke vært mange dagene i Statoil før jeg traff en svært munter og høyrøstet bergenser, Sten Atle Jølle.

Steins latter runger i rommet.

- Den mannen har forfulgt meg privat og arbeidsmessig fram til i dag.

Gullfaks, en stjernearbeidsplass

- På Gullfaks var forholdene langt bedre for oss når det gjaldt boforhold og oppholdsrom. Etter vårt syn hadde Statoil den beste standarden på mat og renhold i hele Nordsjøen. Statoil hadde sin egen forpleining, men overtok de plattformer eller felt, fulgte forpleiningspersonalet med riggen. De var fortsatt ansatt i det forpleiningsselskapet som hadde kontrakten, men fikk betraktelig bedre rammer og arbeidsforhold å jobbe under. Forpleiningspersonalet var med andre ord glad for at Statoil overtok?

- Ja, uten tvil. Det var også Arve Johnsen som da var Statoilsjef, sin uttalte politikk.

Også Gullfaks rommet de samme flotte arbeidskollegene?

- Ja på samme måte som på Vildcat, følte jeg at jeg kom til en arbeidsplass som var rik på fargerike personer, både faglig dyktige og særdeles artige, spennende mennesker å omgås. Når man er på en arbeidsplass og kolleger ikke bare er noen man jobber sammen med, men også pleier omgang med og reiser på ferie med, da har man det flott. Vennskap som oppsto på Gullfaks i disse årene varer fortsatt og har blitt enda sterkere i løpet av disse årene.

Oljeprisen sank

Mot slutten av 80-årene fikk landet en økonomisk nedgangstid på grunn av reduserte oljepriser. I Statoil kom trusler om å stenge Gullfaks B og det ble påført en mengde tiltak ute for å redusere kostnader og drive mer effektivt. Prosjektet Delta P95 – et prosjekt som enkelte mente satte norgesrekord i sparetiltak, vakte både raseri og fortvilelse blant Statoils ansatte og tillitsvalgte. Daværende Statoilsjef Harald Norvik ønsket seg omstillinger med milliardbesparelser gjennomført i løpet av relativt få år.

- I midten av 90-årene, særlig i -94 og -95, hersket det, særlig på Gullfaks A, en veldig sint holdning. Man mente at vedlikeholdet ble forsømt og barrierer ble brutt. Det resulterte i en rekke store oppslag, først i Dagbladet, senere i NRK, TV2 og Stavanger Aftenblad. Til slutt måtte kommunalminister Gunnar Berge be ledelsen i Statoil roe seg ovenfor tillitsvalgte og verneombud. Det ble satt ned en granskningskomité som ga oss fullt medhold. Det måtte ansettes 50-60 mann som fikk et år til å rydde opp. Jeg tror det "opprøret" som startet den gangen var med å knytte oss sammen. Denne styrken og samholdet har vedvart fram til i dag.

I et innlegg i OFSA fra mai 1993 skrev Stein dette: "I stedet for å følge

Før Hortonsaken. Her advares Olav Fjell mot innsparing i form av ferdigmat på plattformene.

arbeidslivets spilleregler om først å diskutere mål og midler med de ansattes organisasjoner på en ryddig måte gjennom bedriftsutvalg i henhold til Hovedavtalen, samt de forskjellige arbeidsmiljøutvalg i henhold til Arbeidsmiljøloven, ser det nok en gang ut til at et toppstyrt sparetiltak kan ende som en fiasko fordi ledelsen ikke har gjort hjemmeleksa si. Prosjekt-95 gjaldt først de landansatte i Statoil. Først nå i påsken ble "sparetallene" m.h.t. ansatte på sokkelinstallasjonene sendt ut i havet. Et sted mellom 400 og 500 Statoilansatte på Gullfaks, Statfjord og Veslefrikk skal overføres landorganisasjonen og nye felt som Heidrun, Troll og Sleipner. Statoilansattes Forening, SaF, som representerer flest Statoilansatte offshore, syntes etter hvert at prosjektet bar preg av redusert vekt på vedlikeholdsstandard, lavere sikkerhets- og kompetansenivå. Andel Statoilansatte ville også bli betydelig redusert, kort sagt; vi frykter det som på sokkelen kalles britiske tilstander."

Hovedtillitsvalgt og ansattrepresentant i Statoilstyret

Mot slutten av nittiårene stilte Stein opp som kandidat fra SAFE til YS i Statoil.

- Planen var å sitte som hovedtillitsvalgt et år eller to, men jeg ble altså YS-nestleder og leder resten av tida fram til jeg nå slutter i Statoil.

Det må bety at det vært en spennende og utfordrende jobb?

- Ja, det har det uten tvil vært. En av de mest utfordrende sakene jeg opplevde, både som hovedtillitsvalgt og som styrerepresentant i Statoil, var Hortonsaken. Den ble også en av de mest omtalte sakene i Statoils historie. Samtidig ble det og en trist sak med mange tapere, sier Stein.

Saken begynte med et førstesideoppslag i Dagens næringsliv i begynnelsen av september 2003.

- Det gikk opp for oss at dette kunne bli en stor sak. 15. september måtte Leif Terje Løddesøl og Olav Fjell redegjøre for saken i styremøte i Statoil. Før dette møtet hadde jeg hatt kontakt med folk som jobbet med saken. Jeg hadde fått et hint om at viktige dokumenter ville bli holdt utenfor møtet. Det dreide seg om dokumenter fra personer i Statoil som hadde jobbet med saken. De to viktigste var internrevisjonssjef Svein Andersen og sikkerhetssjef David Platt. I tillegg var HMS-direktør Stig Bergseth en sentral person i saken. Mangelen på dokumenter gjorde at det var vanskelig å skjønne omfanget av saken ved første gangs behandling i styret, forteller Stein.

Stein reiste tilbake til Stavanger uten å være fornøyd med resultatet av styremøtet. På vei hjem fikk han også vite at David Platt hadde vært i Oslo under styremøtet, men altså ikke blitt bedt om å være til stede på møtet. Platt hadde sett dokumentasjonen som ville bli lagt fram for styrerepresentantene og konstatert at viktig og adekvat informasjon manglet.

- Påfølgende søndag morgen tok jeg kontakt med flere styremedlemmer og forlangte nytt styremøte allerede mandag. Noen timer senere hadde tre andre styremedlemmer gjort det samme.

Søndag kveld kom telefonen om at styreleder Løddesøl hadde gått av og mandagens styremøte endte som kjent med at Olav Fjell måtte fratre.

Hvordan opplevde du tida i Statoil i forbindelse med Hortonsaken?

- Det var en svært vanskelig tid. Man hadde en haug med informasjonsfolk

YS-leder Hans Marius Saltveit og nestleder Stein Bredal var et sterkt og godt team.

og advokater rundt seg hele tida. Alle påpekte taushetsplikten og viktigheten av å ikke å uttale seg til pressen.
Stein legger heller ikke skjul på at mange på jobben var lite glad for at Stein hadde tatt opp saken i styret.
- Svært få hadde den nødvendige kunnskapen om saken, og de ble rett og slett forbannet. Først da Svein Andersen gikk ut i et lengre intervju i Stavanger Aftenblad og redegjorde for realitetene i saken, snudde stemningen på huset. For oss i styret, det vil si flertallet i styret, var saken klar. Bøter og erkjennelse i amerikansk rett av at det faktisk var korrupsjon, viser jo og at det vi gjorde, var det eneste riktige.
Stein er skuffet over måten flere flotte medarbeidere ble behandlet på.
- Det var svært trist å senere observere at de som hadde gjort jobben sin, hadde advart Olav Fjell i lang tid om alvorlighetsgraden i saken, senere ble behandlet på en måte som om de hadde vært tystere. Noen av dem sluttet på en trist og uverdig måte i selskapet.

Råd fra advokater

I forbindelse med styrearbeidet i Statoil ble det etter hvert nødvendig å søke råd hos advokater.
- Det kom en ny styreinstruks på slutten av 2004, og det var en helt uholdbar instruks for ansattrepresentanter. I blant kan det selvfølgelig være vanskelig å vurdere hva man kan si til medlemmer, men at en skal bli avkrevd underskrift på en absolutt taushetserklæring, er å gå langt over streken. Jeg mente, og mener fremdeles, at en absolutt taushetserklæring er ugyldig. Jeg søkte derfor råd hos et par av landets dyktigste advokater, Håkon Helle og Cato Schiøtz. Deres konkusjon var klar. Jeg gjorde heller ikke noe annet enn det som også LO sin styrehåndbok anbefaler. Den ga meg rett i å nekte å underskrive den absolutte taushetserklæringen i den form den forelå. Jeg vil imidlertid påpeke og forstår selvfølgelig at økonomiske opplysninger som er børssensitive, må behandles med største varsomhet.
Hvordan endte det?
- Etter hardt press i styret var jeg til slutt den eneste som ikke skrev under. Håkon Helle og jeg hadde møte med Jannik Lindbæk og Kaci Kullmann Five fra Statoils styre, og Statoils advokat Lars Holo. Etter det møtet var jeg overbevist om at jeg gjorde rett ved ikke å skrive under.
For øvrig må jo noe av hensikten for ansatte som sitter i selskapenes styrer, nettopp være at de fungerer som bindeledd mellom bedrift og medlemmer.

Utvikling i Statoil

I forbindelse med fusjonen mellom Statoil og Hydro og de påfølgende endringer i administrasjon og funksjoner, kom også flyttingen av deler av Statoil til Oslo. Det er en utvikling Stein ikke har mye til overs for.
- Nei, jeg liker ikke oppsplittingen av virksomheten i flere deler. At en stor del av virksomheten nå er flyttet til Oslo, mener jeg er svært uheldig. Jeg uttaler meg selvfølgelig som Stavangerinnbygger, men og uavhengig av det, liker jeg ikke denne utviklingen.
Er det andre trekk med Statoils utvikling som du vil trekke fram?
- Jeg syns det er riktig å og trekke fram positive og gode sider ved Statoil som selskap og arbeidsgiver.
Det er gjort mange forbedringer i selskapet og i produksjonen. Statoil har på mange måter vært en foregangsbedrift. Gullfaks A er et godt eksempel hvor vi på midten av 80-årene hadde enmannslugarer og Statoil hadde sin egen forpleining. Mange oss som kom fra leverandørindustrien og begynte i operatørselskap var opptatt av å behandle alle, uansett selskapstilhørighet, på en likeverdig måte. Det ble en kultur for den måten å samarbeide på, og mange mente at Gullfaksfeltet var Nordsjøens beste arbeidsplass. Årene på Gullfaks var uten tvil mine beste år i Nordsjøen, ikke minst, som jeg har nevnt tidligere, på grunn av flotte arbeidskolleger.

Hva med SAFE?

- Jeg har lyst til å trekke fram en ting som har fått både pressedekning og reaksjoner den siste tida. Jeg ser at konkurransen som enkelte LO-forbund

Per Helge Ødegård fra Leder-Tekniker, er både kollega og god venn.

I diskusjon med Fellesforbundets tillitsvalgt, Eldar Myhre.

får av SAFE på flere områder, totalt sett gir bedre lønns- og arbeidsforhold for de ansatte. Når det motsatte skjer, når LO er dominerende på et område, henger ofte lønns- og arbeidsforhold etter resten av bransjen. Et godt eksempel er operatørområdet kontra ISO-fagene. Vi må ha øye for at der LO er, eller har vært enerådende, er utviklingen dårligere, mens konkurransen med SAFE gir en annerledes og bedre utvikling. At SAFE er kommet i en så god posisjon, har krevd langvarig og stor innsats fra organisasjonen, og det har vi all grunn til å være stolte over.

Hendelser og sikkerhet

Statoil har hatt flere hendelser i de senere årene. Både ansatte ute på havet og tillitsvalgte mener tempo, mangelfullt vedlikehold og krav om stadig høyere inntjening, gjør arbeidsplassene i Nordsjøen mer utrygge.

- Flere hendelser i den senere tid viser at arbeid for trygge, gode arbeidsplasser er en kamp som må pågå kontinuerlig,. Hendelsen på Snorre A er nok den alvorligste siden Alexander Kielland. Der er det tydelig at dårlig vedlikehold og kultur i kombinasjon med stille avvik, bærer fryktelig galt av sted. Livbåtproblematikken er også en sak som opprører folk.

- Det som har kommet fram om livbåtene våre, ikke minst på Veslefrikk, viser at en sterk vernetjeneste, en god fagbevegelse, det vil si SAFE, er nødvendig for å opprettholde et godt sikkerhetsnivå. Våre folk gjør en beundringsverdig innsats for å sikre at våre ansatte på plattformene skal få en trygg evakueringsmulighet når farlige situasjoner oppstår.

Statoils utenlandssatsing.

Fagforeningens syn på Statoils utenlandssatsing har vært noe varierende, selv om motstanden mot å satse oljepenger i politisk urolige land med korrupte styresett, alltid har vært sterk. Imidlertid har en sett med mer velvilje på muligheten til å bistå med hjelp til den "norske" måten å drive egen oljeindustri på, å sørge for at overskuddet tilfalt ens eget land.

- Jeg er nok blitt mer tvilende til satsingen i utlandet den siste tida. Situasjonen har forandret seg. Mange av de aktuelle landene har fått fantastiske oljeinntekter i løpet av de siste årene. Det som før var mangelvare, nemlig kapital og penger til å kjøpe kompetanse for, er ikke lenger noe problem. Det har gjort landene uavhengige av utenlandske operatørselskap som krever eierandeler i oljerigger og oljefelt. Derfor er også prisen man nå må betale for å være med ute, svært høy. Samtidig får man være fornøyd med at disse landene nå er i den situasjonen man ønsket at de skulle komme i, de har en mulighet til å bedre levevilkårene for landets innbyggere ved hjelp av overskuddet fra oljeindustrien.

Klipp fra innlegget i OFSA i 1993

"Vi i SaF mener at mye av grunnen til sparetiltakene ligger i Statoils storstilte internasjonalisering og samarbeidsavtale med BP. Mens Jan Erik Langangens tid som konsernsjef i UNI-Storebrand er blitt betydelig mediafokusert, er hans rolle som mangeårig styreformann i Statoil forbausende lite omtalt. Under Langangens tid som styreformann ble Statoils storstilte internasjonalisering sammen med i første rekke BP startet, man skulle ut i verden for å bli store og fete! Land som Aserbajdsjan, Nigeria og Vietnam er hovedsatsingsteder, land som ikke akkurat er kjent som verdens mest

Pensjonisttilværelsen vil gi bedre muligheter for turer og fritidsaktiviteter. Her sammen med Ronja.

stabile. I tillegg har det også vært satset store summer i Kina, Thailand, Sibir, Kongo, Namibia og Angola (som en kollega lakonisk bemerket; mot til å bruke penger i borgerkrigsherjede Angola har Harald Norvik, men å satse på Viking Askim, det ble for tøft!)"
"Historien om Jan Erik Langangen og UNI-Storebrand kjenner vi alle, ambisjonene var større enn evnene. Medarbeidere med annerledes syn enn ledelsen, de visjonære, ble sett på som illojale. Vi i SaF føler nå at våre betimelige spørsmål m.h.t. Statoils internasjonalisering og sparereduksjoner på sokkelen, blir møtt med samme syn hos dagens Statoilledelse. Vel, vi foretrekker å stille spørsmål i dag fremfor å angre på at vi forholdt oss i passive morgen."
Innlegget dette er hentet fra, er som nevnt 15 år gammelt og to konsernssjefer har i perioden blitt avsatt med blant annet økonomiske overskridelser og korrupsjon i forbindelse med utenlandssatsing som årsak. Flere styreledere har fulgt med i samme rennet.

Petroleumstilsynet jobber godt

Stein trekker fram Petroleumstilsynet, Ptil, sin grundighet i forhold til utarbeiding av granskingsrapporter etter hendelser på sokkelen.
- Ptil fortjener ros for sitt grundige arbeid i etterkant. De går langt tilbake i tid når rapportene lages og påpeker ansvarsforholdene. Arbeidsgiverne er slett ikke glad for å se Ptil sin ansvarsfordeling på trykk.
Når det gjelder haleproduksjonen, syns jeg imidlertid Ptil må bli mer proaktive. De bør forlange å komme ut på overraskelsesbesøk og ha en grundig gjennomgang av tilstanden. SAFE Sokkel og Leder-Teknikerne skal i disse dager møte Ptil for å legge fram sine synspunkter. Vi er spent på hva som kommer ut av det møtet. For Ptil sin del avhenger innsats og arbeidsområder av ressurstildeling. Det kreves mer ressurser til å drive den slag tilsyn.

Avslutning og framtid

En medvirkende årsak til valg av 58+, var fjoråret med seks måneders sykdom, inkludert tre måneder på sjukehus. Heldigvis har dette gått bra, men for Stein sin del, ga det tanker om at livet kan bestå av andre ting enn fagforeningsarbeid, og det finnes faktisk en verden utenfor Statoil.
Hva så med framtida?
- Tja, den er høyst usikker og høyst spennende. På kort sikt blir det først tre ukers seiltur i Middelhavet. Senere, på høsten, skal jeg til Brasil, til Rio de Janeiro og besøke en god venn som har bodd der i over ti år. Samtidig skal jeg møte fagforeningsrepresentanter fra Petrobas. Brasil kommer til å være et satsingsområde for StatoilHydro og både Norge og Brasil er jo kjent for å ha sterke fagforeninger. Vi har derfor mye å lære av hverandre.
Hva tenker du kan komme ut av dette møtet?
- Det blir en videreføring av de samtalene og det samarbeidet vi har hatt til nå. Vi har besøkt dem flere ganger og de har vært her. Det er viktig å videreføre denne kontakten.
Når det gjelder mine venner og kolleger i fagforeningene her i distriktet, regner jeg ikke med at det blir så vanskelig å opprettholde kontakten. Jeg bor jo i Stavanger og bruddet blir ikke så voldsomt. Jeg både håper og regner med at jeg fortsatt skal ha kontakt med folk.

Ansatte og tillitsvalgte i SAFE takker for en imponerende innsats for oljearbeiderne på sokkelen i over 30 år. Vi takker for kunnskapsrike, fargerike og morsomme tider i Engelsminnegata og vi ønsker lykke til med livet som (en slags) pensjonist!

StatoilHydro intergrasjonsprosess

Enstemmig avvisning av Tore Torvunds nedbemanningsmodell
Tekst og foto: Mette Møllerop

Et enstemmig ekstraordinært årsmøte i SAFE Sokkel og Leder-Teknikerne i StatoilHydro var krystallklare i reaksjonen mot forslaget om nedbemanning.

Det er totalt uaktuelt å gå inn for et forslag som baserer seg på en nedbemanning av 900 ansatte i sjøen. Det er et alvorlig angrep både på sikkerhet og regularitet i oljeleveransene. Det er et forslag som setter liv og helse i fare og som vil ødelegge selskapets rykte som stabil oljeleverandør.
Dette var noen av utsagnene på det ekstraordinære årsmøtet i begynnelsen av juni. Den ene etter den andre av de to fagforeningenes medlemmer sto opp og talte StatoilHydro-ledelsen mitt i mot. Naturlig nok var det sikkerheten ute i sjøen som fikk mest oppmerksomhet.
- Å ha vedlikeholdsgrupper som reiser rundt i Nordsjøen er ikke godt nok. Et forsvarlig vedlikehold er avhengig av kunnskap både om egen plattform, om enkeltdeler og helheten, sa Tor Stian Holte, leder i SAFE sokkel.
- Ambulerende grupper vil aldri få denne kunnskapen. PKF blir bare større og større. Det er brudd på den opprinnelige modellen som lå som grunn da PKF ble opprettet. Det er i strid med AMU og det er i strid med plattformtilhørigheten. Vi ønsker å overta oppgaver fra entreprenørene. Det har vi hatt som mål og politikk i hele vår historie. Det tar vi nå opp igjen.
Bemanningen må stå i forhold til oppgavene.

McKinsey på lag med Torvund

De forskjellige forslagene til drift, vedlikehold og bemanning som selskapet går inn for, er et resultat av et samarbeid mellom Tore Torvund, direktør for norsk sokkel, (UPN) og konsulentselskapet McKinsey.
28 plattformer er berørt av bemanningsreduksjonen, fra de gamle plattformene Statfjord og Gullfaks til nyere plattformer som Kristin og Visund. Også Snorre A som fortsatt sliter med å oppgradere det nedkjørte utstyret sitt, blir kraftig nedbemannet. Dagens bemanning er på 210, ny bemanning er satt til 147, altså en differanse på 63.
Terje Enes, tillitsvalgt i SAFE, som presenterte de forskjellige modellene, har sammen med de øvrige fagforeningene i Statoil lagt ned en enorm innsats for å gå igjennom all dokumentasjon og utarbeide en alternativ modell som de ansatte kan stille seg bak. I forhold til arbeidsoppgaver og bemanning, slo han fast at ledelsen ikke kan trylle vekk oppgavene som må utføres på en plattform.
- Det er ikke mulig å standardisere produksjon og drift på platteformer som er så forskjellige som disse 28. Dette er galskap satt i system, slo Enes fast.
En rekke delegater tok ordet i diskusjonen, og både sinne, frustrasjon og fortvilelse preget innleggene. Også viljen til å ikke gi opp, men slåss for å få en bemanningsmodell som tok vare på både sikkerhet om bord og regularitet i oljeleveransene, var sterkt tilstede.
Enes tok også opp situasjonen internt i gruppen.
- Arbeidstakerrepresentantene har slåss heltemodig sammen for å finne løsninger på integrasjonsprosessen. I starten var vi enige med ledelsen i at vi ikke skulle gå ut med informasjon før vi var i mål. Slik det utviklet seg har det vært slitsomt å ikke kunne

Terje Enes

diskutere problemstillingene med våre medlemmer. Nå er vi heldigvis forbi den fasen og kan gå ut med informasjon.
Det viste seg at 9. april ble en merkedag.
- Det var litt av en dato, sa Terje Enes.
- Gruppen med sine undergrupper har jobbet hardt under press og stress for å legge fram en innstilling som helst skulle være felles. Vi var kalt inn til møte med Tore Torvund denne dagen. På møtet fikk vi fremlagt et forslag fra Torvund. Det er det verste jeg noen gang har vært med på. Det var en kjempeprovokasjon. Vi sa blankt nei og dro hjem. Etter det har samarbeidsklimaet vært særdeles dårlig.
Flere av årsmøtedelegatene lurte på hva som var hensikten med å bruke McKinsey.
- De skulle utfordre prosessen, fortalte Enes, og la til; de utfordret aldri prosessene, utfordringene kom kun mot oss. De har vært ledelsens folk hele tida. Enes beskrev disse som harde motstandere.
- De er tøft å matche folk med dette som profesjon.
Etter sammenbruddet i forhandlingene ble det to forslag, ett fra ledelsen, ett fra de ansatte. 26.mai leverte ledelsen sin innstilling. Det som ble levert fra de ansatte var signert absolutt alle fagforeningsrepresentantene i gruppen.
- Vi var enige, helt fram til det siste. Var arbeidet som gruppen gjorde bortkastet, ble det spurt fra salen.
- Nei, vi syns ikke det. Vi har levert en ryddig rapport.
Det virker ikke som ledelsen har noe ønske om å samarbeide med fagforeningene, konstaterte en.
- Det oppleves slik, ja, svarte Enes.

IE fikk gjennomgå

Irritasjonen og sinnet gikk også mot fagforeningen Industri Energi, IE, som sammen med Nito og Tekna sa ja til Tore Torvunds modell. Disse foreningene har sittet sammen med SAFE og Leder-Teknikerne i gruppen som har jobbet med de forskjellige modellene. De har hatt samme tilgang på informasjon og underlagsmateriell, de har deltatt i de samme diskusjoner, de har vurdert de samme konsekvenser for ledelsens valg av bemanningsmodell, og de har kommet til samme, enstemmige resultat. Likevel valgte ledelsen i IE å gå inn for nedbemanningsmodellen til Tore Torvund.
I intervju med Stavanger Aftenblad sies det fra IE at SAFE har en kamp- og konfrontasjonslinje opp i mot "vi andre er med på en integrasjonsprosess hvor vi medvirker etter arbeidslivets vanlige regler, uten konfliktlinje."
I denne sammenhengen, hvor nødvendigheten av å stå samlet, hvor de 5000 oljearbeiderne i sjøen sto bak, og hvor det i utgangspunktet slett ikke var lagt opp til kamp men til utarbeiding av argumentasjon på et særdeles høyt faglig nivå, blir splittelsen mellom fagforeningene og kritikken som kjøres ut i pressen, kun egnet til å svekke selve saken. Flere i salen stilte også spørsmål ved motivet til IE i å velge slik de har gjort.

Ny vri

Etter å ha stemt for forslaget i StatoilHydro sitt styre, valgte de tre fagforeningene IE, Nito og Tekna etter hvert heldigvis å ikke gå med på forslaget. Det viktigste er saken og resultatet, ikke hvilken vei en tok for å komme til en ny erkjennelse. Imidlertid virker begrunnelsen noe snodig, all den tid de selv har deltatt i gruppen som bearbeidet og utviklet modellene og altså kom fram til en enstemmig konklusjon. Det er bare veien fra "grupperommet" via fagforeningsledelsen og inn til Tore Torvunds kontor som var litt mer vrien.

Krav om samarbeid

Et felles infomøte for foreningene IE, SAFE og Lederne på Oseberg Feltsenter, stilte krav om at fagforeningene i StatoilHydro skulle samarbeide i den videre integrasjonsprosessen.
De krevde at alle fagforeningene samarbeidet i det videre arbeidet med integrasjonsprosessen og at HMS skal være det viktigste punkt. De forventer at foreningene samlet kommer frem til et resultat som medlemmene kan stille seg bak og sier at dette innebærer:
- Alle ansatt i StatoilHydro
- Ikke oppsplitting av faggruppene
- Plattformtilhørighet
- Etterrekruttering etter 58+

Per Helge Ødegård og
Tor Stian Holte

Peter Alexander Hansen

- Ikke rasere det gode arbeidsmiljøet og trivselen vi har
- Nei til modell C

Da bedriftsforsamlingen i Statoil skulle behandle saken, sto alle StatoilHydros fagforeninger samlet, men tapte mot overmakten.

Meldingen som kom fra SAFE sokkel og Leder-Teknikerne i etterkant, sa følgende:

Stod sammen i bedriftsforsamlingen

Bedriftens forslag til ny organisering på norsk sokkel var til behandling i torsdagens bedriftsforsamling. Alle fagforeningene stod sammen om et forslag som de overleverte:
De ansattvalgte representantene kan ikke støtte det fremlagte forslag til ny organisasjonsstruktur i Undersøkelse og Produksjon Norge (UPN).
Bakgrunnen for vår protokolltilførsel er: Flere av hovedprinsippene, blant annet å splitte faggruppene vil kunne føre til en betydelig økning av risikonivå samt på sikt en dårligere regularitet.
UPN -ledelsen oppfordres til å endre standpunkt og komme til enighet med de ansatte.

Vi synes det er uheldig at vi går videre i en prosess der bedriften og ansatte er grunnleggende uenige i en slik viktig sak, og håper at sommerferien kan få ledelsen på andre tanker."

Senere samme dag kom også meldingen om misvisende informasjon:
På informasjonssidene til StatoilHydro (Entry) står det i dag blant annet følgende å lese om behandlingen av integrasjonsprosessen i selskapet. på møtet i bedriftsforsamlingen:
"Organisasjonsmodell og virkemidler besluttet .
Bedriftsforsamlingen i StatoilHydro ga torsdag sin tilslutning til hovedprinsippene i omstillings- og integrasjonsprosessen for norsk offshorevirksomhet og landanlegg.
Bedriftsforsamlingen sluttet seg til styrets forslag som er basert på de overordnede prinsippene for organiseringen og virkemidlene som er foreslått fra konsernets ledelse."
Det står riktignok lenger ned i meldingen en kort omtale av at de ansatte markerte uenighet mot enkelte punkter i forslaget med en protokolltilførsel. Men alvoret i protokolltilførselen gjenspeiles overhodet ikke i oppslaget på Entry. Protokolltilførselen hadde denne ordlyden:
De ansattvalgte representantene kan ikke støtte det fremlagte forslag til ny organisasjonsstruktur i Undersøkelse og Produksjon Norge (UPN).
Bakgrunnen for vår protokolltilførsel er: Flere av hovedprinsippene, blant annet å splitte faggruppene vil kunne føre til en betydelig økning av risikonivå samt på sikt en dårligere regularitet.
UPN-ledelsen oppfordres til å endre standpunkt og komme til enighet med de ansatte.
Når den felles protokolltilførselen fra alle ansattrepresentantene i Bedriftsforsamlingen er så klar, og sier at forslaget vil kunne føre til en betydelig økning av risikonivået og på sikt gi dårligere regularitet, gir ikke oppslaget på Entry en korrekt framstilling av hvordan behandlingen i Bedriftsforsamlingen faktisk foregikk.

Vedtak om integrasjonsprosessen på sokkel, landanlegg og baser
Årsmøtet i SAFE i StatoilHydro

– Avdeling Sokkel har gjort følgende vedtak om integrasjonsprosessen på sokkel, landanlegg og baser:
På bakgrunn av fagforeningenes felles erfaringer mener SAFE i StatoilHydro at følgende punkter er viktige for å oppnå sikker og forutsigbar drift av anleggene:
Utføre D&V –oppgavene med egne ansatte. Forpleiningsoppgaver skal løses med egne ansatte
Opprettholde eksisterende fagavdelingene/fagtilhørighet.
Personellet skal ha plattformtilhørighet (definert arbeidssted). PKF videreføres i.h.t. opprinnelig intensjon.
Kampanje skal utføres av den faste bemanningen på plattformen (ref. GF modellen). Det er oppgavene som er viktig å pakke, ikke personellet. Overta relevante oppgaver fra entreprenør.
Sikre samarbeid på hvert felt for å utnytte spisskompetanse

Anders Lothe

Sikre kompetansestyring for de kompetanseelementene som trengs for å utføre avtalte oppgaver
Flytting av personell skal baseres på frivillighet. For å stimulere til dette må det opprettes "flyttepakker"
Oppgaver må dokumentert fjernes eller effektivisering dokumenteres før en fjerner personell (bemanning i forhold til oppgaver, samt kvalitetssikre at dagens bemanning er tilstrekkelig, ref. gjeldende lovverk). Etterrekruttering på +58 dersom det ikke er dokumentert effektivisering eller oppgavebortfall
Inndekning av kostnadene ved +58 kan hentes ved å redusere kvalitetskostnadene. Ikke fjernstyring av styre/sikkerhetssystem på bemannede plattformer. Ikke fjernkonfigurering av styre/sikkerhetssystem på bemannede installasjoner. Mindre driftsmodifikasjoner utføres av plattformpersonell
Dimensjonering av D&V – bemanning må ta høyde for service, involvering og ad hoc – deltakelse i kortere perioder i modifikasjoner og prosjekter, i alle faser.

Bjørn Asle Teige

Har ikke StatoilHydro lært av Snorre?

Tekst og foto: Mette Møllerop

- Den tøffe nedtrappingsmodellen som er lagt fram nå, er lik den vi så på Snorre, sier Anders Lothe, mangeårig tillitsvalgt både i Saga, Hydro, Statoil og StatoilHydro, nå en av de "nyslåtte" 58+ - kandidatene.

Ledelsen fjernet mellomledere og reduserte mannskapet om bord. Det førte til at ansatte ble spesialister i å gjøre det beste ut av alt mulig, i stedet for å få god nok kvalitet på det arbeidet en opprinnelig skulle ha utført.
- Vedlikeholdsarbeid ble utsatt for å holde hjulene i gang. Prinsippet for vedlikehold var en kombinasjon av innleie og kampanjevedlikehold og det jevne kvalitetsarbeidet ble forsømt, forteller Anders Lothe.
- Da gasslekkasjen kom i 2004, var det sånn sett ingen overraskelse. Det måtte gå galt til slutt. Under etterforskningen datt likene formelig ut av skapet. Det var virkelig bekymringsfullt. Snorre og Hydro fikk 14 pålegg fra Petroleumstilsynet og kvaliteten på plattformen var så dårlig, at om du sammenlikner den med en bil, var det nummeret før den var blitt avskiltet.
Det var forsvunnede dokumenter, det var avvik på utstyret, blanding av materialkvaliteter i forbindelse med brønnene, totalt utslitt boreutstyr, for å nevne noe.

Du startet med å stille spørsmålet om Tore Torvund og Helge Lund ikke har lært noe av Snorreulykken. Hvilke åpenbare likheter ser du mellom Snorre og dagens situasjon?
- I forhold til bemanning er det som å gå tilbake i de samme skrittene som en kom fram i. Bemanningen den gang var alt for lav, vedlikeholdet for dårlig og med alt for lav regularitet. Snorre sliter for øvrig fortsatt den dag i dag med oppgradering av det nedkjørte utstyret. Kort sagt, alle de feilene som ble gjort den gang, vil ledelsen nå gjenta på de øvrige plattformene.
Jeg har en oppfordring til alle, medlemmer, tillitsvalgte og ledelsen i StatoilHydro: finn fram Snorrerapporten og les den på nytt! Grundig! Denne omstillingen vil aldri bli en vellykket omstilling, sier Anders Lothe, hentet ut igjen fra pensjonisttilværelsen til det ekstraordinære årsmøtet for å fortelle om Snorreulykken og faren for å få en reprise som kanskje ikke ender like godt neste gang.

I neste nummer følges integrasjonsprosessen opp med en beskrivelse av de to modellene og fagforeningenes vurdering av konsekvensene ved den modellen som nå er vedtatt.

Nattarbeid, samsoving og hotbedding.

Tekst: Roy Erling Furre 2. nestleder og HMS ansvarlig i SAFE. Foto: Heidi Furre/Arkiv

Det er fortsatt ingen avklaring på den oppståtte stillingskrigen mellom selskapene i oljeindustrien og myndighetene om forståelsen av nattarbeid. Industrien ønsker å bruke styringsretten og iverksette nattarbeid, samsoving og hotbedding uten å måtte søke fravik fra regelverket. Selskapene har via OLF gitt uttrykk for at de ikke oppfatter veiledninger, tolkninger som bindende for industrien. Kun selve lov- og forskriftsteksten. Dette er oppsiktsvekkende og en meget alvorlig situasjon i en industri som så langt har forholdt seg til et funksjonelt regelverk.
I både høringssvar og partsinnlegg i Sikkerhetsforum og Regelverksforum har alle fagforeningene vært samlet og stilt seg kritisk til industriens angrep på regelverket og myndighetene. SAFE har i vårt høringssvar på arbeidstidsbestemmelsene gitt klart uttrykk for at på det må brukes spesifikke bestemmelser som ikke kan fravikes eller "fortolkes" av selskapene. Alle er inneforstått med at nattarbeid må brukes for å holde produksjonen i gang. Det vi reagerer på er bruk av nattarbeid på oppgaver som lett kan utføres på dag.
Når vi hører Tore Torvund i StatoilHydro etterlyse mer bruk av nattarbeid, samtidig som OLF på sine hjemmesider hevder at det er mindre ulykker på natt en på dag (stikk i strid med hva fagmiljøene hevder) , da skjønner vi at det er fare på ferde. De nye driftsformene med bruk av kampanjev-3edlikehold, vil også medføre bruk av hotbedding, samsoving og nattarbeid. Vi må ikke glemme at hotbedding blir brukt for å tilrettelegge omfattende bruk av nattarbeid, også på området der arbeidet normalt ville blitt utført på dagtid.
SAFE har flere ganger etterlyst at selskapene innfører styringssystem for å håndtere trøtthet. Dette har selskapene nektet. Da blir da underlig at selskapene hevder at de gjør forsvarlige faglige vurderinger før nattarbeid iverksettes, når vi ser at det eneste de gjør er å hevde at det ikke er forbundet med helseskader og svekket sikkerhet å arbeide natt!

StatoilHydro har også i AMUene sagt at de vil utfordre Ptil og regelverket samtidig som de har etterlyst økt bruk av nattarbeid og hotbedding. Under planleggingen av revisjonsstansene i sommer, nektet selskapene å søke om fravik for å få lov til å bryte regelverket med tanke på hvor mange personer som skal innkvarteres. Ptil klarte til slutt å tvinge selskapene i kne. SAFE er alvorlig bekymret for fremtiden, når vi ser den aggressive holdningen industrien har til nattarbeid samtidig som de synliggjør at de gir blaffen i helseskadene de påfører den enkelte arbeider, samtidig som vi vet at tretthet er en alvorlig trussel for sikkerheten. Mange utfører sikkerhetskritisk vedlikehold og sikkerhetskritiske operasjoner om natta samtidig som de er så trøtte at årvåkenheten er sterkt redusert. Spørreundersøkelsene på sokkelen bekrefter også at mange utfører arbeid mens de egentlig er for trette til å håndtere oppgavene de er satt til.

Det er også betenkelig at når myndighetene tidligere har gitt tillatelse til nattarbeid ved revisjonsstanser, så ser vi nå at selskapene begynner å kalle tradisjonelle vedlikeholds og modifikasjonsarbeider for "revisjonsstans".
En lang rekke avis artikler synliggjør de uenighet som hersker mellom fagforeningene på den ene siden og oljeselskapene på den andre siden. Hovedproblemene som nå er avdekket kan oppsummeres i følgende punkter:

- Selskapene vil ikke følge regelveket med underliggende veiledninger og fortolkninger
- Industrien benekter at nattarbeid er et sikkerhetsproblem!

• Selskapene tar ikke hensyn til arbeidets karakter, som sikkerhetskritiske oppgaver, støy kjemisk helsefare, som forsterkes ved nattarbeid
• Industrien krever økt bruk av nattarbeid, også for oppgaver som kan gjøres om dagen
• Industrien arbeider for økt bruk av samsoving, hotbedding og nattarbeid
• Selskapene mangler styringssystem for å håndterer trøtthet
• Selskapene planlegger nye driftsformer som vil medføre økt nattarbeid

Regelverket for petroleumsvirksomheten skulle vært ute på høring for lenge siden. SAFE tror at de problemene som nå er avdekket, vil medføre at regelverket vil måtte endres på alle områder knyttet til nattarbeid, hotbedding og samsoving. Veiledningene og de funksjonelle kravene må erstattes av spesifikke detaljregler som ikke kan fravikes etter selskapenes forgodtbefinnende. EU`s arbeidstidsdirektiv setter også klare regler for bruken av nattarbeid, hviletid, som ikke er forenlig med oljeselskapenes målsettinger.

Jeg vil til slutt be alle som har gode eksempel på feil bruk av nattarbeid om å sende eksemplene inn til Roy@safe.no.

Hvor ble det av løftene fra i fjor til de tarifferte arbeidstakerne?

Tekst: Siegfried Bischler. Foto: Mette Møllerop og Heidi Furre

SAFE, IE og DSO deltok i parallelle meklinger med Riksmeklingsmannen som startet med et formøte den16. juni. Det ble ikke samarbeid mellom organisasjonene da vi hadde så forskjellige utgangspunkt til meklingen.

Vi samarbeidet til en viss grad under de tidligere forhandlingene med NR, og da vi varslet plassfratredelse. Mange vil nok lure på hvorfor det samarbeidet ikke ble videreført i meklingen. Kan det være at DSO og IE ville unngå konflikt for enhver pris?

Var det derfor de ikke ville støtte vårt krav om å få en innsynsrett til den totale lønnsveksten for gruppen ledere og individuelt avlønnede, slik at partene kunne få beregnet og fordelt eventuelt høyere lønnsvekst, som et etterslep til de som har tarifflønn?

Det er slik vi har det innenfor OLF-området der de entreprenøransatte får ta del i den merutviklingen som skjer i oljeselskapene. SAFE sitt forslag ville ikke bety noen begrensning for hva arbeidsgiverne kunne gi i kompensasjoner til de individuelt avlønnede. Vi var imidlertid klar over at dette var et krav som ville være vanskelig å få gjennomslag for især når man er alene om kravet.

Derfor ble SAFE svært overrasket over at IE og DSO ikke ville støtte dette kravet, spesielt etter synliggjøringen av den store lønnsveksten innenfor gruppen individuelt avlønnede som har skjedd siste året. En utvikling som har skapt misnøye hos de ansatte på regulativlønn og som har reist et berettiget krav overfor organisasjonene om å få rettet opp skjevhetene. SAFE forsøkte i fjor å få regulert dette, men heller ikke da ville de andre organisasjonene støtte oss.

IE som påberoper seg å være størst i tariffområdet og som derved særlig burde være seg sitt ansvar bevisst, mente da at denne ukontrollerte lønnsveksten var akseptabel, og at de skulle ta dette igjen for de tarifferte ved dette hovedoppgjøret. Ble det gjort? Nei, vil SAFE hevde.

Er lønnstillegget for tarifferte bra?

DSO og IE hadde i utgangspunktet som krav til meklingen et generelt lønnstillegg på 8 prosent. Deres krav begrenset muligheten til å kunne få noe mer. Det må nesten være pinlig å kreve 8 prosent og så få 8 prosent. Rett nok hadde IE et krav om et engangsbeløp, men det ble det lite eller ingen diskusjon om. Det samme var NR sitt krav om mulige 2-3 ordninger, de fikk kun et meningsløst utvalgsarbeid som resultat på dette punktet.

SAFE tror medlemmene vil reagere når IE hevder at 8 prosent lønnstillegg for de tarifferte med en gjennomsnittslønn på 460 000,- er svært bra i en slik situasjon. Hva har de på tarifflønn tatt igjen ved dette oppgjøret? Hadde det ikke vært for SAFE sitt krav om ekstra ansiennitetstrinn så de ikke tatt igjen noe. Når det også gis prosentvise tillegg så vil det gavne de med høyest lønn ytterligere.

Hvorfor være fagorganisert med slike tariffoppgjør?

Det IE også bidrar til er å sette organisasjonene i et negativt lys. Hvorfor være organisert når den individuelle og ukontrollerte lønnsveksten får fritt spillerom, samtidig som det settes begrensninger for det store flertall? IE aksepterte også under oppgjøret at ytterligere en stilling skulle bli individuelt avlønnet, nemlig forpleiningssjefen. Hva skal en kalle en utvikling der vi opplever at det i en bedrift deles ut 180 millioner kroner til 150 personer i såkalte lojalitetsbonuser? Dette i tillegg til det som er fremforhandlet for samtlige

innenfor tariffområdet. Hvor er solidariteten og rettferdigheten?
Det er dette medlemmene reagerer på, uansett organisasjonstilhørighet.

SAFE er enig i at lønnsveksten isolert sett er akseptabel sett i lys av hva som er fremforhandlet ellers i samfunnet. SAFE er også tilfreds med at vårt krav om ekstra bedriftsansiennitet resulterte i et ekstra ansiennitetstrinn. SAFE og DSO krevde at dette skulle komme til utbetaling fra og med 1.06.08. og ikke 1.01.09. som NR hadde foreslått, det også noe som IE hadde gitt sin aksept for til meklingen. Uansett viste også dette tariffoppgjør at det kun er SAFE som er villige til å gripe fatt i de overordnede problemstillinger til fellesskapets beste. Med bakgrunn i alt dette, mente vårt forhandlingsutvalg at det mest riktige denne gang var å sende meklingsresultatet ut til urastemning. Hvis våre medlemmer aksepterer resultatet vil lønnsjustering og etterbetaling skje fra og med 1. juni. Hvis våre medlemmer ikke aksepterer vil det bli konflikt på de fire varslede rigger. Frist for å avlevere uravstemningsresultatet til Riksmeklingsmannen er fredag 1. august kl. 12.00.

Faktaboks

Hovedpunkter i skissen:

Det gies et generelt tillegg på 8 prosent som legges på lønnmatrisen linje 2 ”årslønn med ferie” i gjeldende lønnsgruppe A-E.
Det opprettes et nytt ansiennitetstrinn 6 i lønnsmatrisen fra juni 2008.
Oljebasert boreslam: alle tillegg/kompensasjoner økes med 10 prosent.
Natttillegg økes til kr 55,-
Helligdagsgodtgjørelse til 1530,-
Totalrammen for oppgjøret er ca 11 prosent.

Link til Riksmeklingsmannens møtebok:
Møtebok2008-033 SAFE-NR.pdf

Se hele skissen på riksmeklingsmannens nettsider
http//:www.riksmeklingsmannen.no

Husk riktige prosedyrer ved uravstemming
I forbindelse med innsending av stemmeseddel til uravstemmingen i rederioppgjøret, må navn og firma påføres.
Bak på hovedkonvolutten, altså den konvolutten hvor du putter stemmeseddel/stemmekonvolutt oppi, er det satt av plass til navn og firma. Den som stemmer, må huske å påføre dette. I motsatt fall vil stemmen bli forkastet, da vi ikke kan sjekke stemmen opp mot medlemsregisteret.

Vennegjeng vitner i retten

Av Knut Ørjasæter Foto: Mette Møllerop og Norsk Oljemuseum

Det er mange som kjenner hverandre meget godt blant statens vitner i rettssaken dykkerne har anlagt mot den norske stat. I løpet av rettssakens 11 og 12 uke har det hovedsakelig vært statens vitner som har møtt. De kritiserer Haukelandsundersøkelsen. De mener at dykkingen fungerer bra, at den er forsvarlig og at det er lite grunn til å klandre staten. Fellesnevneren for disse er at de foruten å kjenne hverandre godt, også kan sitte med medansvar ved at de har lagt premisser for forskningsprogrammer og ved at de har hatt ansvarlige posisjoner der de har hatt avgjørende innflytelse på forhold som har hatt betydningen for dykkervirksomheten på norsk sokkel. Blir staten dømt så blir det samtidig en kritikk av rollene disse vitnene har hatt.

Hva kan tillegges vekt?

Et av vitnene var dr. med. Gunnar Nicolaysen. Han hadde et noe spesielt syn på hva som var legitim forskning og hva en dermed kunne ta hensyn til. Han satt også i granskningskommisjonen til Lossius, etter å ha blitt utnevnt av departementet, som nettopp opererer på statens vegne i denne saken. I sin tid var han også med på å legge premisser for aktiviteter som har foregått ved NUI/NUTEC.

- I vår bransje er det slik at en må ha publisert artikler i vitenskaplige tidsskrifter for at resultatene skal være anerkjent, fortalte han retten flere ganger.

Han ville på denne måten gi legitimitet til den såkalte Aberdeen-undersøkelsen og ikke tillegge undersøkelsene av skadde dykkere fra Haukeland Universitetssykehus særlig vekt. Dette til tross for at dette er to helt forskjellige undersøkelser. Formålet med undersøkelsene var forskjellig og populasjonen som ble undersøkt kan heller ikke sammenliknes. Det betyr at Aberdeen-undersøkelsen ikke sier noe om skadde dykkere som er undersøkt på Haukeland og som har dykket under forhold som på norsk sokkel. Videre baserte Aberdeen-undersøkelsen seg i stor grad på en spørreundersøkelse. Haukeland undersøkte hver dykker over tre dager.

Nicolaysen mangler dessuten en statistikers forutsetninger for å uttale seg på måten, og med de konklusjoner han gjorde i retten. Hans argument er at det fra Aberdeen-undersøkelsen er skrevet to vitenskapelige artikler, mens det foreløpig ikke er blitt publisert vitenskaplige artikler i kjølvannet av det arbeidet som er gjort ved Haukeland. Til det har det gått for kort tid.

Den ungarske legen, I Rozsahegyi, er kanskje den som har publisert mest i internasjonale legetidsskrifter om skader og virkningene av å arbeide under trykk over lengre tid. Til tross for dette ville ikke Nicolaysen tillegge Rozsahegyis arbeider vekt. Rozsahegyi konkluderer også vesentlig forskjellig fra det Nicolaysen og hans venner gjør. Blant Nicolaysens nære bekjente er Alf Brubakk og Kåre Segadal som begge har vitnet for staten i retten.

Hva kan tillegges vekt?

Et av vitnene var dr. med. Gunnar Nicolaysen. Han hadde et noe spesielt syn på hva som var legitim forskning og hva en dermed kunne ta hensyn til. Han satt også i granskningskommisjonen til Lossius, etter å ha blitt utnevnt av departementet, som nettopp opererer på statens vegne i denne saken. I sin tid var han også med på å legge premisser for aktiviteter som har foregått ved NUI/NUTEC.

- I vår bransje er det slik at en må ha publisert artikler i vitenskaplige tidsskrifter for at resultatene skal være anerkjent, fortalte han retten flere ganger.

Han ville på denne måten gi legitimitet til den såkalte Aberdeen-undersøkelsen og ikke tillegge undersøkelsene av skadde dykkere fra Haukeland Universitetssykehus særlig vekt. Dette til tross for at dette er to helt forskjellige undersøkelser. Formålet med undersøkelsene var forskjellig og populasjonen som ble undersøkt kan heller ikke sammenliknes. Det betyr at Aberdeen-undersøkelsen ikke sier noe om skadde dykkere som er undersøkt på Haukeland og som har dykket under forhold som på norsk sokkel. Videre baserte Aberdeen-undersøkelsen seg i stor grad på en spørreundersøkelse. Haukeland undersøkte hver dykker over tre dager.

Nicolaysen mangler dessuten en statistikers forutsetninger for å uttale seg på måten, og med de konklusjoner han gjorde i retten. Hans argument er at det fra Aberdeen-undersøkelsen er skrevet to vitenskapelige artikler, mens det foreløpig ikke er blitt publisert vitenskaplige artikler i kjølvannet av det arbeidet som er gjort ved Haukeland. Til det har det gått for kort tid.

Den ungarske legen, I Rozsahegyi, er kanskje den som har publisert mest i internasjonale legetidsskrifter om skader og virkningene av å arbeide under trykk over lengre tid. Til tross for dette ville ikke Nicolaysen tillegge Rozsahegyis arbeider vekt. Rozsahegyi konkluderer også vesentlig forskjellig fra det Nicolaysen og hans venner gjør. Blant Nicolaysens nære bekjente er Alf Brubakk og Kåre Segadal som begge har vitnet for staten i retten. Begge har medansvar for forsøksdykking som har foregått ved NUI/NUTEC.

Nicolaysens kommentar vedrørende det skadelige forsøksdykket i 2002 til 250 meter sier også ganske mye. Han mener at det kanskje har vært en for dårlig utvelgelse av de som deltok i dykket uten å si nærmere hvilke kriterier de ønskede supermenn skal velges ut etter. Dette er for øvrig sammenfallende med det flere andre av statens vitner har sagt når de har kommentert forsøksdykket. Samtlige dykkere var før forsøksdykket godkjent og erklært som medisinsk skikket. Nå i ettertid var de kanskje ikke "så skikket" allikevel. Argumentasjonen er samtidig en innrømmelse. Finnes det bare noen få supermennesker som kan dykke uten skader, så er det en erkjennelse av at vanlige normale mennesker skades av dykking som foregår og har foregått i Nordsjøen.

Vennemøter

I retten har det kommet frem at en gruppe personer med nær tilknytning til organisasjonene EDTC, DMAC og IMCA alle er nære kjente og at de har samarbeidet tett. EDTC står for The European Diving Technology Committee, DMAC er Diving Medical Advisory Committee og IMCA er International Marine Contractors Association som representerer blant annet dykkerselskaper.

Rolf Guttorm Engebretsen

Han var der!

Av Knut Ørjasæter

Det har vært drevet en ustrakt svertekampanje fra regjeringsadvokat, statens vitner og deres nære medspiller for å prøve å svekke troverdigheten til en av NSDAs frontfigurer, Rolf Guttorm Engebretsen. Tirsdag 22. april ble deres egen troverdighet kraftig svekket. Flere kan bekrefte at Engebretsen dykket på Alexander Kielland og nok en løgn som grupper og personer prøver å tillegge Engebretsen ble tilbakevist.

I forbindelse med rettssaken dykkeren har mot den norske stat, er det mange som har prøvd å ta spilleren og ikke ballen. Det er staten som er stevnet for brudd på menneskerettighetene til dykkerne. I stedet for å svare på mye av den dokumentrasjonen som er lagt frem i retten, har regjeringsadvokaten lagt seg på en strategi om å prøve å svekke troverdigheten til nøkkelpersoner i NSDA for derigjennom svekke troverdigheten til dykkerne som har saksøkt staten. I dette spillet har staten utrolig nok fått meget god hjelp fra LO-systemet og dykkere tilknyttet ODU/NOPEF/IndustriEnergi.

I det siste har de gått hardt ut mot Engebretsens vitnemål der han fortalte at han hadde vært på Alexander Kielland plattformen i forbindelse med at den skulle snues. Vitnene Magne Vågslid som jobbet med snuoperasjonen for Stolt-systemet og Olav Hauso som kom fra Petroleumstilsynet, mente at Engebretsen umulig kunne dykket på Alexander Kielland plattformen den gang. Dette føyer seg inn i en rekke løgner dykkere og andre med tilknytning til ODU/NOPEF/IndustriEnergi har prøvd å få på Engebretsen. Han er tillagt dykk han ikke har sagt han har gjennomført. Det er spredd løgner til Lossiuskommisjonen om Engebretsens bakgrunn: Hans tilstedeværelse da Bratteli åpnet for oljeproduksjon på Ekofisk er forsøkt trukket i tvil, og også redningen av Cormorant A plattformen er trukket i tvil. Nå sist er det Engebretsens dykking på Alexander Kielland plattformen som ikke skal ha skjedd. LO-eide TV2 har også vært en medspiller for regjeringsadvokat i denne svertekampanjen.

Men nå har retten har nå fått dokumentert at Rolf Guttorm Engebretsen med flere var på Alexander Kielland. Dykkerne Engebretsen arbeidet sammen med drev arbeid som var taushetsbelagt mens plattformen lå i Åmøyfjorden. Rapporter finnes i statens og overvåkningspolitiets egne arkiver og regjeringsadvokaten kan jo lete der om de er i tvil.

Vi gjengir rapporten til en av de som dykket sammen med Engebretsen:

Til den dette måtte angå.

I forbindelse med pågående rettssak hvor medlemmer av NSDA er saksøkere er det framkommet tvil om hvorvidt det ble utført inspeksjons dykking på Alexander Kielland rett etter at riggen hadde blitt slept opp under kysten og ankret opp ytre Åmøyfjorden.

Til det er det å si at så var faktisk tilfellet. Jeg dykket der.

Tom Engh og Tore Larsen

Var på denne tiden (1980) ansatt som dykker i GMC Diving a/s, ett underbruk av Maritime GMS a/s, Stavanger. Følgende er etter hukommelsen, uten at jeg her og nå her tilgang til min egen dykkerlogg fra denne tiden. Derfor blir hendelsene litt generelle.

Tidlig i april fikk vi ett oppdrag som gikk ut på å foreta inspeksjonsdykk med videofilming på Alexander Kielland som da nettopp hadde blitt slept opp under land og ankret opp i Åmøyfjorden. Oppdraget ble startet på ettermiddagen og det mørknet. mens vi ventet på representanter for oppdragsgiverne klargjorde vi dykkerfartøyet vårt "Åmøyfjord"

Ombord var: skipper Ottar Lamo, dykkerleder Rolf Guttorm Engebretsen, meg selv, hjelpemann/st.by dykker Trond Holter og muligens dykker Odd Smith.

Fra oppdragsgiver var det 2 fransktalende menn som jeg antok var fra veftet, det var en fra Politiet og 2, muligens 3, norske menn som jeg antok var fra Oljedirektoratet eller lignende. Jeg erindrer at oppdragets natur og hva vi måtte se eller høre, ikke skulle bringes videre. Hvorvidt vi ble pålagt taushet med rene ord eller bare ble gitt inntrykk av det, kan jeg ikke huske i dag. Men at det var "sensitivt" var helt klart.

På vei ut ble jeg brifet på hva som var mest viktig å filme. I tillegg fortalte Guttorm meg om hva jeg kunne forvente meg. Sterke formaninger om forsiktig dykking, fri bane bakover til alle tider og frihet til å avbryte dykket når som helst jeg måtte føle for det.
Var selvfølgelig veldig spent. Redd er vel ett mer riktig ord i dag. Det var mørkt, riggen var opp ned. Visste det ville være mye løst utstyr og usikkerhet om jeg ville komme over forulykkede personer.

Dykkets første del gikk greit, fikk filmet det som var mest viktig. Noen mannlokk, som var stengt, og området rundt selve bruddstedet. Ett interessant sted var ett lite stykke innenfor selve bruddkanten hvor det var en sirklerund gjenstand.

Videre ønsket oppdragsgiverne å få filmet på litt andre steder som innbar nær kontakt med løst utstyr/wirer over alt, og dybden på 30 - 40 meter med lettere nitrogenrus gjorde at Guttorm avbrøt dykket på grunn av fare for å sette meg fast eller komme til skade.

Overflate dekromprimerte på vei inn.

Videre var vi ett par dager senere ut på den brukne leggen, men dette er så diffust at jeg kan ikke, uten å konsultere loggboka, huske noe videre fra disse dykkene.

Hvis mer informasjon trengs, kan jeg kontaktes på mobil XXXXX elller e-post XXXX

Videre vil jeg gjøre det klart at jeg når som helst kan og vil stille som karaktervitne for Rolf Guttorm Engebretsen.

Mvh, Torleif Jørpeland

Denne rapporten sier det meste og det er flere av de som deltok som står klare til å vitne dersom det er nødvendig. Det store spørsmålet er hvorfor regjerings-advokat og LO med deres underbruk prøver å spre løgner om NSDA og deres frontfigurer?

Regjeringsadvokat
Christian H. P Reusch

Myndighetene lytter ikke

Av Knut Ørjasæter

Det har vært inne 12 leger, overleger eller professorer i medisin i rettssaken dykkerne har anlagt mot den norske stat. Deres konklusjoner samstemte; dykkingen skader og norske myndigheter har ikke fulgt råd leger og andre har kommet med.

Dr. med. Kari Todnem er den som har vært klarest i sine anbefalinger til norske myndigheter.

- Hvert dykk tar kapasitet fra organene til den som dykker, sier hun. – Det tas kapasitet fra lunger, og nevrologisk kapasitet, her også fra hjernen. Allerede for over 15 år siden sa jeg fra til norske myndigheter at det ikke var forsvarlig å ta mer organkapasitet fra et menneske enn det 13 år med dykking medfører. Det er klar sammenheng med alder, mengden med dykking og reduksjon av organkapasitet. Lite har imidlertid skjedd. Oljedirektoratet godtok ikke konklusjoner om at dykkerne ble skadet.

Lungekapasitet borte for alltid

Lungene får aldri tilbake mistet kapasitet. Nervene kan over lang tid reparere skader i hvert fall en del av dem. I 1990 laget Oljedirektoratet nye retningslinjer for dykking. Der ble ikke noe av det forskerne hadde anbefalt tatt inn. Oljedirektoratet økte tvert om tiden dykkerne kunne være i metning og lengden på klokkeløp.

Todnem gjorde sine undersøkelser og i forbindelse med sin doktorgrad på slutten av 1980-tallet. I kjølvannet av hennes undersøkelser ble det såkalte Kromberg-utvalget nedsatt og en rekke anbefalinger sendt norske myndigheter. Dypdykking er i følge Todnem for farlig til å gjennomføres. Alt under 180 m regner hun som dypdykking og hun hadde sett at grensen ble satt ved 150 meter.

- Da vi startet våre undersøkelser så vi ikke for oss at dykkerne skulle bli så skadet som det vi fant, fortsetter Todnem. – En av de verste formene for dykking var den såkalte bounce dykkingen. Ved denne dykkingen prøver en å omgå de fysiske lovene om at gassen blir oppløst i kroppsvevet ved å utføre en meget rask kompresjon, og deretter et relativt kort opphold på dypet det skal arbeides.

Legene bak den store helseundersøkelsen Haukeland Universitetssykehus har gjennomført på dykkere forklarte seg inngående om undersøkelser de foretok innen respektive spesialområder. De var spesialister i nevrologi, arbeidsmedisin, i lunger med videre og forklarte seg både om funn, hvordan undersøkelsene ble gjennomført og hvilke metoder brukt. Haukeland undersøkelsen viser ikke overraskende at dykkerne har forringet livskvalitet, overhyppighet av lungesykdommen KOLS, problemer med korttidshukommelse og overhyppighet av bennekrose. Over 65 prosent av de som er undersøkt scorer over verdiene for posttraumatisk stressyndrom.

Flere av legene mener at Oljedirektoratet har prioritert oljeforvaltningen fremfor å gjøre dykkingen trygg og forsvarlig. Det finnes også leger i direktoratet. De har hatt en tilbaketrukket funksjon. Det var ikke de med medisinsk kompetanse som bestemmer i direktoratet, men direktoratets dykkeravdeling og ingeniører, ble det sagt.

- Skal en bare se på sikkerhet, er 180 m for dyp til å kalles forsvarlig, sa en av legene. – Det er samfunnsinteresser som styrer hvor grensen settes.

Advokatene Henrik Lunde og Marius Reikerås

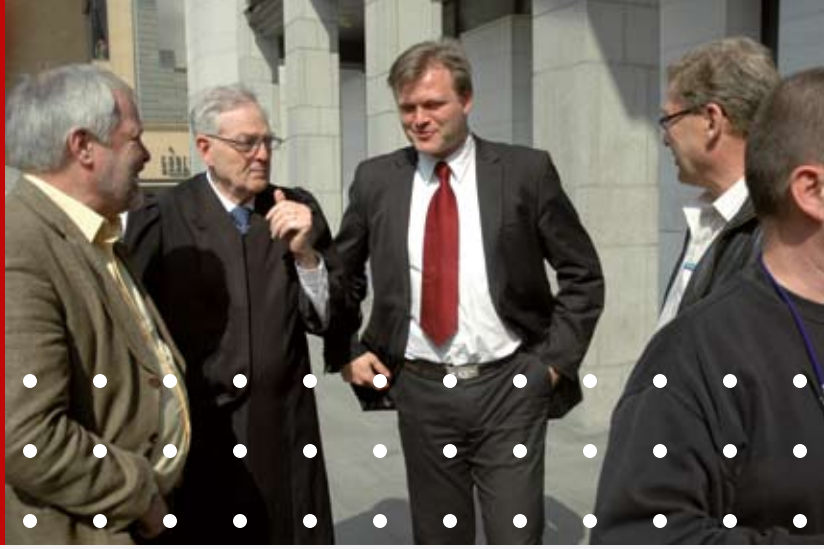

Undersøkt nær 5000

En av verdens desidert mest erfarne dykkeleger, dr. John D. King, vitnet 14. april. Han kunne vise til en imponerende erfaring. Han begynte med dykkermedisin allerede på 1970-tallet Han har også arbeidet internasjonalt og sittet i en rekke komiteer og utvalg. I alt har han hatt ca 4800 dykkere eller personer som har arbeidet under trykk som pasienter. Han har anslagsvis utført mellom 26.000 og 27.000 undersøkelser på disse pasientene.

Dr. King viste til at det allerede fra seks meter er det mulig å få trykkfallssyke. Trykkskader kan en få på dykk til to meter. Kroppen har hulrom som er fylt med gass. Denne gassen blir komprimert under trykk og vil utvide seg ved dekompresjon.

- Ved rask dekompresjon kan skader oppstå uten at det regnes som dypt i det hele tatt, sa dr. King.

Dr. King sa videre at de som satt med beslutningsmyndighet, ikke kunne se konsekvensene av det de påla der de satt i sine elfenbenstårn høyt over bakken. Spesielt ikke dypt under vann. Han var sterkt kritisk til den manglende forståelsen for sikkerhet og forsvarlighet en fant i dykkerbransjen. Samtidig var myndigheter og andre sterkt avhengig av dykkerne for å få verdiene opp fra havets bunn. Kostnadene og måten en måtte organisere virksomheten på for å bedre sikkerheten, var det imidlertid lite forståelse for. Det viktigste er at pengene strømmer inn i selskapenes og statens pengekasser.

Det er ikke nødvendig å gå lengre enn til Norsk Undervanns Intervensjon (NUI) for å se et eksempel på det dr. King sikter til. NUI har hatt en rolle som legitimeringsinstans for norske myndigheter. Har forsøksdykk i NUI regi blitt erklært som vellykkede, har det i neste omgang medført at prosedyrer og dykkertabeller er tatt i bruk i operasjonell dykking. Klarering fra NUI har også medført at installasjoner og rørledningsprosjekter har fått godkjennelse til å bli bygget av Stortinget. NUI har en særdeles lang historie med å erklære dykk for vellykkede til tross for at dykkere som har deltatt i forsøkene er blitt skadet.

Menneskeverd mangler

Det var likevel oppsiktsvekkende da fagsjef Kåre Segadal ved NUI skulle forklare retten hva han mente kunne karakteriseres som et vellykket forsøksdykk. Så lenge dykket var teknisk vellykket, mente han dykket var vellykket. Han synes kun å være opptatt av det tekniske – ikke om menneskene/dykkerne kom opp til overflaten med helsen i behold. Han fremsto på denne måten ikke det spor bedre enn det Dr. Iversen og de to tidligere marinebefal kunne fortelle retten om i fra forsøksdykk i Tyskland tidlig på 1970-tallet. I ettertid har det vist seg at det bare var flaks som gjorde at de to befalingsmennene overlevde forsøket de var med på. Den som ledet forsøkene var ingen ringere enn nazi-legen Siegfried Ruff som under den andre verdenskrig utførte kompresjons- og dekompresjonsforsøk på internerte fra Dachau leirne. Mange døde i disse forsøkene.

Segadal mente dessuten at skadeomfanget ved forsøksdykk var betydelig overdrevet. Han viste til dykket i 2002 til 250 meter der han mente at kun en dykker

Walter Guindani

var skadet og det kun var mindre problemer som fotsopp hos de andre dykkerne som deltok. Dette ble senere tilbakevist da forsøksdykkeren Tony Thörnlund vitnet. Han forklarte at også han, som den andre dykkeren i forsøket, mistet dykkersertifikatet for alltid etter forsøksdykket. Det skjer ikke om en kun har hatt fotsopp.

NUI og Segadal har også andre troverdighetsproblemer. De har hevdet at alle dykk har vært etisk klarert. Det kunne lederen for etiske komiteer, Knut Ruyter, avvise da det var dykk de ikke fant å ha behandlet, som var å finne på listen over forsøksdykk gjennomført ved NUI. Dette er for øvrig en feilinformasjon som ledelsen ved NUI tidligere har blitt gitt både Lossiuskommisjonen og Stortinget.

Ruyter kunne også fortelle at NUI ikke fulgte krav som var stilt fra etiske komiteer ved forsøksdykk. For det første er det viktig at forsøk gjøres sekvensielt. En må avslutte ett forsøk før en går i gang med det neste. Dette er viktig for at en skal kunne bygge på erfaringene en får. Det skjedde eksempelvis ikke ved de såkalte OTS forsøkene ved NUI på slutten av 1980-tallet.

Blant de viktigste kravene etiske komiteer stiller og som også er nedfelt i Helsinki deklarasjonen, er at alt skal skje frivillig. Den som er med på forsøk skal kunne trekke seg når han/hun vil. Videre er det absolutte krav til at de skal ha full informasjon om og samtykke til de forsøk som gjøres. Heller ikke det har NUI fulgt. Og mulighetene til å kunne trekke seg er sterkt begrenset for en dykker som allerede er under trykk og som vil bruke mange dager til å komme opp til overflaten igjen.

- Hvis det er samfunns interesser som ligger bak forsøk, så skal risikoen for den enkelte være minimal eller neglisjerbar, sa Knut Ruyter. - Vil noen trekke seg så skal det gjøres og den som trekker seg trenger heller ikke å begrunne hvorfor. Vedrørende forsøksdykket i 2002 ser en i ettertid at dykket ikke skulle vært gjennomført.

- Det gikk for fort, sa Bjørn Vedeler til retten. Han var den første lederen av NUI og hadde forsket på dykking og risiko i Det norske Veritas før han begynte i NUI i siste halvdel av 1970-tallet.

Hans uttalelse er symptomatisk for de som har sittet med ansvar for det som foregår og har foregått. De klarer ikke å innrømme annet enn at det gikk for fort. Og da er det andre enn dem selv som har presset for en rask utvikling og dermed mye dypdykking.

Et rettferdig arbeidsliv SAFE

GJENSIDIGE

GJENSIDIGE BANK - DEN BESTE TOTALBANKEN

Vi er av Nettavisen utnevnt til den beste banken for medlemmer som er tilsluttet en YS organisasjon.

- du får bruks- og sparekonto med særdeles god rente
- bruk av dagligbanktjenester i Norge og kort i utlandet er gebyrfritt
- det er ingen årsavgift på Visakort og MasterCard
- du får fleksible finansieringsløsninger - med noen av landets beste rentevilkår
- årspris; ordinære medlemmer 300 kroner, studentmedlemmer 150 kroner

Velkommen som kunde hos Gjensidige Bank i dag på www.gjensidige.no/ys

A20340 01.08

Cubalife

Tekst og foto: Marie Tvedt

Torsdag 29 november 2007. Flyturen, Dag 1, Havana.

Chan Chan.

Det hele starter tidlig torsdag morgen. Etter en natt med utrolig lite søvn fordi reisefeberen har slått ut i ett akutt AD/HD-tilfelle. Jeg spinner og klarer ikke pakke. Klokka er kvart over fire på morgenkvisten og jeg blir hentet om en time av mitt reisefølge. 16 dager på Cuba med min søster og svoger. Det skal bli fantastisk!

Jeg koker kaffe. Jeg er glad Cuba ligger for mine bare føtter noen få timer unna. En iskald dusj og en monsterstor kopp med kruttsterk kaffe gir meg faktisk den roen jeg trenger til å gjøre ferdig pakkingen. Bikini, sommerkjoler, shorts og sandaler legges i kofferten min mens Compay Segundo inntar stua mi med sine magiske cubanske toner. Jeg har en helt spesiell følelse når det gjelder denne turen. Jeg er sikker på at Cuba er ett land jeg vil trives i. Jeg elsker Cuba allerede!

Klokka blir kvart over fem og jeg lukker kofferten, putter iPoden i håndbagasjen og skrur av kaffetrakteren.

Alt går som smurt.

Vi flyr med KLMs morgenfly til Amsterdam og inntar Murphy's pub etter en ørliten shoppingrunde mens vi venter på neste fly. Med ett lite glass rødvin innabords går jeg ombord i Martinairs rute 0617 til Havana, Cuba.

Vi har oppgradert oss til "første klasse" for 49 Euro.10% mer benplass reklamerer de med, og jeg synes synd på de som skal sitte med knærne under haka i elleve timer bak på «økonomi». Vi får utdelt eget «Home entertainment center» og kan se film og tv som det passer for oss selv.

Nesten 11 timer etter at vi gikk ombord i Amsterdam stiger vi av flyet i Havana. Det er varmt og litt fuktig.
Vi veksler inn godt over 900 Euro hver og klør oss litt i hodet over seddelbunken med Pesos Convertibles vi får i bytte. Litt bekymret for at vi har fått en elendig kurs for Euroene våre, praier vi en taxi som kjører oss til hotellet vårt for 25 Pesos. Hotellet vårt heter Deuville og har en kjempebeliggenhet i Havana. Det ligger langs Malecon som er en promenadegate langs Florida-stredet. Hotellet virker greit nok det men har kanskje verdens tregeste heis. Vi bor i 13 etasje... Vinduene på rommet gir utsikt over Malecon og havet.

Etter å ha lagt fra oss bagasjen og bytta litt klær tar vi taxi opp i byen til "El Floridita", den gamle stamplassen til forfatter Ernest Hemingway. Veggene er fylt med bilder av «the man himself» sammen med kjente cubanske figurer som for eksempel Fidel Castro, og i hjørnet av baren sitter en fullfigur statue av han. Hver dag setter betjeningen fram en Daiquiri foran bronsefiguren.
Myke cubanske toner fra husbandet ved inngangspartiet. Vi bestiller oss en Mohijto hver selv om vi selvfølgelig burde hatt oss en Daiquiri da det er nettopp denne «El Floridita» er kjent for. Mohijtoen smaker nydelig men lokalet er kjølig og vi bestemmer oss for å dra ett annet sted for å få oss noe mat. Vi ender opp i bakgården på en koselig restaurant. Grillet kjøtt av svin, kylling og okse med salat og ris med bønner blir det heldige valget fra menyen og det smaker godt, men noen utsøkt kulinarisk opplevelse vil jeg neppe kalle det. Servicen er treg, men hva er å forvente? Gjennomsnittscubanere tjener ca 20 convertible pesos i måneden og når pesoen følger dollarkursen uavbrutt og staten står fast ved lik lønn for alt arbeid, sier det seg selv at livet er tøft om du er servitør eller lege. Convertible pesos er turistvalutaen her nede og befolkningen får selvfølgelig utbetalt lønna si i den lokale valutaen. 1 convertible peso tilsvarer ca 27 lokale pesos men det er nærmest en umulighet for cubanerene å handle med turistpesos, derfor finnes det egne vekslingsbuer hvor cubanere ansatt i bl.a turistnæringen kan veksle inn sine tips til sin egen valuta.

The Capitolio i Havana

Hummer middag

Etter en lang dag med mange nye inntrykk og mette mager spaserer vi tilbake til hotell Deuville for å få noen timer søvn.

Fredag 30 november 2007.
Dag 2, Havana.

La Habana, Cuba.

Vi har air-con på rommet men den virker bare når vi kjører den på fullt. Sengen min står rett ved siden av dette store, kalde, bråkende monsteret så jeg er glad de andre to er enig i at vi klarer oss best uten. Likevel er jeg borte å putter i kontakten iløpet av natten. Det blir for hett for en nordboer. Våkner skjelvende og kald. Halsen er litt lurven og jeg har hodepine.

Vi sitter ved frokostbordet halv åtte og er klar for en ny, helt fantastisk dag. Grei nok frokost, men det har seg sånn at frokost er det beste måltidet jeg spiser, så det skal endel til for å tilfredstille meg akkurat på den fronten. Med mat i magen vandrer vi igjen i Havanas gater. Strålende solskinn og smilende mennesker. Gamle biler og slitte bygninger. Men alt har sin sjarm. Ved enden av en park går jeg bort til en bil å spør om veien tilbake til Malecon. Vi har ett kart, men er jammen ikke sikre på hvilken vei som er opp og hvilken vei som er ned. To hyggelig slikke fyrer i en sennepsgul Lada svarer meg så godt de kan på en forståelig dårlig engelsk hvor på kartet vi befinner oss. De skynder seg å spørre om vi er interessert i å kjøpe sigarer før jeg får sjansen til å snu meg å kikke etter mitt reisefølge. Jeg svarer høflig «No thank you» og fortsetter i retningen han peker.

Vi har gått ett par kvartaler og cubaneren i den gule Ladaen kommer løpende opp ved siden av meg og spør atter en gang om vi vil kjøpe sigarer. Vi sier fremdeles nei takk og prøver å overse han, men når han ikke viser tegn til å gi seg, føyer vi oss og følger etter han inn i ei sidegate. Han kikker seg stadig over skulderen, sikkert for å se om vi er hakk i hel. Han går utrolig fort. Vi prøver å holde følge. Han forsvinner inn ei dør og vi blir vinket inn samme dør av en som antageligvis ikke gjør annet hele dagen enn å stå her. De to finner frem en masse flotte esker med hundrevis av sigarer og legger de ut på bordet foran oss. Slenger ut ymse priser og vi rister oppgitt på hodet. Etter å ha diskutert pris en stund og min svoger har imponert stort med sine prute-ferdigheter ender vi opp på 150 pesos for to flotte esker med Cohiba og to kartonger med Montecristo. Jeg er fornøyd! Min svoger tror vi er blitt lurt. Ladacubaneren tar ett blikk begge veier ut inngangsdøra og sender oss ut i Havanas gater igjen.

Vi finner veien til hotellet og legger fra oss sigarene før vi tar en liten streif på Malecon. Vi finner oss en koselig restaurant. Begynner å bli noen timer siden frokost nå og selv om matlysten ikke er den beste i varmere strøk er øltørsten definitivt der! Bucanero og Pollo Fritte bestiller jeg. Jeg vet Bucanero er øl men helt ærlig har jeg ingen snøring på hva Pollo Fritte er. Jeg holder en knapp på noe frityrstekt noe... Frityrstekt kyllig med potetchips (iallfall noe som ligner) salat og denne brune risen med bønner blir servert atter en gang. God mat og fantastisk bra øl!! Husk: Kjøp mer Bucanero!

Vi tar turen tilbake til hotellet og flater ut på bassengkanten. Kjøper oss en Mohijto hver og bare nyter Cuba fra en litt annen vinkel.

Jeg er helt skutt og tar meg en kvil på rommet for å se om formen kommer seg litt.. Den lille cowboystrekken slo meg om mulig enda mer ut og det blir tidlig kveld på meg. Mine reisekompanjonger kommer hjem rundt midnatt etter å ha inntatt ett måltid på en såkaldt Paladares. Paladares er private hjem som serverer mat utifra en meny. Det var visst ikke så veldig imponerende. De hadde bare ett fåtall av måltidene på menyen. Disse restaurantene får drive sin virksomhet så lenge de ikke stjeler oppmerksomheten fra de statseide restaurantene. For å forsikre at dette ikke skjer har disse private restaurantene regler de må følge. For eksempel kan de

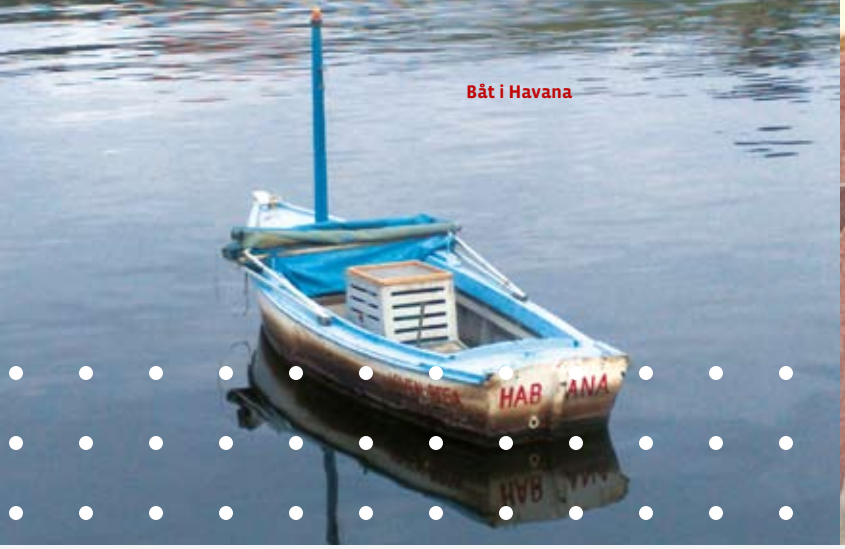

Båt i Havana

ikke mate fler enn 12 gjester på en gang. De kan heller ikke servere reker eller hummer. Ei heller oksekjøtt da staten eier alle storfe i landet. Til og med hvor stort skilt de kan reklamere med er bestemt av staten.

Lørdag 1 desember 2007.
Dag 3 Havana.

Guantanamera.

Idag har vi bestilt oss utflukt. Turistinformasjonen på hotellet suger, men etter lang venting og etter å ha fullført en ganske håpløs samtale med ei frøken som antageligvis ville vært ett helt annet sted, fikk vi booket oss en tur med avreise idag, lørdag, klokka 0730. Klokka blir 10 på åtte før den store, flotte bussen kommer og henter oss. Vi er ikke så mange, kanskje 15-20 stykker. Vi besøker ett "tobaccohouse" i Las Barrigonas hvor de tørker tobakk før det blir laget sigarer av det. Egentlig ikke allverdens å se. Selve huset var kult og det luktet deilig sigarlukt. I ett hjørne satt det ett par griser til oss turisters store begeistring. Utenfor hadde de boder hvor de solgte alskens rare knips i. Jeg kjøper postkort og noen nyrullede sigarer herfra, men er ikke akkurat henrykt over kvaliteten. De er mer som sigarillos og jeg kan suge på de til jeg blir blå i trynet uten å få noe utbytte av den overhode.

Neste stopp på turen er en tobakksfabrikk i Consolasjon del Sur hvor vi ser hvordan sigarene blir laget. Vi havner som regel bakerst i turistkøen på disse stoppene og når ikke frem for å høre hva guiden har å si før hun har slått over på spansk. Men vi får se fabrikkarbeiderene sitte på utstilling bak pultene sine og rulle sigarer mens de smiler høflig til oss turister. Jeg føler meg utrolig ubekvem. Det gir meg en dårlig smak. Men de andre synes det er greit. Noen timer senere besøker vi "Rancho La Guabina". Dette er en av de største ranchene på Cuba og vi får høre historien mens vi sitter i solsteiken og jeg nyter duften av den frodige og deilige naturen rundt meg. Vi spiser en utsøkt lunch og to lokale musikanter spiller kjente cubanske melodier mens vi koser oss i ett enormt etegilde før vi igjen tar plass i bussen og fortsetter inn i Viñales Valleys. Vi stopper ved Hotel Los Jasminez som har den absolutt beste utsikten av dalen. Salgsboder er det de har å by på der nest etter utsikten. Det ender selvfølgelig med kjøp av flere postkort.
Videre drar vi på en liten grottevandring etter at bussjåføren har manuvrert oss opp den svingete veien i fjellet. Her får vi servert en leskende drikk inneholdende rom og veske av presset bambus. Det smaker spesielt, men godt...

Vi vandrer innover i ei gammel indianergrotte. Fasinerende hvordan den er utformet inni men den er mørk og fuktig. Vi går omsider ombord i noen små motorbåter og blir fraktet ett stykke til innover. Vel ute av hulen igjen blir vi møtt av 4-5 kvinner som selger frukt. Jeg kjøper 5 mandariner fra ei dame for 5 pesos. Hun blir glad men spør likevel om hun kan få t-skjorta og skoene mine. Jeg kan ikke dra videre uten hverken t-skjorte eller sko og angrer som en hund på at jeg ikke puttet sandalene, som ga meg gnagsår ut av ville helvete dagen før, i sekken. Da skulle hun gledelig ha fått dem. Siste stopp på turen er The Prehistoric Wall. Kjempemaleri på en fjellvegg malt av Gonzalez Morillo i 1960-årene. Utrolig flott men jeg merker at jeg har fått nok serverdigheter for en dag og hodet mitt klarer ikke helt å ta imot mer kulturell informasjon idag...

Tilbake på hotellet. Vi steller kroppene våre litt og vender nesen mot Havanas natteliv. Paraplydrinker og øl konsumeres og vi blir kjent med flere lokalboende mennesker. Blandt annet kommer vi i prat med dørvakten på puben vi sitter på. Han er en kjempestor afrocubaner som vi blir fortalt var olympisk mester i boksing i år 2000. Vi får til og med se bilder. Tenke seg til at han idag jobber som dørvakt. Med noen saftige gnagsår mellom tærne etter gårsdagens sandalbruk og en ellers så liten sjarmerende, beskjeden rus går turen tilbake til hotellet.

Gate i Trinidad

Søndag 2 desember 2007.
Dag 4 Havana.

Hotel Nacional de Cuba.

En rolig dag ved bassenget. Vi avslutter kvelden med en spasertur langs promenaden mot «Hotel Nacional». Jeg har aldri sett maken til yrende liv på en søndags kveld. Alle aldre. De synger, drikker, danser, snakker og koser seg. Her møtes hele Havana ser det ut som. Det er søndag og klokka er ti over halv åtte, her på Malecon. Jeg er målløs og fasinert. Ferden vår fortsetter.

Mafiahotellet «Hotel Nacional». Hotellet som har huset kjente stjerner som for eksempel Frank Sinatra i sin glanstid. Det er fremdeles flott. Jeg glir inn 1950 årene når bartenderen kledd i smoking kommer bort med daiqiriene våre. En utrolig merkelig opplevelse å sitte her å se smokingkledde amerikanere med deres pene hustruer og perfekte barn bli til urbane milleniumsturister i bermudashorts, sarronger og hippe sportsvogner. Jeg må innrømme jeg synes det er litt trist.

Mandag 3 desember 2007.
Dag 5 Havana/Varadero.

Represent Cuba.

Sover frempå bittelitt og spiser frokost før vi pakker koffertene våre og sjekker ut av Hotel Deauville. Vi får la bagasjen stå igjen for en liten stund så vi kan spasere litt i byen før vi setter oss på bussen mot Varadero. Vi har sett oss ut ett marked vi vil besøke iløpet av de 3-4 timene vi har til disposisjon. Vi går østover på Malecon for å prøve å finne markedet. Vi finner det ikke, men en cubaner med sigarer finner oss. Det ender med at jeg går ut av mannens leilighet med Montecristo no. 4 og Romeo y Julieta i veska. Jeg gir 35 pesos. Vi bruker resten av ventetiden vår på å besøke leiligheter i Havana. Diverse brødre og fettere av sigarmannen. Min svoger er på jakt etter fler Monte Cristo no 4., sigarene Che Guevara angivlig likte best. Men uten hell. No no. 4!! Vi kommer nesten for sent til bussen.

Vi er på plass. Jeg deler sete med en fremmed, spansk og særdeles søvnig dame. Jeg sitter med iPoden i ørene og skriver ned dagens hendelsesforløp når det søvnige hodet til min sidemann treffer skuldra mi. Hun våkner og blir flau. Sier unnskyld og jeg smiler til henne idet jeg ser øynene hennes gli igjen nok en gang. Hodet hennes faller mot nakkestøtten og jeg skriver videre. Ett par avsnitt senere ser jeg hodet hennes komme sigende mot meg igjen. Hun våkner like før hun treffer skuldra mi og igjen blir hun flau. Men denne gangen snur hun seg bare bort.

Cubans oljeproduksjon

Iløpet av to en halv time sovner hun på meg tre ganger før vi når hennes stoppested i Varadero. Rett før vårt stoppested blir vi stoppet av politiet for å ha kjørt for fort. Bussjåføren rister på hodet mens politiet skriver ut en bot til han. Vi slippes av på "Hotetur Palma Real". Bussen kjører videre, vi sjekker inn og idet vi skal betale for oppbevaringssafe på rommet oppdager min svoger at lommeboka hans er borte. Resepejonisten er lite behjelpelig siden vi ikke er helt sikker på hvilket busselskap vi reiste med en gang. Min søster ringer turistinformasjonsdama på det forrige hotellet vårt. Hun kjenner guiden og får sporet opp bussjåføren som sier han skal kikke igjennom bussen for å se om den dukker opp. Min kjære svoger er nervøs.. Vi presiserer at han har gullhår om han får den tilbake. Ingen av oss har vel troen på det, men vi lever i håpet.

Tobakkoplante

Telefonen ringer og vi blir fortalt at bussjåføren har funnet lommeboka. Han kommer på hotellet for å levere den og får 50 pesos i finnerlønn. Dette må feires med en ørliten fest i baren!

Tirsdag 4 desember 2007.
Dag 6 Varadero.

Manaña, manaña.

Vi ligger ved bassenget hele formiddagen. Svømmer bort i baren og drikker litt sitronlemonade og tar ellers livet med knusende ro. En spasertur på den flotteste stranda jeg noen sinne har gravd mine føtter ned i og vi kikker i souvenirboder. Vi spiser litt i buffeten og jeg skriver en hel haug av postkort ved bassenget etterpå. Ett britisk par sitter i bassengbaren. Hun er frodig, ganske så bleik og overstadig beruset. Hun klår åpenlyst på sin illeberørte utvalgte. Han drikker litt til og gir etter. Vi går mens de fremdeles har klær på kroppen og baren sakte tømmes for mennesker.

Noen drinker i baren når kvelden kommer og sovner tilfredstilt under hvite, deilige hotellaken. Mange timer ut i natten våkner jeg av stønning og skriking, pulserende dunking som avslørerer aktiv sengegymnastikk i naborommet, om så på grensen til det ekstreme. Og nei, jeg er ikke prippen... Men gjett om jeg lurer på hvem disse naboene er!

Onsdag 5 desember 2007.
Dag 7 Varadero.

La Piazza.

Vi leier oss scootere og bestemmer oss for å se hva denne halvøya har å by på. Det går en halv time å kjøre øya til endes. Jeg er skuffa. Jeg håper liksom det skal være noe mer. Stranda er flott, hotellet er greit og menneskene er hyggelige men det gir meg en bitter chartersmak i munnen. Tilbake til hotellbuffeten og ett bad i bassenget før vi hoppet på scooteren igjen. Vi har tross alt betalt 30 pesos for full tank og moped i 24 timer. Vi skal ha skikkelig utbytte. En liten tur i streeten før vi bestemmer oss for å kjøre ut på motorveien, Cubas «autopista». Bensintanken min er under halv allerede. Det må være noe galt, men jeg fyller 3,1 liter før den tilsynelatende ser full ut. Det koster 3 pesos. Bensinen er dyr her nede og veldig få cubanere har bil. Det får vi igjen oppleve når vi kjører ut på motorveien. Her står nemlig alle haikerene. Biler som har ledige plasser

Olympisk mester til venstre

Plaza de la Revoluciòn Havana

stopper og fylles opp. Går noen av setter nye passasjerer seg inn. Det er til og med laget egne perronger hvor haikerene kan sitte og små trapper som gjør det enklere å gå ombord på ett lasteplan.

Vi vet ikke helt hva slags forventninger vi har, men det er faktisk ingenting som fanger vår interesse... Vi tar innover en liten grusvei og stopper ved ei oljepumpe. Olje og sukker er faktisk Cubas største inntektskilde.
Jeg blir oppmerksom på lyder som kom litt lengre borte ifra. Det høres ut som annleggsarbeid og jeg blir nyskjerrig. Jeg overtaler scooter no. 2 til å være med å se. 10 minutters kjøring senere kommer vi til en åpen plass og lyden kommer fra rett bak gresstustene. Ut av ingenting spaserer en millitærkledd, og sterkt bevæpna mann. Han ser på oss og vi er kjappe med å snu mopedene og fortsette samme vei vi kom ifra. Vi stopper på ett lite marked og jeg kjøper det nydeligste bilde av Compay Segundo jeg noen sinne har sett. Det koster meg 25 pesos og det er det beste kjøpet jeg har gjort noen gang! Jeg kjøper også 7 sånne snodige kremmerhus de løper rundt og selger her. Vi har vært nyskjerrige på hva de inneholder siden vi ankom Cuba. Det er peanøtter inni kopipapir rullet til kremmerhus. Ei søt lita dame med ett spjelka bein får tre stykker. De er gode, men hva i huleste skal jeg med syv stykker?

Tilbake på hotellet bestiller vi 3 city tour for torsdagen. Det er en heldagstur til Cienfuegos, Trinidad og Santa Clara. Ei kjempehyggelig dame som har vært ute i barselpermisjon ett år hjelper oss å organisere det hele. Vi tar en tur i baren før vi spiser middag på pizzarestauranten på hotellet. "La Piazza"! Min søster blir dårlig å må løpe på toalettet å spy mens vi sitter igjen med bordet. Jeg sliter med mavesjau hele kvelden og natten. Men pizzaen smakte godt den!

Torsdag 6 desember 2007. Dag 8 Varadero/ Cienfuegos/Trinidad/Santa Clara.

Hasta La Victoria Siempre.

Etter å ha løpt shutteltraffikk inn og ut av det flislagte-rommet hele natta vurderer jeg sterkt å bli hjemme, men turen koster meg 89 pesos og jeg bestemmer meg for å stå prøven.

Det går overraskende bra. Vi har fått verdens minste minibuss og jeg sitter med knærne under haka over høyre bakhjul. Vi kjører forbi en kjempekrabbe som alle snakker om men som jeg aldri ser. Like etter ett stort sykkelmonument som jeg heller ikke får med meg. Bortsett fra en liten tissepause på en kafè er Cienfuegos første stoppet. Ei god tre-timersøkt senere.

Vi stopper ved Parque Martì. Cienfuegos er hovedstaden i provinsen med samme navn. Det er en viktig by i cubansk historie. Det er en vakker havneby som i kolonitiden fikk det fortjente navnet "Pearl of the South". Byen het først Ferdinanda de Jagua men ble senere oppkalt etter Cubas daværende guvernør, Don Josè Cienfuegos. I 1957 gjorde en gruppe marineoffiserer opprør sammen med Fidels gerilja-tropper og tok makten over sin egen millitærbase i området. Det hele ble kortvarig da president Batista med hjelp av amerikanske bombefly nedkjempet oppstanden og henrettet alle opprørerne. Tilbake til Parque Martì. Det sentrale torg i Cienfuegos med en stor statue av frihetshelten og nasjonaldikteren Josè Martì som ble drept i 1895 under andre uavhengihetskrig. Turguiden vår heter William og han har gitt oss beskjed om å innfinne oss på bussen klokka kvart på elleve så vi kan fortsette vår ferd mot Trinidad.

William forteller oss at dagen idag, 6 desember feires i alle skolene på Cuba i anledning Eliàn Gonzàlez fødselsdag og lykken av at han omsider kom tilbake til Cuba etter at han og hans mor prøvde å flykte til USA ved å svømme over Florida-stredet. Hans mor døde men Eliàn fikk hjelp av delfiner og ble tilslutt reddet av fiskere. Vi kjører forbi forskjellige

Salgsmann i Varadero

plantasjer. Sukker, banan, mango, ris, eucalyptus og appelsiner er noen av dem. William forteller at mange barn på Cuba går på skole morgen og kveld og jobber på plantasjene på dagtid. Han forteller videre om religion. At innbyggerene på Cuba var veldig forvirret under og etter revolusjonen når det kom til religion. Noen mente at kommunisme og religion ikke hørte sammen. Fidel bestemte seg for å gjøre noe med dette og i 1998 inviterte han selveste pave Johannes Paul den 2 til Havana. Han kom og sakte men sikkert blomstret religionene opp igjen i landet. Katolismen og Santeria er de to største religionene. Santeria er en afrikansk religion og er stort sett det eneste slavene i sin tid trykket til sitt bryst og tok med seg til Cuba. Den er derfor utrolig viktig spesielt for afrocubanerene. Begge religionene har avgreninger i flere retninger og fletter seg også inn i hverandre.
Vi trenger litt mer historie folkens! :

I ca år 1100 slår Taìno-folket, som kommer fra det som nå kalles Den Dominikanske Republikk, seg ned på Cuba. I 1492 oppdager de Christofer Columbus, som har seilt feil på sin ferd til India (derav blir de kalt de Vest Indiske øyer). I 1511-1514 erobrer Pànfilo Narvàez og Diego Velàsquez Cuba. De første byene grunnlegges som f. eks Santiago de Cuba som også fungerer som landets hovedstad. 1600-tallet gjør sitt inntog og mange indianere dør av sykdommer spanjolene har tatt med seg. Dette fører til at spanjolene begynner å hente slaver fra Afrika. Havana blir hovedstaden på Cuba i 1607 isteden for Santiago de Cuba. I 1762 besetter England Cuba i 10 måneder og bryter Spanias handelsmonopol. I 1812 gjør slavene sitt første opprør. Opprøret slåes ned. I 1848 slåes enda ett slaveopprør ned. Tusener drepes. En tidligere spansk offiser prøver tre ganger å gjøre Cuba amerikansk, men mislykkes. I 1880 oppheves slaveriet på øya. Dikteren og frihetshelten Josè Martì som tidligere nevnt, grunnlegger Det revolusjonære cubanske partiet i Florida i1892. 1902 er det formelle året for Cubas uavhengighet.

Så skal dere få litt info som fikk meg til å heve øyenbrynene ett par hakk...: USA får flåtebasen Guantànamo i 1903!! De neste årene griper stadig amerikanerene militært inn mot det som kalles "intern uro". Gerardo Machado til president og fungerer snart som en diktator i 1925. I 1933 følger ett militærkupp. Fulgencio Batista og hans folk kommer for første gang til makten. Batista blir ny president i 1940, men taper valget fire år senere. Landet får en ny forfatning. I 1952 iscenesetter Batista ett kupp og setter forfatningen ut av funksjon. Under ledelse av Fidel Castro angripes Moncada-kasernen i Santiago de Cuba i 1953, men angrepet mislyktes. Batista løslater Castro i 1955, som reiser i eksil til Mexico. Der treffer han den unge lovende argentinske legen Ernesto "Che" Guevara. Sammen med 82 andre revolusjonære seiler Castro til Cuba året etter om bord på "Grandma". Bare noen få klarer å lure seg unna Batista tropper. De overlevende planlegger geriljakrig fra Sierra Maestra. To år senere seirer Catros styrker. Bønder, studenter, kvinner og militærdesertører kjemper sammen i Castros rebell-styrker for å bedre sine fattige og uakseptable kår og vinner over Batistas menn! Januar 1959 flykter Batista fra Havana og Cuba. I 1960 nasjonaliserer Cuba amerikanske firmaer. Washington svarer med boicott av Cuba.

Vi har nådd 1960 og Trinidad. Herlig sjøluft og trange gater men ufattelig varmt. UNESCO erklærte i 1988 at byen og dens omegn har verdenshistorisk betydning på grunn av sin fortid. Regjeringen har fredet byen, noe som gjør at den er bedre bevart enn de fleste andre byer på øya. Den har mye historie knyttet til koloniseringen. Sukker og brennevinsindustrien ga storhetstid i Trinidad. Kulturell rikdom som musikk, teater, aviser og dans kom i kjølevannet av dette. Men deltagelse i uavhengighetskrigene var det som skulle til for å knekke Trinidads økonomiske sikkerhet mot slutten av 1800-tallet. Sukkerindustrien ble flyttet til andre deler

av øya og det kostet byen dyrt. Ironisk nok er det byens vanskeligstilte økonomi som har gjort Trinidad til den kulturperlen den er idag, da man ikke hadde råd til å utvikle byen og bygge nytt under den økonomiske nedturen, som varte frem til revolusjonen i 1959.
Vi vandrer i gatene. Besøker en cubaner som håndruller sigarer og selger til ivrige turister. Ei jente på kanskje 12-13 år følger etter meg og ber meg om dollars. Jeg sier jeg ikke har dollar og gir henne 5 pesos convertibles. Hun blir glad, men gir seg ikke. Før jeg kommer meg videre inn på restauranten for å spise lunsj har hun bedt om å få t-skjorta mi, capsen min, shortsen min, skoene mine og øredobbene mine. Jeg føler meg råtten... Selv om jeg ga henne ytterligere 5 pesos. Tenk hvor sårt de trenger klær.. Og jeg som har så mye!! Jeg skal ta med masse ekstra å gi bort neste gang jeg kommer!

En herlig lunsj senere (kjøtt, kylling, salat, ris og bønner!! Same same...Begynner å bli smålei nå og vi kjemper oss inn på bussen igjen.

Historieleksjon no. 2 på veien mot Santa Clara:

I 1961 går USA-støttede eksilcubanere i land ved Grisebukta, men invasjonen mislykkes. Fidel Castro erklærer seg som sosialist og begynner å innføre en marxisistisk republikk med støtte fra Sovjetunionen. I året 1962 kommer den store Cuba-krisen. Sovjetunionen plasserer raketter med atomstridshoder på Cuba. Verden er på randen av tredje verdenskrig og USA innfører totalforbud mot all handel med Cuba. I 1963 medfører en ny landbruksreform at bare små landbruk får bli i private hender. I tiden mellom 1964 og 1967 ekskluderes Cuba fra OAS (Organisasjonen av amerikanske stater) og står dermed aleine i Latin-Amerika. Bare Mexico opprettholder forbindelser til Cuba. De revolusjonære partiene slutter seg sammen i PCC, Partido Comunista de Cuba, som er landets eneste parti. Che Guevara sier fra seg jobben som industri-minister og drar avsted for å utkjempe geriljakrig. Revolusjonshelten Ernesto "Che" Guevara henrettes i Bolivia.

Bussen ankommer Santa Clara og William forteller videre om når Ches levninger kommer tilbake til Cuba fra Bolivia hvor han ble tatt av dage i 1967. Det står mennesker på begge sider av veien hele veien fra Havana til Santa Clara. Det er langt! Vi snakker 290 kilometer!! Jeg ser det hele for meg. Det er en trist dag, men det cubanske folk er glade for at Che skal få sin egen hvileplass her på Cuba. Monumentet er massivt. Det cubanske flagget vaier stolt i vinden ved Ches side. Inne i gravkammeret (memorial) står navnene på de som kjempet i Bolivia

under hans vinger. Vi blir fortalt at noen av gravene er tomme fordi noen aldri ble funnet. En evig flamme brenner i enden av rommet. Det er rørende. Stemningen i rommet er ubeskrivelig men veldig rolig. Ved siden av er det ett museum og vi får se bilder av Che som ikke finnes andre steder. Ugjenkjennelige bilder av en kjekk argentinsk lege som viste seg og være utrolig viktig for cubansk historie. Vi tar bilde ved monumentet og får litt tid til å kikke i fred og ro før vi tar plass i bussen atter en gang. Denne gangen mot Varadero.
Ett bittelite pit-stopp på samme kafèen for de som er tørste, sultne eller tissetrengte og en times soving på bussen senere går vi igjen inn hotelldørene. Ikke aner jeg at verdens flotteste mann står igjen og kikker etter meg når jeg haster videre opp på hotellrommet for å ta en tidlig kveld. Trist, men det er da nesten alltid en dag imorgen!

Skulle gjerne ha sendt med slutten av reiseskildringen og, men mener den blir for klissete å sette på trykk. Jeg er nå gift med denne flotte cubanske mannen som kikket etter meg på hotellet og venter han snart til Norge. Jeg studerer også ivrig utviklingen av det cubanske samfunn etter ett endelig etterlengtet presidentbytte. Jeg mener Fidel Castro den første tiden tilførte Cuba mye bra og at det står stor respekt av hans stanhaftighet i forholdet til USA men alt har de siste årene stått stille. Det cubanske folket er undertrykket og skjermet fra omverdenen med tanke på f.eks datamaskiner og mobiltelefoner. Etter at Fidels bror Raul tok over makten den 19 februar 2008 (forøvrig akkurat den dagen jeg dro tilbake til Cuba) har cubanere fått tillatelse til å kjøpe egne datamaskiner. Problemet er bare det at prisen ligger på svimlende 800 dollar for en enkel pc. Internettilgang er heller ikke tilgjengelig for privatpersoner enda. Mobiltelefoner får de nå også eie men også disse er for dyre til at gjennomsnittscubaneren har råd til kjøpe. Men det går rette veien. Minstepensjonen er nå hevet med 20%. Dvs at godt og vel 2 millioner pensjonister får en minstepensjon på ca 9,50 dollar hver måned. Bøndene får mer innflytelse på hvordan jorda drives og landets innbyggere får bo på de store hotellene, noe de tidligere ikke hadde muligheten til. Det kommer til å ta tid men det går rett vei. Det er ett utrolig facinerende land som jeg har blitt utrolig glad i, selv om å legge igjen turistpenger til den cubanske stat og vite at det ikke gagner befolkningen noen ting og å se forskjellsbehandlingen på nært hold gir en ekkel følelse. Om du skulle dra, er såpe, toalettartikler og klær noe de trenger og noe som er dyrt og vanskelig å få tak i. Men Cuba anbefaler jeg deg absolutt å besøke!!

DET VERSTE SOM KAN SKJE HVIS DU KJØPER EN UORIGINAL KLOKKE,
ER AT DU IKKE KOMMER HJEM TIL RIKTIG TID

Stoffene fra Daletec© gir den beste brannbeskyttelsen på markedet

Daletec© setter sikkerhets- og miljøhensyn først!
Alt flammehemmende stoff fra Daletec© er sertifisert i henhold til Økotex 100 del II (< 75ppm formaldehyd), og er garantert å vare hele stoffets levetid. Daletec© bruker original Pyrovatex CP, med kun godkjente kjemikalier, og full dokumentasjon. Mange av konkurrentene våre bruker billige kopier, og kan ikke garantere verken kvalitet, sikkerhet, miljø eller formaldehydmengde.
Derfor er det viktig å være nøye! Se etter Daletec© merket på innsiden av stoffene.

DALETEC

DALETEC®
protecting people

Daletec AS, Postboks 53,
N-5721 Dalekvam
Tlf.: 56 59 41 00,
faks: 56 59 41 41,
e-post: info@daletec.no

COTTON ©Pyrovatex

CONFIDENCE IN TEXTILES
Tested for harmful substances
according to Oeko-Tex Standard 100

Årsmøte i SAFE klubben i D&F Group as.

Tekst redigert fra referatet. Foto: Mette Møllerop

5. juni avholdt SAFE klubben i D&F Group årsmøte i bedriftens lokaler i Tananger.

Johan Petter Andresen ble valgt til møteleder og Ivar Thorstensen ble valgt til referent.
I tillegg til tradisjonelle årsmøtesaker, fikk de lokale lønnsforhandlingene grundig behandling.

Årsmøtet hadde en gjennomgang av avstemningene i Stavangeravdelingen. Det var relativt stor oppslutning om avstemningen i klubben, sammenliknet med andre fagforeninger.
En gjennomgang av medlemssituasjonen for klubben viste at oppslutningen i SAFE er meget bra. Årsmøtet ønsker å utvikle kontakten med medlemmene og det blir nå laget en epostliste for alle medlemmene.
a) Vi beholder likevel en oversikt over de som sokner fra Stavanger. Dag oppretter kolonner fra Stavanger/ Bergen

Valg av styre i klubben

Klubbleder	Johan Petter Andresen
Nestleder	Bjarte Mjåseth
Sekrekretær	Kenneth Jensen
Styremedlem	Per Brensdal
Kasserer	Dag Høynes
Revisor	Svein Magne Rosså

Informasjon/forsikring/Datatillitsvalgt Fred Haakonsen
Aml/opplæring/amu/hvo/kvo Oddbjørn Hettervik, Ivar Thorstensen og Jostein Tellnes Hyttestyret: Rune Aase

Vedtak: Til neste møte kjøper Ivar inn 20 stk SAFE handbøker.

Vedtekter

Vedtak: Vedtektene som er stemt over skal gjelde for den sammenslåtte klubben.

SAFE kongressen – forslag om utmelding av YS

Frist for forslag til SAFE kongressen er 18. Juni.
Årsmøter støtter forslaget om utmelding av YS.

Harmoniseringsforhandlinger

Årsmøtet gjennomgikk utspillet fra bedriften. Forslaget er et brudd med lovnaden om at ingen skal gå ned i lønn. Årsmøtet krever at bedriften legger fram et helhetlig forslag til særavtale, slik at man kan få et ordentlig inntrykk av konsekvensene av tilbudet.

Nok er nok/Enough is enough

Tekst: Skotsk oljearbeider ansatt i norsk selskap

Hva har offshorefagforeningen noen gang gjort for oss?
"What did the offshore unions ever do for us?"

En: 2 på og 4 av arbeidsplan?

Vel, bortsett fra en 2 på og 4 av arbeidsplan, hva har offshore fagforeningen noen gang gjort for oss?

God overtidsbetaling?

OK! OK! Bortsett fra 2 på og 4 av arbeidsplan og god overtidsbetaling, hva har de noen gang gjort for oss?

Et trygt arbeidsmiljø? God lønn? God pensjon? Respekt fra arbeidsgivere . . .

OK! OK! Bortsett fra...

Også videre!

Ja! Dette er stjålet fra Monty Pytons "Life of Brian". Og nei! Man kan ikke sammenligne norske offshoreforeninger med romere i alt. Våre foreninger kommer verken til å bli dekadente eller tatt over av barbarere og etterlate oss til mørke tider – vil de vel?

Oljearbeidere i resten av verdens oljefelt, inkludert våre nære naboer i Storbritannia, behøver heller ikke å bekymre seg for dette. Fordi, sammenlignet med oss er de allerede inne i mørke tider. Barbarerere har allerede balletak på dem.
Så hva er fremtiden for norske oljearbeidere og våre foreninger? Kan vi fortsette å forebedre vår situasjon i det uendelige, mens våre kolleger i resten av de internasjonale oljefelt kjemper med å holde seg på bena under vekten av Den Store Oljen?

Kanskje vi kan! Men, jeg antar at vi i dette tilfellet har et så stort forsprang på våre kolleger som vi kan ha. Jeg sier ikke at industrien ikke har råd til å betale oss mer eller forbedre pensjonene våre og mer til. Men kan vi tvinge dem? Kan vi i det hele tatt beholde hva vi allerede har vunnet?

De internasjonale oljesjefer setter nok maten i halsen når Norge kommer opp som tema for diskusjon på arbeidsfrokosten i Houston Texas.

"De har hvilke arbeidsplaner? Du tuller! Sier du at jeg ikke kan bestemme hvem som jobber på min egen oljeplattform? Hva mener du med at jeg ikke kan si dette til en norsk oljearbeider - hvem faen tror de at de er? Må vi ta imot den dritten fra disse menneskene? Hva sier de er galt med livbåtene? Vet disse menneskene hva en livbåt koster? Hvem driver denne helvetes industrien uansett? Hva kan vi gjøre for å få slutt på denne dritten og innføre litt virkelighet der borte? Hvor mye taper jeg (for det å ikke utnytte arbeidere blir sett på som tap) hver dag?"

Her kommer den gode nyheten. Oljeprisen er over $130 fatet, det er gjort store investeringer, regjeringen lytter fremdeles i en viss grad til sine borgere, foreningsmedlemmer fortsetter å være aktive og det ser ut til at vi står ganske sterkt.

Det stemmer at hvilke som helst av disse forholdene kan endre seg når som helst. Men, det er ingen vits i å sitte stille og skjelve av frykt. Realistisk sett, det eneste vi kan gjøre på kort sikt er å holde foreningene sterke. Men, dette er et alvorlig emne.

Min erfaring er nok ikke typisk. Jeg vet at den ikke er det - ikke helt. Min egen klubb kan være en advarsel for hvor vi er på vei, hvis vi ikke er årvåkne. Vi har så vidt jeg kan se, ingen fungerende komité, ingen valg, ingen møter, som jeg vet om, ingen finansielle rapporter, som jeg har sett. Kort sagt, ingen indre virksomhet. Vi har ingenting av det som kreves om det skulle gå galt i vår verden. Det vi nå har er god lønn,

Fra OILC sin kongress som fikk besøk av en stor gruppe tillitsvalgte fra SAFE.

god overtidsbetaling og god arbeidsplan. Vi har til og med et noenlunde respektfullt forhold til ledelsen, og det er en ting som gjør Norge unikt i oljefeltene. Kort sagt har vi en arbeidskraft som nyter flotte goder av avtaler gjort av foreningene, men ikke har noe å si eller noe ansvar for velværet til den organisasjonen som har gjort dette mulig. Men jeg vil ikke kalle det forfall - ikke helt.

I mellomtiden er det meget mulig at firmaet som betaler lønna di allerede bruker britiske ansatte som jobber 240 dager i året uten noe arbeidsplan, og som ikke har noe av den tryggheten som du nyter godt av. Ja, og på din plattform eller den du kan se fra lugarvinduet ditt! Og når han drar tilbake til Storbritannia for å jobbe inn de 240 dagene, kommer han til å jobbe sammen med en utdannet filippinsk ansatt som tjener bare litt mer enn $10 i timen. Og han vil være tilbake i en situasjon der han ingen garanti har for at han vil beholde jobben sin om arbeidsgiveren kommer etter han. Og det spiller ingen rolle om den industrielle retten finner ham helt uskyldig. Og dette er kun på den andre siden av den imaginære linjen som går vest for Gullfaks og på denne siden av Brents. Ikke på den andre siden av verden. Ikke Nigeria, Irak eller Russland.

Jeg antar av det finnes flere mulige "fremtider" for den norske offshorearbeidskraften - de fleste av dem har jeg ikke forestillingsevne til å forutse. Men, det er med sikkerhet en "fastsatt fremtid", der vi fortsetter på en rett vei og forbedrer vår lønn og våre arbeidsforhold. Jeg antar at de fleste medlemmer av min klubb ser dette som fremtiden sin.

Men vi må se virkeligheten i øynene! Fordi i hvertfall en mulig fremtid for norske oljearbeidere er slik nåtiden utspiller seg i den britiske sektor. Det er en stor mulighet at den britiske virkeligheten av livet offshore vil komme i fokus blant norske oljearbeidere. Dagens britiske offshorevirkelighet er vår fremtid hvis de internasjonale oljeselskapene kan få bestemme. Tror du virkelig at de vil fortsette å betale oss gode penger og gi oss gode arbeidsforhold, hvis de får lov til å behandle oss som de behandler briter? Vi kan ikke gjemme oss bak ideen om at Den Store Oljen ser annerledes på oss enn på oljearbeidere andre steder. Den store forskjellen er at vi er organisert og kan fremdeles motstå dem. Dette vil bli vanskeligere å fortsette med jo lenger vi er isolert som det eneste effektivt organiserte oljefeltet i verden, og så langt, langt foran alle andre. Det er ikke bare det at som fagforeningsfolk har vi en plikt å støtte våre kolleger på tvers av landsgrenser. Det er i vår egen interesse også. Det mest effektive vi kan gjøre for å beskytte våre god lønninger og arbeidsforhold som generasjoner av norske fagforeningsfolk har kjempet seg til, er å gi vår fulle støtte til de britiske oljearbeidere som kjemper for å organisere den britiske sektoren. Se det på denne måten: de stadige angrep på lønninger og arbeidsforhold i den for det meste uorganiserte britiske sektor, legger stort press på lønningene og arbeidsforholdene. Men, en hver vinning gjort av de britiske offshorearbeidere letter noe av vårt press. Og vi er heldige, fordi nå i større grad enn noen gang siden Piper Alpha tragedien som provoserte store streiker for nesten 20 år siden, er det faktiske tegn på at den britiske offshore arbeidskraften våkner og organiserer seg.

I flere år har den dedikerte, britiske offshoreforeningen OILC sett en sakte, men sikker økning i antall medlemmer. En gammel stridshest tilknyttet TUC, RMT foreningen (railwaymen and seamen), har ristet seg våken i de siste par årene og har nå fusjonert med OILC og gjort den til RMTs offshore energi seksjon, med lovende ressurser og støtte til stor rekrutering. RMT er seriøs. Deres Nord-

Diskusjon om HMS og regelverk i Skottland.

sjødykkermedlemmer konfronterte nylig arbeidsgivere og sikret seg en lønnsøkning på 47 prosent.

Det har åpnet seg nye muligheter for utvikling av en fagforening på tvers av hele Nordsjøen. Men, realistisk sett kommer ikke dette potensialet til å utnyttes uten en forent front. Målbevisst intervensjon på den britiske siden av vår organisasjon i Norge vil bli avgjørende.

Vi må fortelle britiske offshoreansatte nøyaktig hvilke rettigheter som har blitt vunnet av fagforeninger i den norske sektor. Fortelle dem hva også de fortjener, og hvilke rettigheter de kan vinne. Vi må fortelle dem at de har støtte av organiserte norske arbeidere. De norske foreninger må oppmuntre britiske offshore arbeidere til å melde seg i RMT/OILC.

Til gjengjeld kan RMT/OILC, og deres medlemmer vise våre medlemmer et bilde av hvordan norske arbeidere ville hatt det i dag om det ikke var for sterke foreninger - og hvordan vi kan ha det i morgen hvis vi ikke holder våre foreninger sterke. Dette vil bli en verdifull lekse til de norske offshorefagforeningsfolk. I særdeleshet vil dette forklare de unge norske offshorearbeidere, som ikke nødvendigvis vet hvordan deres nåværende, gode lønninger og arbeidsforhold ble vunnet, hvorfor de bør støtte og fortsette å utbygge våre foreninger - foreninger som har tjent dem og de forutgående generasjoner av oljearbeidere så vel og så lenge.
Nok er nok! La oss hjelpe britiske oljearbeidere til å organisere seg. Det er i vår egen interesse!

"A two on and four off work schedule?"

"Well apart from a two on and four off schedule, what did the unions ever do for us?"

"Great overtime rates?"

"OK! OK! Apart from 2 on 4 off and good overtime rates, what did they ever do for us?"

"A safe working environment? Good wages? Good Pensions? Respect from the employers . . . . . .

OK! OK! Apart from .....

And so on!

Yes! That was all stolen from Monty Python's "The Life of Brian". And no! You wouldn't want to take the comparison between Norwegian offshore unions and the Romans too far. Our unions are not going to slide into decadence, or get overrun by barbarians and leave us in the dark ages any time soon - surely?

And the oil workers in the rest of the world's oilfields, including our near neighbors in the UK, don't have to worry about this prospect either. Cos compared with us they're already in the dark ages. The barbarians are holding them tightly by the scrotum.

So what is the future for Norwegian oil workers and their unions? Can we continue indefinitely improving our situation while our colleagues in the rest of the international oilfield struggle to hold their own under the weight of Big Oil?
Maybe we can! But my guess is that we're about as far out ahead of our colleagues as we can get under the circumstances. I'm not saying that the industry can't afford to pay us more or improve our pensions and a whole lot more besides. But can we make them? In fact can we keep what we've already won?

My guess is that the international oil bosses must choke on their food when the issue of Norway comes up for discussion over a working breakfast in Huston Texas.

And when I say international oil corporations I mean the same one you work for - ultimately.

*"They work what schedules? You've got to be shitting me! You're telling me that I can't decide who works on my own rig? What d'ya mean you can't say that to a Norwegian oil worker – who the f**** do they think they are? Do we have to put up with this shit from these people? What do they say is wrong with the lifeboats? Do these people know what a lifeboat costs? Who runs this f****** industry anyway? What can we do to put an end to this shit and introduce a note of reality into our operation over there? How much money am I losing (for losing read not managing to extract from the workers) every day?"*
Well here's the good news. With oil prices hovering above $100 a barrel, huge investments already made, a government that still has some sort of allegiance to their own citizens, and continued resolute action by oil workers fully committed to their unions, we would seem to be in a pretty strong position.

Now it's true that any one of these variables could change at any time. But there's no point sitting quietly shaking with fear. Realistically the only thing we can do anything about in the short term, is keeping the union strong. But this is a real issue.

My experience may not be typical. I know it's not – not completely. But my own klub would seem to be a warning about where we are headed if we are not vigilant. We have no functioning committee, no regular elections, no meetings that I hear of, no financial reports I've seen, and no internal life. In short it has none of the things that would be required should our world suddenly turn to shit. What we do still have however is the good wages, great overtime and great schedules. We even have a relatively respectful relationship with management and that's one of the things that marks out Norway as a unique place in the oilfield. In short we have a workforce that enjoys all the excellent benefits of union negotiated agreements but has no input into, nor any responsibility for, the health of the organization that made it all possible.

I wouldn't call that decadent - exactly.

Meanwhile it's more than a possibility that the company that ultimately pays your wages is already using UK service hands who are being worked 240 days a year without any schedule, and who have none of the protections you enjoy. Yes! And on your installation - or the one you can see from your cabin window. And when he goes back to the UK to do the bulk of these 240 days he's going to be working alongside a skilled Philipino worker earning as little as $6 an hour. And he'll be back in a situation where he cannot guarantee to keep his job should his employer decide to really go after him. And that's no matter how innocent the UK labour courts (industrial tribunals) might decide he is.

And this is just across that imaginary line that runs somewhere between Gullfaks and the Brents. Not the other side of the world. Not Nigeria, Iraq or Russia.
I suppose there are a great many possible "futures" for the Norwegian offshore workforce – most of which I likely don't have the imagination to foresee. But there's certainly the "default future" which sees us continue on a smooth path of continuing improvement in our wages and conditions. I suspect that's what most members of my klub see as the future.

But we need to get real! Because at least one possible future for Norwegian oil workers is being played out before our eyes on the UK sector. And there is a dire need that the realities of life offshore UK

come into focus for Norwegian oil workers. This is our future if the international oil companies, who are after all our employers too, can possibly arrange it. Do you really think they will continue to pay good money and provide excellent conditions if they can get away with treating us more and more like they treat the Brits. We can't hide behind the idea that Big Oil sees us any differently from oil workers anywhere else. The crucial difference at the moment is that we are organized and are still able to resist. That's bound to get more difficult the longer we remain isolated, the only really effectively organized oilfield in the world, and so far out in front of everyone else

Never mind that as trade unionists we have a duty to support our colleagues across national boundaries. It is very much in our own interest do so. The single most effective thing we could do to defend the excellent wages and conditions that have been fought and won by generations of Norwegian trade unionists, is to give our fullest support to British oil workers fighting to organize the UK sector. Look at it this way. The constant attacks on wages and conditions on the largely unorganized UK workers, puts pressure on our wages and conditions here. But every gain made by UK offshore workers takes some of the pressure off us. And we're in luck because more than at any period since the Piper Alpha disaster provoked huge strikes nearly two decades ago, there are real signs of the UK offshore workforce waking up and getting organised.

For a whole number of years now, the dedicated UK offshore union, OILC, has seen a slow but steady rise in membership. An old TUC affiliated warhorse, the RMT union (railwaymen and seamen), has shaken itself awake over the last couple of years and has now merged with OILC as their offshore energy section, promising resources and support for a big recruitment drive. RMT are serious. Their North Sea diver members recently confronted the employers and secured a 47% wage increase.

New opportunities have opened up for the development of trade unionism across the whole North Sea. But realistically this potential is not going to be fulfilled without a united front. Determined intervention on the side of the UK unions by our organizations in Norway will be critical.

We need to tell UK offshore workers just what conditions have been won by trade unions on the Norwegian sector. Tell them that they too deserve, and can win, these conditions. We need to tell them that they have the support of organized Norwegian workers. The Norwegian unions need to get out there and encourage and cajole UK offshore workers into joining RMT/OILC

In return, RMT/OILC, and their members, can bring to life, for our members, a picture of just where Norwegian oil workers would likely be today had they not built strong unions - and where we will be tomorrow if we don't keep them strong. I guarantee it would be a valuable education for Norwegian offshore trade unionists. In particular it would explain to young Norwegian offshore workers, who don't necessarily know how their present excellent wages and conditions were won, just why they should support and continue to build their unions - unions that have served them and previous generations of oil workers so well so far.

Nok er nok! Let's help the UK oil workers get organized. It's in our own interest.

En liten oppdatering og oppfordring fra SAFE Ung.

Nå er sommeren endelig kommet og her kommer en liten oppdatering av hva som har foregått det siste året.

Vi har hatt ganske store problemer med å holde hjulene igang, dette av flere grunner. Hovedproblematikken tør jeg påstå er manglende engasjement og kontinuitet. Vi har en kjempeutfordring nok en gang med å få ett aktivt styre opp på beina igjen etter atter ett nytt lederbytte. Vi er fast bestemt på å klare dette og setter nå alle kluter til for at organisasjonens Ung-avdeling skal overleve og benytter ved denne anledning muligheten til å oppfordre alle som føler de har noe å bidra med, la det være for eksempel taleførhet, skrivekunnskaper, erfaringer, engasjement, eller rett og slett ren og skjær nyskjerrighet, om å ta kontakt med oss.

Det vil komme en henvendelse per mail til dere alle men det vil ta litt tid. I mellomtiden vil jeg be dere som ønsker å bli med oss på denne spennende ferden og ellers ønsker å bidra på noen som helst måte om å ta kontakt med oss på vår mailadresse: safeung@safe.no
Per idag er flesteparten i styret vårt travelt opptatt med egen klubb og privatliv. Mange av oss er i en etableringsfase privat samtidig som eventyrlystne globetrottere bruker sin fritid til å reise. Vi respekterer og oppmuntrer absolutt dette samtidig som vi må prøve å dra nytte av det på best mulig måte. Kanskje kan du bidra med noe til oss om du er på reis? Kanskje du har meninger om saker som vi burde konsentrere oss om? Endre fokus? La oss ha en idèmyldring alle sammen. Vi snakker om 3000 unge hoder som jeg er sikker på kan utrette mirakler om vi virkelig går i dybden. Mulighetene er der, vi må bare finne de.

Vi har fått observasjonsplass i forbunds-styret, vi får delta på lønnsforhandlinger, landsmøter, kongresser, HMS-konferanser, diverse seminarer, kurser og workshops. Lista er lang. Vi blir dyttet fram fordi vi må lære. Det er vi som en dag skal ta over organisasjonen. og det er derfor enormt viktig å dra nytte av de midlene, erfaringene og den kompetansen som allerede ligger foran oss.

SAFE kjører stadig kurs som alle er hjertelig velkommen til å delta på. Vi ser også at klubbene utfordrer med å kjøre egne tillitsvalgtkurs og seminarer. Dette er en veldig positiv utvikling da det nå er viktigere enn på lenge at vi står sammen og lærer opp flere innen tillitsvalgtarbeid om vi skal klare å bevare de rettighetene vi idag har og samtidig jobbe videre for å styrke vår egen fremtid i Nordsjøen og på landanleggene. Vi er med på å påvirke vår arbeidssituasjon nå og i fremtiden. Vi er utrolig takknemlige for vår «foreldre-generasjon» som gir oss den tilliten og drahjelpen vi trenger. Kunnskapsrike, stanhaftige, fightere som vi er skyldig en stor takk for at vi faktisk har det så bra som vi har det idag og for deres bortlæringsvilje og tålmodighet med oss «barna» som er avhengig av oppfølging og kompetansevidereføring.

Hilde Marit og undertegnede var forrige uke på YS-forum i Oslo sammen med tillitsvalgte ifra flere søsterorganisasjoner hvor temaet var Ung og uør. Tilstede var Bitten Nordrik som snakket om sin forskningsrapport: Curriculum Vitae: Ung og uør. Skjalg Odland, ung leder i Norges Handicapforbund, holdt også ett meget interessant innlegg om handicappedes hverdag i Norge idag og om deres håp og satsinger i fremtiden. Det var helt klart en tankevekker da industrien vår ikke har allverdens å skilte med når det kommer til handicapintegrering i samfunnet.

Vi vil gjerne høre fra dere. Har dere startet ungavdelig eller annet i din klubb? Vi må få ett samarbeid på plass så fort som overhode mulig. Ring meg eller send meg en mail så vi kan få litt gang på ting :)

Mailadresse:
safeung@safe.no

Telefonnummer Marie:
901 601 47

Med vennlig hilsen
Marie Tvedt, påtroppende leder SAFE Ung.

Lønnsforhandlinger 2008

Tekst: Crew 4 og 5 på Sleipner A, Odfjell Drilling

Nå er det sikkert mange som kommer inn med forslag om lønnsøkning i år. Om det er å si at alle som en er enige om at det å mane til moderat lønnsøkning i år er utelukket. Nå er det på tide at vi får være med på lønnsfesten, aldri før har oljeprisen vært så høy som den er nå. Lederlønningene har i en årrekke pekt oppover. Vi er lei av å sitte på gjerdet, det er et enormt behov for arbeidskraft og skal vi presse så er det i år vi har muligheten. Jeg kan ikke se for meg at det er en tillitsvalgt som har sittet i kaffesjappen og ikke har hørt det samme budskapet som jeg nå siterer fra mine arbeidskolleger. Vi må nå kunne bevise for våre medlemmer at vi har handlingskraft, at det å bli en stor forening skal kunne gi resultater. Landbaserte lønninger tar mer og mer innpå det som engang skulle være et lønnsfortrinn på vel 35 – 40 prosent.
Det er ikke blitt mindre farlig å jobbe på den norske sokkelen de siste årene. Men kravene til den enkelte har økt enormt. Sertifikater og kurs, videregående kurs samt skoler blir et minstekrav for å jobbe på sokkelen. Dessuten har det personlige ansvaret økt til nesten 100 prosent ved hjelp av underskrifter på alt arbeid en gjør. Alt en gjør blir nå lagret til bruk dersom noe skulle skje. Kravet til hver enkelt kan ses på skulderhøyden til hver enkelt. Vår innsats er lønnsom for bedrift og kontraktør, nå må vi få lønn tilbake for årevis med moderasjon og tilbakeholdenhet.
Når det gjelder lønnsutviklingen på norsk sokkel for offshorearbeidere, har vi i forhold til landjobber vi kan sammenlikne oss med, nesten stått stille. Se på lærerne, de har doblet lønnene sine siden år 2000, hva har vi fått?
Spesielt når vi ser på de to siste årene. For to år siden så "lurte" arbeidsgiveren de som forhandlet for oss (SAFE, IE) til å gå med på en 2 års avtale, som innebar at vi fikk et langt dårligere resultat enn andre yrkesgrupper.
Derfor må vi i år stå på kravene, og kreve at vi får en skikkelig lønnsforhøyelse i år. Minimum 15 prosent. Står vi samlet, så er vi sterke. Noe vi tror blir det viktigste, er at de som forhandler for oss er enige (SAFE, IE), før forhandlingene starter med arbeidsgiver. Noe som er helt sikkert, er at vi skal vite hva som blir gjort, til enhver tid, av de to forbundene som skal forhandle for oss, både før forhandlingene starter og under forhandlingene. Her vil medlemmene følge med, med argusøyne. Dersom vi ser at det ene forbundet gjør en dårligere jobb, så vil det garantert få uslag i antall medlemmer.
Også de andre tilleggene må opp. Mange tillegg har bortimot stått "stille" i mange år, dette gjelder spesielt tanktillegg og boreslamtillegg.
Nattillegg: en ting alle eksperter er enige om, er at nattarbeid er skadelig for kroppen. Alle som har jobbet om natta vet hvor tungt det er, og spesielt skiftene mellom natt/dag og tilbake fra natt til dag. Når vi så blir avlønnet med et tillegg på kr. 48 pr. time, så er det på grensen til det latterlige. Etter at forhandlingene er ferdige, så skal den satsen være på minimum 140,- pr. time, ikke et øre under.

Matskatt

Skal vi godta matskatten eller ikke?
Er det slik at vi som er det største forbundet i Nordsjøen bare skal godta at vi blir pålagt en skatt som i land i beste fall vil kunne kalles frivillig?
Det er vel ingen som føler at vi ikke bidrar nok til statskassen fra før av?
Det blir likevel lagt opp til at de som betaler mest skatt også må betale en tilleggsskatt fordi de tjener mest. Dette er vel sosialisme i beste mening, men det er bare det at vi ikke kan velge slik våre kolleger på land kan. Våre kolleger kan velge matpakke istedenfor mat fra jobben, det kan ikke vi. Paradoksalt nok blir dessverre også mattilbudet hele tiden lagt under budsjettkniven, hvilket vil si at vi får et dårligere og dårligere tilbud men må like fullt betale mer og mer for dette "tilbudet".
Nå må være såpass sterke at vi viser solidaritet mot både oss selv og de som kommer etter oss. Dette må stanses i begynnelsesfasen før det blir en naturlig del av skattekaken som vi urettferdig må betale en stadig større del av.

Fortsetter på side 66

Besøk fra EWHN og Universitetet i Leeds 1. – 4. mai

Tekst og foto: Peter Alexander Hansen, Statoil Hydro, SAFE Sokkel

SAFE sokkel i StatoilHydro hadde i dagene 1 - 4 mai besøk av en av våre internasjonale nettverksvenner gjennom European Work Hazard Network (EWHN), Joan Elaine Westerman. Jo, som hun kalles blant venner, er til daglig Logik Centre Manager på Universitet i Leeds i England.

Bakgrunnen for Norges besøket var i utgangspunktet 2 innlegg hun holdt i Trondheim for fagforbundet NAF. Jo, driver i forbindelse med sitt arbeid opplæring av fremmedspråkelige i England og i den forbindelse får hun til tider over tillitsvalgte fra Norge som ønsker å bedre sine språkkunnskaper.
I England har de en arbeidsmiljølov som i mange sammenheng er svært lik vår Norske AML, dette ville NAF i Trondheim høre mer om og Jo, holdt innlegg om hvordan arbeidstakerorganisasjonene og deres opplæringssentere drives og hvordan de får midler til drift. Tilsvarende i Norge er fordeling av OU midler som vi alle er med å betale inn. AML er klar på arbeidsgivers plikt til å lære opp sine arbeidstakere i de arbeidsoppgaver arbeidstaker blir satt til, dette at for arbeidstaker skal kunne utføre sine oppgaver i et fullt ut forsvarlig arbeidsmiljø og igjen for å sikre at bedriften har en sikker, forutsigbar og stabil drift.

Jo, som er universitetsansatt på et universitet med 33 000 studenter og 7500 fast ansatte i form av alle kategorier lærere/professorer (akademikere) drift og vedlikeholdspersonell og ikke minst forpleiningsansatte samt administrasjonspersonell, kunne fortelle at en bedrift av denne størrelsen har mange tilsvarende utfordringer som de vi har i petroleumsbransjen. En dag på besøk hos Statoilhydro på Forus Øst og Vest, samt lunch besøk hos tidligere styre representant i Statoil, Mr Stein Bredal og med et avsluttende besøk hos forbundet SAFE i Engelsminnegaten i Stavanger gjorde skikkelig inntrykk på Jo, som vil skrive en tilsvarende rapport til sin fagforening ved University of Leeds UK. Oljemuseet i Stavanger ble besøkt, simulert Troll reservoar og opprinnelsen av "Good old mother eart" med oljen og gassens opprinnelse gjorde sterkt inntrykk på Jo. Hun vil garantert daglig tenke på de Norske oljearbeiderne som skaffer innbyggerne i England brorparten av den gass de til daglig benytter til oppvarming og koking av mat. "Jeg vil alltid tenke på Norge og de Norske oljearbeiderne når jeg koker te og lager middag" og ikke minst medlemmene av SAFE som har invitert meg og satt meg inn i petroleumsvirksomheten til havs sine hemmeligheter sa Jo. Til daglig tenker nok ikke særlig mange over hvor oljen og gassen kommer i fra, vi tar det bare for gitt at bensin finnes i pumpene og gass i huset på lik linje med vann i springen. Det som opptar de fleste er prisen de må betale, unge mennesker får et mer og mer distansert forhold til slike ting og det er viktig for oss å formidle hva som ligger bak. Det er jo ikke til å unngå at diskusjonene som oppstod omhandlet HMS, styrende dokumentasjon og lovverk Hendelser av ulik karakter i form av erfaringsoverføring ble ett hett tema og Jo ble sår da jeg mente de kanskje hadde annerledes utfordringer enn oss. Nei Peter sa hun, vi har mange tilsvarende hendelser. Eksempel fallende gjenstander, et leverandørfirma fikk i oppdrag å skifte ut en elektrisk heis motor. Jobben ble satt

ut til en leverandør, manglende oppfølging medførte at leverandørselskapet satte i gang utskiftingen uten kvalitetsikring, uten ansvarlige fra universitetet i form av områdeansvarlige. System for AT, ingen SJA, FJS og ingen avsperring av områdene. Utrent personell, dårlig/feil utstyr medførte at de "mistet" en motor på mellom 1 og 2 tonn ned gjennom 2 gulv og hvor den sneiet en av de dyktigste og intetanende professorene på universitet som tilfeldig spaserte forbi der motoren kom brakende igjennom takket over! Hva gjorde ledelsen? De forsøkte å umiddelbart innføre adferdsprogram, fagforeningene sa nei her må andre tiltak til.

Altså vi har mye å lære og vi har mye å lære bort. Utsetting av arbeid, innleie av personell er en gjennganger. Drift og vedlikehold, forpleining og også deler av kjerneoppgaven i form av lærekreftene forsøkes hele tiden å settes ut. Men som Jo sa: Vi kjemper for arbeidsplassene våre og et fullt ut forsvarlig og forutsigbart arbeidsmiljø for alle.

Et universitet av denne dimensjonen har blant annet laboratorievirksomhet, verkstedfasiliteter, el og IT avdelinger, og kommunikasjonsutfordringer.

Ut av YS?

Av: Johan Petter Andresen, Klubbleder, SAFEklubben i D&F Group, avdeling Stavanger.

Oslo 28. April 2008

Det er to forhold som gjør at jeg nå heller til at SAFE bør melde seg ut av YS.

Det første er hvordan YS ødelegger forhandlingsprosedyrene som arbeidstvistloven foreskriver. I vår bedrift som er i en krevende situasjon der det oppstår mange tvister, opplever vi at YS-ledelsen saboterer. Et eksempel er at det ennå ikke foreligger en protokoll fra et forhandlingsmøte mellom YS og NHO som ble holdt i juni 2007. Vi kan ikke gå videre til arbeidsretten med tvistene uten denne protokollen. Det finnes dessverre også flere eksempler på trenering og sabotasje.

Det andre forholdet er YS-ledelsens opptreden ved årets tariffoppgjør. I og med at vi er med i YS er vår tariffavtale mellom YS og HNO, ikke mellom SAFE og NHO. Dette innebærer at YS-ledelsen kan overstyre SAFEs vilje når det gjelder oppgjørsform, krav og metoder i tariffoppgjørene. I år vedtok YS-ledelsen å gå inn for et samordna oppgjør, mot SAFEs vilje. For oss ISO-arbeidere var det svært uheldig, for å si det mildt. Og viktig i denne sammenhengen er at SAFE ikke framstår som et reelt alternativ til LO/Fellesforbundet. Det hjalp ikke at SAFE var mot samordna oppgjør eller at SAFE medlemmene stemte nei til oppgjørsresultatet. Vi blir små i YS. Akkurat slik ISO-arbeiderne er små i Fellesforbundet og blir overstyrt der.

Det er en god del annet som jeg misliker ved YS også, men det skal jeg la ligge.

Etter min mening har YS blitt en klamp om foten for SAFE. Det er rett og slett meningsløst å fortsette å være underlagt disse byråkratene som motarbeider det SAFE står for.

Vi ISO-arbeidere gikk ut av Fellesforbundet på grunn av byråkratiske og udemokratiske forhold på den ene sida og på grunn av at vi aldri kom i kampposisjon på den andre sida, fordi vi ble nedstemt i forhandlingsutvalgene til Fellesforbundet under tariffoppgjørene.

Fellesforbundsledelsens opptreden i dette tariffoppgjøret, der det har gått inn for samordna oppgjør, lønnsmoderasjon og en svekka AFP gjør at stadig flere ISO-arbeider gir opp og en del kommer over til SAFE. Vi er nå rundt 1300 ISO-arbeidere i SAFE, og tallet øker stadig. Potensialet er rundt 6 000.

Spørsmålet blir da. Hva gjør vi?

Slik jeg ser det bør SAFE nok en gang bli et uavhengig forbund. Det bør vi bli snarest mulig. Kongressen nå til høsten kan vedta dette. Da vil SAFE være ute av YS før neste hovedtariffoppgjør.

Som et uavhengig forbund kan vi kjempe for en avtale for ISO-faga ved oppgjøret i 2010, uavhengig av hva LO og YS vedtar når det gjelder oppgjørsform. En eventuell konflikt vil høyst sannsynlig bli møtt med tvungen lønnsnemnd. Men likevel vil det at vi har en stor og godt organisert medlemsmasse i petroleumsindustrien offshore og på land, som er i kampposisjon og ikke underlagt YS-ledelsen kunne tvinge fram bedre betingelser enn det vi hittil har oppnådd gjennom FF og YS.

Jeg har nå bare beskrevet situasjonen ut fra ISO-arbeidernes forhold. Vi er bare en av flere grupper i SAFE. Jeg mener at hele SAFE vil tjene på å slippe unna YS-ledelsen.

Den viktigste enkeltgrupperingen i SAFE er de Hydro/Statoilansatte. De er nå organisert både offshore og på land. I år

Årsmøter støtter forslag om utmelding av YS.

har de fått føle hva et samordna oppgjør under YS innebærer. De er også med og betaler av sin kontingent til YS-byråkratiet. Dessuten må vår SAFE-ledelse kaste bort mange timer i ørkesløse forhandlinger, seminarer osv organisert av YS. Disse ressursene vil kunne brukes mye mer effektivt utenfor YS.

Vi ISO-tillitsvalgte i SAFE må ha en troverdig strategi for hvordan vi har tenkt å gå fram for å fremme de sentrale lønns- og arbeidsvilkåra for våre arbeids-kamerater. Da kan vi ikke fortsette i YS.

Noen vil hevde at det kan bli et forbundsvist oppgjør i 2010. Til det vil jeg svare at det vet vi ikke. Det kan bli et samordna oppgjør. Dessuten, hvis det blir et forbundsvist oppgjør, vil vi komme i kampposisjon, eller vil YS-ledelsen i samarbeid med PARAT-ledelsen som er tariffpartene i våre tariffavtaler, kunne overstyre SAFE også i et forbundsvist oppgjør?

Dersom SAFE går ut av YS, kan jeg gå ut i ISO-miljøet og legge fram en konkret plan for hva SAFE vil kunne gjøre de neste par åra. Jeg er overbevist om at dette vil gjøre at SAFE vil få enda større oppslutning enn i dag, og bli den største organisasjonen for ISO-arbeidere i oljeindustrien innen våren 2010.

Mvh

Johan Petter Andresen

Klubbleder i SAFE-klubben i D&F Group, avdeling Stavanger.

Utdrag fra YS sine vedtekter:
§ 18 Utmelding
1. En tilsluttet organisasjon kan melde seg ut av YS pr. 31.12. med et varsel på minst 12 måneder.
2. Utmeldt organisasjon taper ethvert krav på YS, dens kasse og fonds, jfr. dog garantiavtalens pkt. 10.
3. Etter at varsel om utmelding er sendt YS, kan ikke organisasjonens medlemmer ha tillitsverv i eller for YS.

Mindre olje mer agrobrennstoffer

Tekst: Luis Pinzon, medlem i SAFE-Acergy og leder for Latin-Amerika gruppen i Stavanger. Foto: Terje Nustad/arkiv

Biodrifstoffer, bioetanol, biobenzin,biogas, miljødiesel, dieselolje, agrodiesel, biodiesel er noen aktuelle begreper som kan ha sine positive og negative sider i debatten om agrobrennstoffer.

Vi i Latin-Amerika gruppen har blitt bedt av vår samarbeidspartner MST (Jordløses bevegelse) i Brasil å ikke bruke de mer kjente uttrykkene miljødiesel/biodiesel som de mener er et bevisst forsøk på å gi en positiv betegnelse på disse produktene. Dette burde vi respektere og dermed bruke agrodiesel i stedet.
I den utvekslingsjungel av informasjon om agrodieselstema, har jeg plukket noen synspunkter som kan være interessante. Flere norske medier melder at det nå er bevist at biodrivstoff ikke er noen klimaløsning. Enkelte hevder til og med at biodrivstoff er verre for klimaet enn fossil bensin og diesel. Påstandene er knyttet til to artikler publisert i det amerikanske tidsskriftet Science (1, 2).

Begge artiklene tar for seg klimagass-utslippene som oppstår når bruken av et landområde endres. For eksempel blir det frigjort store mengder CO_2 når man hugger skog og erstatter området med dyrket mark. Under påskudd av å drive en sunn miljøpolitikk, presser USA for tiden på for å tegne avtaler med flere land på det Latinamerikanske kontinent for massiv industriell produksjon av agrodrivstoff som etanol.
Konsekvensene av denne formen for jordbruk har begynt å bli katastrofal for både miljø, jordfordeling og sosial utvikling i flere land.

I den aktuelle utviklingen av økonomisk ekspansjon og voksende etterspørsel av brennstoffer, får vi pessimistisk informasjon – fra EWG (Energy Watch Group) som konkluderer med at råolje-reservatene blir tømt i løpet av 28 år og ikke 42 år, som det har blitt regnet med inntil nå, og på den andre siden er de mer optimistiske, som IEA (International Energy Agency) og USAs Admistrasjon for Energetisk Informasjon, som har konkludert at de vil bli tømt om minst 80 år. Uansett er beskjeden utvetydig: råolje, kilden til fossilenergi vil en dag ta slutt.

Derfor øker nødvendigheten til å slå sammen andre brennstoffer av vegetabilsk opprinnelse. Samtidig kommer det nye spørsmål som: Hvor skal plantasjen av sukkerrør, oljepalmer, soya, mais og raps utvides?
Som i Europa er forbruket av diesel større enn bensin. Det gjelder først og fremst importeringen av agrobrennstoffer som olje fra afrikansk palme, Jatrophabusken, som er en hardfør plante som kan brukes til produksjon av biodrivstoff, slik Biofuel Norge gjør i Ghana.

I følge OECD (Organisation for economic co-operation and development) må 10 prosent av forespørsel i EU tilegnes 70 prosent av Europas jordareal. Tyskland er den største agrodieselprodusent (fra raps og solsikker) i Europa, med ca. 2.000 millioner liter og det dekker bare to prosent av det interne forbruket.
Til dette brukes nå 10 prosent av det totale dyrkede arealet. Europas (og USA) store behov medfører at de importerer agrobrennstoffer fra land i den tredje verden som Colombia, Indonesia, Ghana, Brasil, Argentina og Malaysia eller landene som kan tilby lavkostnader i produksjon, juridisk sikkerhet og generelt gode politiske og økonomisk vilkår.

Vi får vite av media at det begynner å haste for de fleste store energiselskaper for å finne alternativer til tradisjonelle brennstoffer. Statoil lanserte i Danmark svovelfri landbruksdiesel kalt agrodiesel 10, i Sverige nevnes agrodiesel 15 framstil av fem prosent hvete og ti prosent raps fra svenske åkrer. I USA kommersialiseres B20 blanding av 20 prosent agrodiesel og 80 prosent vanlig diesel. Fortiden brukes det i EU agroetanol E5 som er en blanding av fem prosent etanol produsert

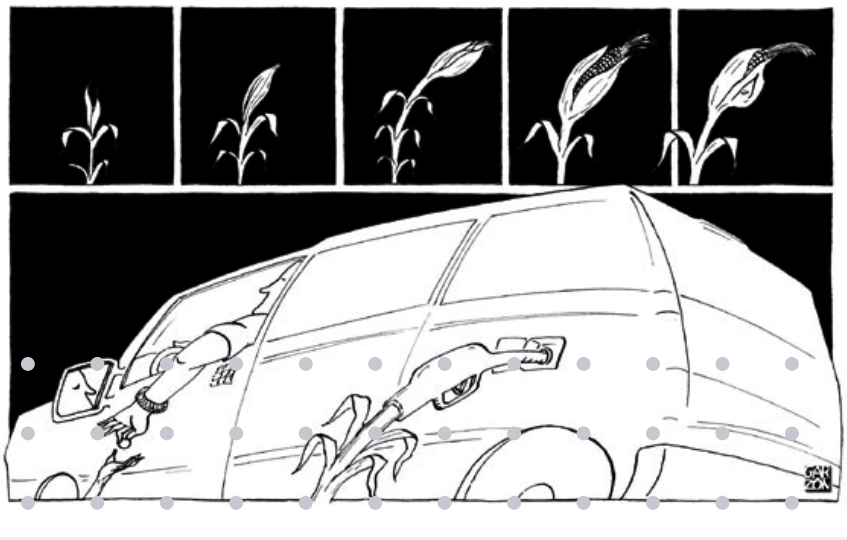

fra rørsukker, rødbeter, hvete, mais eller byggryn. Planen er å øke til ti prosent i betrakting av at det er ikke nødvendig å gjøre noen forandringer i motorene. I USA kommersialiseres også motorer som er adaptert til å fungere med E85(/85 prosent etanol), og i Brasil E95 og E100 for noen år tilbake. I noen land selges kjøretøyer med de såkalte Flexifuel motorer, FFV (Flexible Fuel Vehicles) med adaptert motor som tillater en variasjon av blandinger.

Regjeringer, selskaper og miljøbevegelse er uenige om effekten av biobrensel, men det som er en realitet nå er at sikkerheten i flere land er truet. Europa må forberede seg utenfor sine grenser på store folkevandringer, væpnede konflikter, sult, energistridigheter som følge av kappløpet for utnyttelse av forekomster av olje, gass og agrodieselråvarer, samt store spenninger og forskyve den strategiske balansen mellom Nato-landene, Russland og Kina.

Hvis vi tar i betrakting at to av hovedgrunnene til klimaendring er transport og agroindustri, er det klart at agrobrennstoffer ikke er noen løsning. Tvert imot, diverse studier viser at produksjonen av oljepalmer til og med produserer mer gass av drivhuseffekten enn oljen.

Agrobrennstoffer vs mat

I de siste 40 år har det ikke vært mulig å gjøre ende på sulteproblematikken i de fattige landene, men nå i løpet av fem år har en oppnådd at det har blitt dyrket millioner av hektar, ikke for å gi næring til egen befolkning, men for å gi næringsstoff til bilene i de industrialiserte landene. Den lille fortjenesten som u-land klarer å trekke ut fra de multinasjonale selskaper blir beordret til å betale utenlandsgjelden. OECD sa i en rapport i 2007 at den økte bruken av biodrivstoff kunne øke matvareprisene. I tillegg gir det ikke noen store klimamessige gevinster. Nå er vi kommet en tredel inn i 2008 og matvareprisene er i ferd med å bevege seg oppover. Du og jeg merker nok ikke den store forskjellen, men det er det mange andre som gjør. Ikke bare merker de forskjellen, de dør av den!
Fra ørkenene i Mauritania til Mosambiks kyst mot Indiahavet har folk gått ut i gatene i protest mot prisøkningene. I Mexico og i Øst-Asia har det vært tilsvarende demonstrasjoner mot at maten stadig blir dyrere.
Denne prisveksten har flere årsaker. Én grunn er historisk høy oljepris som gjør produksjonsprosesser og transport dyrere. Råoljeprisen er tredoblet siden 2003. Andre eksperter mener den økende bruken av jordbruksland til produksjon av agrobrennstoffer er med på å presse opp matprisene. Interessen for agrobrennstoffer har økt som følge av kampen for å redusere utslippene av klimagassen Co2. Vi ser den samme tendens: skogen raseres for å gjøre klart for palmeolje- og gummiplantasjer, tømmerdrift, papirindustri og gruvevirksomhet.
Lastebilene kjører tett i tett lastet med tømmer, små palmer som skal plantes og palmeoljefrukt som er på vei til et utømmelig kinesisk marked eller en biodieselpumpe i Vesten.
I Kalimantan på Borneo står også skogen i brann. Sammen har flammene på de to øyene sendt Indonesia opp på tredjeplass på listen over landene som slipper ut mest karbondioksid. Brannene i Amazonas gjør at Brasil ligger på plassen bak.
Avskoging står for mellom 20 og 25 prosent av verdens Co2-utslipp. Det er langt mer enn både transportsektoren og industrien slipper ut. Skal økningen i gjennomsnittstemperaturen på kloden holdes under to grader celsius, må avskogingen reduseres raskt. Men i markedet for handel med Co2-kvoter inngår ikke bevaring av tropisk skog. Regnskogen ble også holdt utenfor da Kyoto-avtalen ble inngått. Nå er det en fare for at man heller ikke klarer å enes om å få med regnskogen i Kyoto-avtalens oppfølger. 1-información de Agrocombustibles en Indonesia y Malasia de Almuth Ernsting, ver Seedling, julio 2007,

Helge Ryggvik og Terje Nustad på besøk i Colombia.

http://www.grain.org/seedling_files/seed-07-07-4-en.pdf
Er vi miljøvennlige om vi kjører på biobrensel? Ja, vil vel de fleste svare til det. Og sannheten er nok at vi kan spare miljøet for noen skadelige virkninger ved å bruke biobrensel. Men for en egoistisk og kostbar løsning det faktisk er. Økt etterspørsel på agrobrennstoffer, men også den voksende befolkningen i Kina og India, gjør at matprisene stiger mer. Det hevder Peter Brabeck-Letmathe, sjefen for Nestlé, verdens største næringsmiddelselskap. Nestlés sjef sier til Financial Times at vi kommer til å få se en varig økning av næringsmiddelspriser framover. Prisøkningen kan drive opp inflasjonen, mener han.

Bare det seneste året har maisprisen økt med 60 prosent og hveteprisen 50 prosent. Til og med sukker, melk og kakao har blitt dyrere.

En annen har i sin studie beregnet at om for eksempel USA skal nå sin agrodrivstoffmålsetning på 20 prosent i 2016 kun med dagens teknologi, betyr det at 43 prosent av alt areal som dyrkes i USA i dag, må benyttes til maisetanol, noe som selvsagt vil få dramatiske konsekvenser 2- Science, February 7, 2008 og blir årsak til de kommende prisøkningene.
Men Financial Times refererer til andre prognoser som hevder at interessen for å anvende næringsmidler som mais til å produsere biobrennstoffer er tilfeldig. På sikt vil energiselskapene velge å anvende vekster som ikke kan spises for å framstille etanol.
Om agrobrennsel skal erstatte 20 prosent av den voksende etterspørsel av olje, kommer det ikke til å være noe igjen, sier Nestlés sjef Peter Brabeck-Letmathe.
- Å gi enorme subsidier for å tilvirke agrobrennstoffer er moralsk uakseptabelt og uansvarlig. Prisene på mais og hvete, men også soya, skyter i været og det rammer dyrkbar mark og vann, tillegger han.
Brabeck-Letmathe uttalelse stemmer overens med hva FN-eksperten Jean Ziegler sa ved et møte med FNs generalforsamling i fjor, skriver nyhetsbyrået AFP. Ziegler krevde da en femårig stopp for fortsatt utvikling av biobrennstoffer, for å unngå – som han uttrykte det – en "hemsk" matbrist.
Diplomater fra Brasil og Colombia som produserer store mengder agrobrennstoffer, tilbakebeviser Zieglers prognose. Luis Alberto Moreno, president for Interamerikansk Utviklings Bank (BID)), har sagt at energiforbruket vil øke med 75 prosent inntil 2030 og mener det blir nødvendig med investeringer over 1,6 billion dollar for å tilfredsstille denne etterspørselen.
"Det største anslag - sier Moreno- er infrastruktur, vann, helse, jordbruk, turisme og andre sektorer som vil være veldig viktige for deler av den mest fattige befolkningen".
Han understreker at land i Mellom-Amerika og Kariben kan erstatte fra 10 til 50 prosent av deres bensinforbruk gjennom produksjon av etanol fra rørsukkerplanter.

- Produksjonen er basert på fisk og matplanter og det er idioti å bruke matvarer til drivstoff, sier forsker og professor Edgar Hertwich ved NTNU i Trondheim.
Dessuten forbruker matvareproduksjon mye fossilt brennstoff. Derfor er ikke miljøgevinsten så stor. De nærmeste fem årene er det agrodrivstoff fra matvarer som er det reelle alternativet, og det har ingen klimagevinst, mener Hertwich ifølge magasinet Gemini.
- Jeg skjønner ikke hvorfor EU og USA må pålegge oljeselskapene å bruke milliarder til å blande første generasjons biodrivstoff i bensin og diesel når vi vet det er skadelig for miljøet, sier Hertwich.
Forskningsteamet hans på Gløshaugen i Trondheim forsker innbitt for å finne nye typer drivstoff som kan avløse bensin og diesel. Løsningene ligger langt fram i tid, tror han og løsningen må være å jobbe med flere teknologier samtidig.

Agrobrennstoffer og arbeiderne

Arbeiderne befinner seg i en syklus dannet for globaliseringspolitikk som øker matvarepriser og internt forbruk, men som også kutter lønninger og sosiale investeringer, noe som ikke fører til bærekraftig utvikling.
African Biodiversity Network publiserte

i en interessant rapport i juli 2007: AGROfuels in Africa – The impacts on land, food and forests. Den handler om landbruksbasert biodrivstoff og fokus på farer for biologisk mangfold i produksjonsland. 3-http://www.gaiafoundation.org/documents/AgrofuelsAfrica_sml_Jul2007.pdf

EU mottok også et åpent brev fra 250 miljøorganisasjoner i 2007. Her utrykkes det en bekymring for at EUs biodrivstoffmål vil kunne oppmuntre til bruk av avlinger som gir en dårlig drivhusgassbalanse og fremmer avskoging og tap av biologisk mangfold, og forverrer lokale konflikter om bruk av landarealer (4- Econ 2007 http://www.regjeringen.no/Upload/UD/Vedlegg/bio.pdf).
I tillegg har fem afrikanske frivillige organisasjoner advart i et brev mot Storbritannias biodrivstoffmålsetninger. De viser blant annet til avskoging av regnskog, svært dårlige arbeidsvilkår og prisstigning på mais i Mexico. De frykter at utviklingen vil bli tilsvarende i Afrika. Brasilianske miljøorganisasjoner utrykte sin bekymring for den brasilianske regnskogen i et brev til The Independent i april 2007. Hovedfokuset der er å argumentere for at myndighetenes utsagn om at etanolproduksjon ikke har noen sammenheng, er feil. Dette begrunnes med at det er en indirekte påvirkning. I de følgende underkapitlene er de negative sidene ved biodrivstoffproduksjon kort belyst. Negative sider knyttet til utslipp av lystgass og bruk av kjemikaler er utelatt.

Både på sukkerplantasjer i Brasil og palmeoljeplantasjer i Colombia, Indonesia og Malaysia er det rapportert om dårlige arbeidsforhold. Det gjelder både de faktiske arbeidsforhold slik som å jobbe med farlige sprøytemidler og uten skikkelig verneutstyr, og arbeidsvilkår. Det vil si at mange arbeidere som jobber på store plantasjer ikke har fast jobb, men får beskjed om morgenen om de får jobbe den dagen eller ikke. Det vil si at de ikke har noen rettigheter hvis de blir syke, ingen forutsigbarhet eller arbeidssikkerhet.
I tillegg til dette er det registrert at lønningene ofte er svært lave. I palmeoljesektorene i Indonesia er rundt 500 000 av arbeiderne ansatt kun dag for dag. Vanlig daglønn for en arbeider i Brasil er rundt sju dollar (Gørans Eklofs rapport: Fuel for development? The implications of growing demand for biofuels from the south. 2007).
Det er også blitt rapportert om konflikter når store landarealer skal forandres til biodrivstoffplantasjer hvor det har fremkommet brudd mot urfolks landrettigheter. I flere land har det vært registrert mange saker hvor lokalbefolkningen har vært i konflikt med store plantasjeeiere.
I enkelte av dem har militæret vært tilkalt, noen ganger har det også vært brukt paramilitære grupper hvor mange har blitt drept og flere hundre har blitt arrestert siden 2001.

Agrobrennstoffer er business

Den energietiske krisen på grunn av overforbruk og oljesenit, har ført til mektige globale allianser mellom olje, korn, genetisk og bilfabrikkanterindustri.
De store i kornmarkedene som Cargill, ADM og Bunge; oljeselskaper som BP, Shell, Chevron, Nestle Oil, Repsol og Total; bilfabrikkanter som General Motors, Volkswagen, FMC-For France, PSA Peugot-Citroen og Renault; og multinasjonale selskaper innen bioteknologi som Monsanto, DuPont, og Syngenta er blant de viktigste pådriverne for å prioritere ideen om å forvandle næringsmidler til brennstoffer.
I USA er soya for tiden den første energietiske planten som dyrkes for å produsere agrodiesel. Likevel, bare 1.5 prosent av avlingen produserer 68 millions av galons som utgjør mindre enn en prosent av bensinforbruket i landet. Hvis alle avlingene av soya i USAs territorium skulle brukes til produksjon av agrodiesel, vil de likevel bare dekke seks prosent av det totale forbruket.
I Brasil fører samme dyrkingspolitikk til at 11 jordsarbeidere forflyttes for enhver ny som blir ansatt. Det er ikke et nytt fenomen. På 70-tallet ble 2.5 millioner av bønder forflyttet fra soya produksjonsområder i Parana og 300.000 i Rio Grande do Sul. Mange av dem (de kjente jordløse)

har konsentrert seg i et stort område i Amazonas hvor det en gang eksisterte urgamle skoger.

Den bioteknologiske industrien fra høyteknologiske utviklingsland har viklet seg inn i denne "business" og er i gang med å utvikle transgeniske frø til produksjon av energi, ikke til mat.

I følge media fremstilles det gen-modifiserte frø for å gjøre en utmerket produksjon av biomasse som innholder alfamilasa enzym, og som tillater innledelse av etanolproduksjon.

For flertallet av observatørene er det klart at produksjonen av agrobrennstoffer ikke er miljø- og sosialt forsvarlig, verken nå eller i framtiden, noe som mange representanter fra diverse regjeringer overser med tanke på fortjeneste som de putter i egne lommer. På denne måten begrenses jordbruksvirksomheten til store deler av verdensbefolkningen. På den måten avledes millioner av verdifulle hektar som kunne vært brukt til nærings-middelsproduksjon.

I kampen mellom næringsmidler og agrobrennstoffer er det viktig at alle sektorer engasjerer seg og ikke blir passive forbrukere og derved et lett bytte for storkapitalen. Det er også viktig å presse fram forskning på andre og mer forsvarlige alternativer som kan brukes i forhold til energikrisen og de klimatiske forandringer vi står ovenfor. Allerede i dag bygges det flere fabrikker som skal produsere etanol fra hogst og landbruksavfall. I tillegg satses det på vekster som gir langt høyere etanolutbytte per hektar enn det mais gjør.

I framtida vil kjøretøysindustrien bli avhengig av agrobrennstoffer. Den vil tvinges til å sikre seg konstant forsyning, samtidig som etterspørselen etter nye bærekraftige jordbruksmetoder øker fordi det økonomiske og industrielle systemet ikke vil risikere å være uten forsyninger om/når jordens frodighet svekkes. Kapitalen blir presset til å endre kurs, ikke fordi de plutselig får en form for miljøvennlig samvittighet, men fordi interessene deres krever det.

Det blir en tvunget fordel, men en fordel som ikke har hydrokarboner. Det blir feil å være imot agrobrennstoffer siden det er mange land, blant annen de industrialiserte landene, som har utviklet undersøkelser, produksjon og konvertering av motorer til den nye energikilder. Derfor er det også viktig at det blir utarbeidet et statlig rapporterings- og sertifiseringssystem for agrobrennstoffer slik at Norge kan være et foregangsland.

Et slikt system vil trolig gjøre agrobrenn-stoffer til et regulert landbruksprodukt, både miljømessig og politisk, på samme måte som en gjør med oljeselskaper.

Det juridiske hjørnet

Mange er ikke klar over at en godkjent yrkesskade eller yrkessykdom kan gi en rekke særrettigheter. Særreglene ved yrkesskade/yrkessykdom går langt tilbake i tid. Hovedbestemmelsen om særfordeler ved yrkesskade står i dag i folketrygdloven § 13-2. Her er det henvist til en rekke spesialbestemmelser.

Avskjed

Noen tror at oppsigelse og avskjed er mer eller mindre det samme. Dette er ikke rett både når det gjeldet grunnlag og konsekvenser.

1.

Når en blir avskjediget medfører dette at arbeidsforholdet opphører umiddelbart, i motsetning til en oppsigelse hvor det alltid vil være en oppsigelsestid av ulik lengde.

Ved avskjed er ikke hovedregelen at man kan bli stående i stillingen hvis det blir tvist om avskjedigelsens rettmessighet. Ved oppsigelse vil man vanligvis få stå i stilling og arbeidsgiver må reise sak for retten og få en særlig avgjørelse om spørsmålet om arbeidstaker skal ut av arbeidsplassen – hvis ikke skal han fortsette i stillingen inntil hovedsaken er avgjort ved dom.

I avskjedsaker er det omvendt. Her er det arbeidstaker som må få en avgjørelse fra retten for å kunne fortsette inntil saken er avgjort ved dom. Og terskelen for å få slikt medhold av retten er meget høy, fordi ved avskjed er det påstander om svært klanderverdige forhold ved arbeidstaker som er grunnlaget av avslutningen av arbeidsforholdet – enten denne er berettiget eller ikke. Hvorvidt avskjeden er berettiget eller ikke må oftest belyses gjennom en nøye gjennomgang av saksforholdet – noe som gjør at det er påkrevd med en ordinær rettsak for å få det hele blir belyst, i motsetning til en avgjørelse om å stå i stilling som skal kunne treffes ved skriftlig saksforberedelse eller et kort rettsmøte.

En avskjed rammer således arbeidstaker betydelig hardere enn en oppsigelse, da den ansatte fra én dag til en annen står uten inntekt.

En avskjedigelse vil oftest også gå ut over den avskjedigedes arbeidskolleger og bedriften som sådan, ved at man også fra en dag til den andre er en ansatt mindre. Avskjed vil også kunne ha større betydning for inngåelse av fremtidige arbeidsavtaler enn en oppsigelse.

Det skal dermed også svært mye til for å kunne gå til rettmessig avskjedigelse av en arbeidstaker.

2.

Reglene om avskjed finnes i arbeidsmiljølovens § 15-14 eller sjømannslovens § 15. Rett til å gi avskjed etter arbeidsmiljøloven har arbeidsgiver hvis arbeidstaker *"har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen"*. Ut over slike forhold kan avskjed også gis med bakgrunn i såkalte bristende forutsetninger. Dette er et grunnlag som ikke er lovregulert, likeledes som arbeidstaker sin rett til å søke avskjed ("slutte på dagen") heller ikke er regulert i arbeidsmiljøloven. Arbeidstakers rett til å søke avskjed er likevel tilsvarende som for arbeidsgiver, men mindre praktisk. Etter

sjømannsloven er arbeidstakers rett til å søke avskjed regulert i § 12.

Hvorvidt det er adgang til å avskjedige en arbeidstaker etter arbeidsmiljøloven blir således en vurdering av om det foreligger **vesentlig mislighold av arbeidsavtalen.** Formuleringen "grovt pliktbrudd" vil være et eksempel på hva som vil være "vesentlig mislighold av arbeidsavtalen" og angir graden av misligholdet, altså at det skal mye til. Grovt tillitsbrudd eller grove brudd på lojalitetsplikten i arbeidsforholdet kan etter forholdene være omfattet og likeledes straffbare forhold knyttet til arbeidsforholdet, sammenblanding av fullmakter i arbeidsforholdet på jobb og fritid, gjentatt skoft eller gjentatt ordrenekt og forhold der det rett og slett er for problematisk eller urimelig å fortsette arbeidsforholdet.

I sjømannsloven er adgangen til å avskjedige den ansatte mer konkretisert enn i arbeidsmiljøloven. Her fremgår det av § 15 at grunnlag for avskjed kan være udugelighet i arbeidet, manglende oppmøte for skipet forlater havn, grov tjenesteforsømmelse som gjentatt ulydighet, voldsom fremferd, mishandling av andre om bord, gjentatt beruselse i tjenesten eller misbruk av narkotika, tyveri eller grovere forbrytelse, skjuling av blindpassasjer, smugling eller medtagelse av forbudte varer, ta forbudte rusmidler om bord eller bringe tvist om ansettelsesforholdet inn for utenlandsk myndighet.
I vurderingen av om en avskjed er rettmessig eller ei må det foretas en konkret vurdering av arbeidsavtalens innhold og det påståtte mislighold. Som i en oppsigelsesak er det svært viktig å få klarhet i de faktiske forhold. Situasjonen kan også bli den at selv om avskjeden er urettmessig vil man kunne komme til at en oppsigelse kan være berettiget.

Hvorvidt en avskjed er berettiget vil også bero på om denne reaksjonen rammer særlig hardt mht. de forhold som er omtalt i pkt.1, og om det heller burde vært gitt en oppsigelse. Skillelinjene mellom en berettiget avskjed eller berettiget oppsigelse er ikke lett å trekke. Men resultatet vil faktisk ofte bli at det heller ikke er grunnlag for oppsigelse fordi avskjed ofte er et resultat av hastverksavgjørelser der arbeidsgiver ikke har tatt seg god nok tid til å undersøke de faktiske forhold.

Som ved oppsigelse **skal** arbeidsgiver drøfte ansettelsesforholdet og en mulig avslutning av dette med den ansatte og tillitsvalgt **før** man går til avskjedigelse (aml.§ 15-1 og sjøml. § 16 (nemnd)). Har arbeidsgiver kun drøftet en evt. oppsigelse hvorpå arbeidstaker blir avskjediget vil det oppstå spørsmål om drøftelsesplikten er oppfylt. Andre formkrav som eksempel skriftlighet er også stort sett like med reglene om oppsigelse.

3.
Konsekvensen av at en avskjed er urettmessig er at den kjennes ugyldig, og arbeidstakeren får fortsette i sin stilling. Man vil også ha krav på erstatning for det økonomiske tap avskjeden har medført samt et oppreisningsbeløp. Erstatningsbeløpet vil da oftest bli høyere i en avskjedsak enn oppsigelsesak fordi arbeidstakeren har hatt et større økonomisk tap da han ikke har fått stå i stilling og fordi oppreisningsbeløpet vil kunne bli høyere som følge av at det det rammer hardere og er mer stigmatiserende å ha blitt avskjediget enn oppsagt.

4.
Ved avskjed vil man få forlenget ventetid ift. retten til dagpenger. Det følger av folketrygdloven § 4-10 at en som er avskjediget eller oppsagt på grunn av forhold som kan bebreides vedkommende får 8 ukers ventetid før retten til dagpenger inntrer. Her skiller man altså ikke med tilfeller der man blir oppsagt pga. forhold på arbeidstakers side. NAV må her ta særskilt stilling til om avskjeden er berettiget eller ikke, da åpenbare urimelige eller feilaktige avskjeder ikke kan medføre at dagpengene bortfaller i 8 uker. I tvilstilfeller vil vurderingen bli vanskelig for NAV, og inntektsbortfallet vil dermed være en del av det økonomiske krav overfor arbeidsgiver hvis avskjeden viser seg å være uberettiget.

SAFE
Svarsending 7112
0096 Oslo

Adressaten betaler for sending i Norge

Distribueres av Posten Norge

Jeg melder meg herved inn i **SAFE**

BRUK BLOKKBOKSTAVER. SKRIV TYDELIG. IKKE BRUK FORKORTELSER.

Navn:

Adresse:

Postnummer/ Sted:

Tlf.: Fødsel- og personnr. (11 siffer):

E-mail adr.:

Arbeidsgiver:

Arbeidssted/arbeidsplass: Stilling:

Lærling f.o.m.: t.o.m.:

Fast ansatt ☐ Vikar ☐

Jeg aksepterer at arbeidsgiver foretar månedlig trekk av fagforeningskontingenten.

Jeg melder meg herved ut av forbund:

For å ivareta mine medlemsbetingelser samtykker jeg i at SAFE utleverer nødvendige opplysninger om min fagforeningstilknytning til SAFE/YS samarbeidspartnere.

Dato: Signatur:

Ønsker du SAFE/YS kollektive innboforsikring fra i dag, eller informasjon om øvrige kollektive forsikringer i SAFE, ring 03100 eller ta kontakt med nærmeste Gjensidige kontor.

SAFE – Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren
Besøksadresse: Engelsminnegt 24, 4008 Stavanger
Postadresse: Postboks 145 - 4001 Stavanger
Telefon: 51 84 39 00. Telefaks 51 84 39 40
www.safe.no

Et rettferdig arbeidsliv!

KAI HANSEN
FØRST OG FREMST - TRYKKERI

Trykkerigården - Hillevågsveien 14 - 4016 Stavanger - Telefon 51 90 66 00 - Telefaks 51 90 66 35 - www.kai-hansen.no

Medlemsfordeler

Foto Tom Haga

Hva får du igjen for medlemskapet?

- Du blir en del av SAFE, energiansattes egen organisasjon.
- Du får direkte innflytelse på dine sosiale og lønnsmessige arbeidsforhold.
- Du får nødvendig juridisk hjelp i ditt arbeidsforhold og juridisk telefon service i andre saker.
- Du får frivillig forsikringstilbud.
- Du får gode vilkår i Gjensidige-bank.
- SAFE avholder jevnlig ulike typer kurs og konferanser.
- Medlemsbladet SAFE magasinet sendes automatisk til din hjemmeadresse.

Grasrotorganisasjon

Du blir en del av energiansattes egen organisasjon hvor medlemmene utvikler og leder organisasjonen.
SAFE betegner seg som en "grasrotorganisasjon". Selv om forbundsstyre og arbeidsutvalg står for den daglige driften, er det medlemmene som i siste instans kan avgjøre kursen gjennom uravstemning. Medlemmene er dermed organisasjonens øverste myndighet. Nest øverst står kongressen som velger organisasjonens ledelse, peker ut prioriterte arbeidsområder og foretar nødvendige endringer av SAFE sine lover og målsettinger.

Kunnskap = styrke

Ute på arbeidsplassene har klubber og tillitsvalgte ansvaret for å ivareta medlemmenes interesser. Disse deltar i møter, kurser og seminarer etter behov. Vårt mål er at alle SAFE sine tillitsvalgte skal være godt skolerte og holdes faglig oppdaterte, slik at de kan imøtegå hverdagens utfordringer. Vi ønsker også at medlemmene deltar på kurs og seminarer. En organisasjon med faglig oppdaterte og kunnskapsrike medlemmer er en sterk organisasjon.

Innflytelse som medlem

Du får direkte innflytelse på dine sosiale og lønnsmessige arbeidsforhold.
SAFE oppfordrer klubbene, tillitsvalgte og medlemmene til å holde møter lokalt, slik at lønn og saker som har tariffmessig betydning kan diskuteres, fremmes som forslag og derigjennom bidra til forbedring av tariffavtalen. Det holdes felles tariffkonferanse hvor alle klubber/foreninger er representert. I tillegg til den tariffmessige biten, blir organisasjonen bedre kjent med hverandre og får en god innsikt i de tariffmessige problemstillinger hvert enkelt tariffområde måtte ha. Det styrker samholdet i organisasjonen.

Juridisk bistand

Etter anbefaling fra din klubb tilbyr SAFE advokatbistand i saker knyttet til ansettelsesforhold med videre. Har du spørsmål/problemer vedrørende ditt arbeidsforhold? Kontakt klubben for bistand. Ved behov vil SAFE sine advokater bistå i saken, selvsagt vederlagsfritt.

SAFE har en samarbeidsavtale med Advokatfirma Vogt & Wiig AS om behandling av yrkesskadesaker for medlemmene. Firmaets personskadeavdeling har lang erfaring i behandling av alle typer personskadesaker for skadelidte. Ta kontakt med advokatene i SAFE for videre henvisning. Du kan også kontakte firmaet direkte på telefon 22 31 32 00. Bergsjø eller Vidhammer er dine kontakter i firmaet. Bistanden er i utgangspunktet gratis for medlemmene.

Gratis juridisk telefonservice i saker av "privat karakter":

SAFE har inngått avtale med Advokatfirma Øverland ANS vedrørende gratis juridisk telefonservice for medlemmer i SAFE. Medlemmene kan ringe i kontortiden mellom kl. 08.30 – 15.30.
Ta kontakt på telefon 51 89 52 20.
Ytterligere advokathjelp tilbys for kr 300 for første halvtime, deretter kr 1000,- pr time. 25 prosent merverdiavgift kommer i tillegg.
Før du ringer, ha følgende klart:

- medlemsnummer i SAFE (du finner det på baksiden av SAFE magasinet eller gamle OFSA)
- alle dokumenter i saken.

Du får et godt forsikringstilbud i SAFE/YS forsikringene. Forsikringene er et tilbud og baseres på frivillighet. Ingen forsikringer

er derfor inkludert i SAFE kontingenten, med unntak av grunnforsikring i SAFE som gjelder fra 01.01.03. Avtalen er lagt ut i SAFE arkiv.

www.safe.no/dokumenter/ACFA506.doc

www.safe.no/dokumenter/ACFA502.doc

Som medlem av SAFE har du tilgang til bank- og forsikringsavtalen og de tilbud som er forhandlet frem mellom YS og Gjensidige. Les mer på om medlems-fordelene hos Gjensidige og YS Unique – egen konto for YS-medlemmer.

REGLER FOR MEDLEMSKAP

Aktivt medlemskap:
Aktivt medlemskap gjelder fra du melder deg inn til den dag du melder deg ut. For å være aktiv medlem må du betale kontingenten hver måned, hvis ikke annen melding er gitt til SAFE. Dersom du er deltidsansatt og betaler redusert (1/2) kontingent til forening/klubb, betaler du tilsvarende redusert kontingent til SAFE. Forhold som nevnt i § 14.6 kan også innvilges redusert kontingent.

Overføring av medlemskap:
Hvis du skifter arbeidsgiver husk på å gi SAFE og klubben din melding om at medlemskapet skal overføres, slik at vi får gjort de nødvendige rutiner i forbindelse med opprettholdelse av ditt medlemskap.

Fritak for kontingent
Etter §14.5 kan du for kontingent dersom dokumentasjon foreligger ved følgende forhold:
a) abeidsløshet
b) verneplikt,
c) skole/kurs, utdanningstid uten lønn
d) permittering uten lønn
e) lærlingkontrakt

Passivt medlemskap:
I henhold til SAFE vedtektene § 14.6 kan du søke midlertidig om passivt medlemskap dersom dokumentasjon foreligger ved følgende forhold:
a) pensjonering
b) uførhet
c) attføring
d) støttemedlemskap

Du betaler da kr. 300,- pr. år i kontingent. Blir du sykemeldt skal trygdekontoret sørge for at trekket blir vedlikeholdt. Det er arbeidsgiver som skal gi beskjed om dette til trygdekontoret ved oversendelse av inntekts- og skatte-opplysninger. Den enkelte bør imidlertid påminne sin arbeidsgiver om å melde fra om dette. Kontingent til SAFE fastsettes av kongressen/landsmøte.

Fortsettelse fra side 6

også offshore, og vi har sett tilsvarende symptomer på offshorearbeidere.
Turen inn Lysefjorden var vellykket?
- Det var et sosialt høydepunkt med veteranskipet Sandnes. Alle, ikke minst de utenlandske gjestene satte stor pris på dette tiltaket. Selv om vi ikke fikk sett Prekestolen ovenifra, er den imponerende nok når en ser den fra sjøsiden.
Fortsetter samarbeidet mellom flypiloter og oljearbeidere framover?
- Det er et samarbeid som er kommet for å bli. Vi må og få myndighetene på banen. Vi kommer ikke videre uten dem. Løsningene ligger rett foran oss, det gjelder bruk av olje uten organofosfater og benzen. Vi må få på plass filtre som er gode nok til å fjerne de farlige gassene og vi må ha monitoriseringstiltak slik at vi vet når luftkvaliteten er forringet, sier John Kristoffersen.

Fortsettelse fra side 50

Denne skatten må det bli slutt på. Slik som det er i dag, så er det slik at de som betaler mest skatt fra før, også må betale matskatt. Det er jo helt utrolig at dersom en har fått (etter mange år med arbeid) en ansvarsfull/krevende stilling,, og dertil en lønn som står i stil med det, så skal en straffes med matskatt i tillegg til mange andre skatter. I tillegg har vi ikke noe valg. Det blir for vanskelig å smøre matpakke for 14 dager. Denne "uskatten" må det kjempes hardt for å få fjernet. Også her ber vil vi følge nøye merd hva som skjer under forhandlingene. Til slutt, så må vi stå samlet for en felles sak, slik at vi nå får et skikkelig løft i 2008.07.06

Dette skrivet er utarbeidet både fra medlemmer fra SAFE og IE, og vil derfor bli sendt til begge organisasjoner.

Kryssord

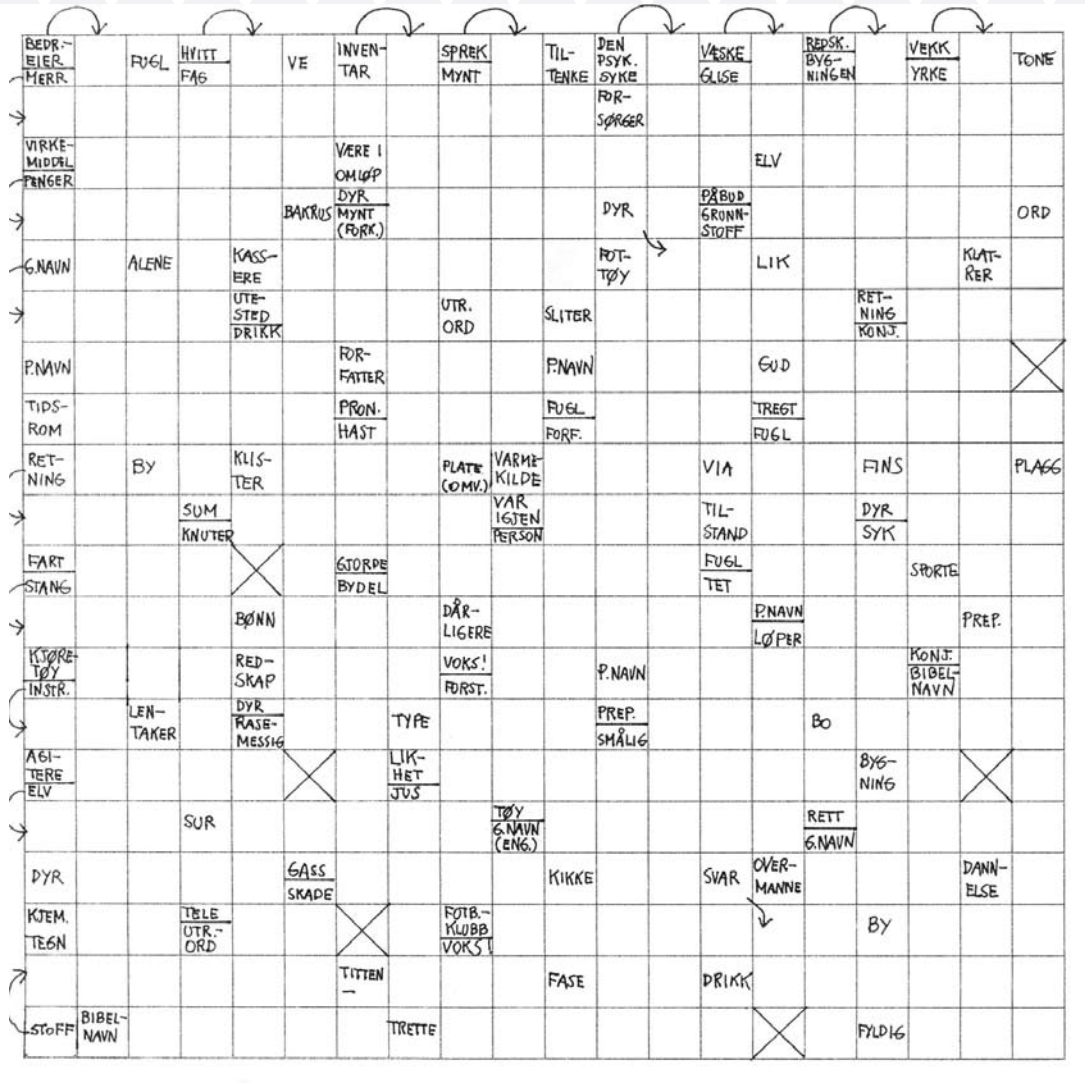

Send løsningen på kryssordet inn til SAFE, PB. 145 - Sentrum, 4001 Stavanger, innen 15. august og merk konvolutten "Kryssord". Riktig løsning på kryssordet i nr. 2 kommer i SAFE magasinet 3-2008

Navn: _____

Adresse: _____

Løsning og vinnere av forrige nummers kryssord

Tor Zimmermann,
Langenesveien 375,
4640 Søgne

Odd Arve Frefjord,
7770 Flatanger

Rolf D. Karlsen,
Markveien 51 A,
9510 Alta

Geir Søderholm
Amtmannsnesveien 30,
9515 Alta

Tor Henning Sæstad,
Løyningsveien 5D,
4370 Egersund

Vi har vært tomme for T-skjorter i en periode. Nye er på vei og vil bli sendt ut etter sommeren.
Det gjelder også kryssord-premie for 6-07.

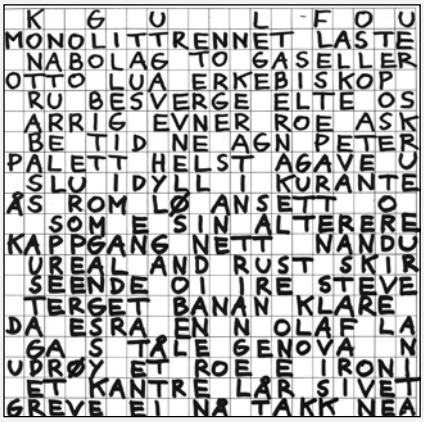

Porto betalt
ved innlevering
P.P.
Norge/Norvège

B-BLAD/B-EQONOMIQUE
Returadresse
SAFE
Postboks 145
Sentrum
4001 Stavanger

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren. **Nr 2 Juli 2008**

LEDERE	**Terje Nustad**	Leder. Telefon 51 84 39 01/909 07 332. E-post: terje@safe.no
	Bjørn Tjessem	1. nestleder, Tariff. Telefon 51 84 39 02/900 42 387. E-post: bt@safe.no
	Roy Erling Furre	2. nestleder, HMS. Telefon 51 84 39 03/975 61 889. E-post: roy@safe.no
SAFE TARIFF	**Kari Bukve**	Org. sekretær, Tariff. Telefon 51 84 39 10. E-post: kari@safe.no
	Siegfried Bischler	Org. sekretær, Tariff. Telefon 51 84 39 31. E-post: sb@safe.no
	Levard Olsen-Hagen	Jurist / Org.sekretær. Telefon: 51 84 39 11. E-post: levard@safe.no
SAFE ADMINISTRASJON	**Torill Lorentzen**	Kontorleder/Økonomi. Telefon 51 84 39 07. E-post: torill@safe.no
	Mette Møllerop	Redaktør SAFE magasinet, informasjonsansvarlig. Telefon 51 84 39 09/957 35 710. E-post: mette@safe.no
	Anita Fløisvik	Adm.medarbeider, Adv.sekretær, systemansvarlig. Telefon 51 84 39 06/986 09 337. E-post: anita@safe.no
	Anja Fjelde	Adm.medarbeider, Sentralbord, forsikring, medlemsregister • Telefon. 51 84 39 00 • E-post: anja@safe.no
SAFE JURIDISK	**Bent Endresen**	Advokat. E-post: bent@safe.no
	Birgitte Rødsæther	Advokat. E-post: br@safe.no
SAFE HMS	**Halvor Erikstein**	Org. sekretær/Yrkeshygieniker. Telefon 51 84 39 21. E-post: halvor@safe.no

SAFE – Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren
Besøksadresse: Engelsminnegt. 24, 4008 Stavanger
Postadresse: Postboks 145, 4001 Stavanger
Telefon: 51 84 39 00. Telefaks 51 84 39 40
www.safe.no

Et rettferdig arbeidsliv

SAFE